

OULU, Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02)

Maanparannus- ja salaojitusurakan konekaivun arkeologinen valvonta

24.9. – 8.10.2002

Museovirasto

Rakennushistorian osasto

Marika Hyttinen 2003

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Kunta/kaupunki: Oulu, tuomiokirkko (tontti n:o 23), Kirkkokatu

Tutkimuksen laatu: Konekaivauksella toteutetun maanparannus- ja salaojitusurakan arkeologinen valvonta

Kohteen ajoitus: 1600 – 1700-luvut

Peruskarttalehti: PK 2444 09 Oulu (1999)

Peruskoordinaatit: x=7213,980, y=3428,320, z=7,0 – 8,0 m mpy

Maanomistaja: Oulun kaupunki

Tutkimuslaitos: Museovirasto, rakennushistorian osasto

Kaivausjohtaja: fil. yo. Marika Hyttinen

Kenttätyöaika: 24.9. – 8.10.2002

Tutkitun alueen laajuus: 1200 m²

Tutkimusten kustantaja Oulun kaupungin tekninen keskus, katu- ja viherpalvelut

Kustannukset arviolta: n. 4000 €

Löydöt: KM 2002079: 1-200, diaario 4.11.2002

Löytöjen säilytyspaikka: Kansallismuseo

Rahat: Kansallismuseo

Diapositiivit: MV:RHOA 125248:1-100

Kenttäkartat: 1–26

Muut kartat: 27-32

Aikaisemmat kaivausaluetta koskevat tutkimukset:

Tutkimus	Johtaja	Vuosi	Raportin nimi	Tutkimuslaitos	Alkuperäinen raportti
Kaivaus	Markku Mäkivuoti (1986) ja Katri-Maija Mäkivuoti (1987)	1990	Oulu, NMKY:n tontti n:o 24 1986 - 1987; Kaupunkiarkeologinen tutkimus	MV:RHO	Pohjois-Pohjanmaan museo (kartat Oulun yliopiston arkeologian laboratorio)

Kaivaus	Aimo Kehusmaa	1996	Oulun tuomiokirkon kaivaus 1996	MV:RHO	MV:RHO
Arkeologi- set pelastus- kaivaukset	Mika Sarkkinen & Aimo Kehusmaa	2002	Oulun tuomiokirkon kirkkotarhasta 2002	Pohjois- Pohjanmaan Museo	Pohjois- Pohjanmaan Museo
Inventointi	Tiia Ikonen & Teemu Mökkönen	2002	Oulu – Uleåborg, Kaupunkiarkeo- loginen inventointi	MV:RHO	MV:RHO
Arkeologi- nen valvonta	Marika Hyttinen	2002	Oulu, tuomiokirkkoa ympäröivät Katualueet (OTYK-02) - Viemärointi- ja Salaojitus- Urakan Arkeologinen Valvonta Kirkkokadulla, Linnakadulla, Isokadulla ja Kajaanin- Kadulla	MV:RHO	MV:RHO

Kirjallisuus:

Haggrén Georg 1994: Pikarit, ikkunat ja muut lasit. Helsingin porvarien haurasta ylellisyyttä ja arkiesineistöä. *Narinkka. Helsinki 1550-1640*. Helsingin kaupungin museo. Jyväskylä 1994. 282-310.

Halila, Aimo 1953: *Oulun kaupungin historia II. 1721-1809*. Oulu.

Hautala, Kustaa 1975: *Oulun kaupungin historia III. 1809-1856*. Oulu.

Heikkinen Markku 1994: Helsingin kaupunkiseurakunnan ensimmäinen kirkko. *Narinkka. Helsinki 1550-1640*. Helsingin kaupungin museo. Jyväskylä 1994. 35-54.

Majantie Kirsi 2000: Kartanon eurooppalainen lämmitys – potti- ja renessanssikaakelilöydöt Laukossa. *Vesilahden Laukko. Linna, kartano, koti. Archaeologia Medii Aevi Finlandiae IV*. Kaarina 2000. 92-111.

Mellanen Jaana 2002: Hollantilaisia tupakkapiippuja. *Sirpaleita suurvalta-ajan Helsingistä*. Toim. Marianna Niukkanen. Museovirasto. Hämeenlinna 2002.34-39.

Mäki vuoti, Markku 1991: Oulun NMKY:n korttelin kaupunkiarkeologinen tutkimus. *Faravid 14*. 23-45.

Niukkanen Marianna 2002: Astioita porvariin ruokapöydästä. *Sirpaleita suurvalta-ajan Helsingistä*. Toim. Marianna Niukkanen. Museovirasto. Hämeenlinna 2002. 40-45.

Niukkanen Marianna 1994: Renessanssi keittiössä. Vanhankaupungin keramiikka-astiat. *Narinkka. Helsinki 1550-1640*. Helsingin kaupungin museo. Jyväskylä 1994. 311-332.

Paavola Kirsti 1998: *Kepeät mullat. Kirjallisiin ja esineellisiin lähteisiin perustuva tutkimus Pohjois-Pohjanmaan rannikon kirkkohaudoista*. Taideaineiden ja antropologian laitos ja Historian laitos. Oulun yliopisto. Oulu 1998.

Tourunen Auli: Eläimet kaupungissa. *Sirpaleita suurvalta-ajan Helsingistä*. Toim. Marianna Niukkanen. Museovirasto. Hämeenlinna 2002. 46-51.

Vahtola, Jouko 1987: Oulun historia kaupungin perustamisesta isoonvihaan. *Valkean kaupungin vaiheet. Studia Historia Septentrionalia 13*. 79-99.

Virkkunen, A. H. 1953: *Oulun kaupungin historia I. Kaupungin alkuajoilta isonvihan loppuun*. Oulu.

Painamattomat lähteet:

Hyttinen, Marika 2002: *Oulu, tuomiokirkkoa ympäröivät katualueet (OTYK-02). Viemäröintiurakan arkeologinen valvonta 2003*. MV:RHOA, Helsinki.

Ikonen, Tiia & Mökkönen, Teemu 2002: *Oulu –. Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen inventointi 2002*. MV:RHOA, Helsinki.

Kehusmaa, Aimo 1997: *Oulun tuomiokirkon kaivaukset 1996. Kaivauskertomus 24.3.1997*. MV:RHOA, Helsinki.

Makkonen, Merja 1991: *Pohjois-Suomen kaivausmateriaalien savipiippujen ajoittaminen ja tyyppittely. Yleisen historian Pro gradu –työ*. Oulun yliopisto. Historian laitos. 1991.

Sarkkinen, Mika & Kehusmaa Aimo 2002: *Oulun tuomiokirkon kirkkotarhasta. Arkeologinen tutkimuskertomus vuodelta 2002*. PPM, Oulu.

Kaivauskertomuksen sivumäärä: 1-35 + liitteet

Liitteet 1 - 6: Liite 1 Karttaluettelo
Liite 2 Yhteysluettelo

Liite 3 Rakenneluettelo
Liite 4 (:1-2) Esinepiirroksset
Liite 5 Diapositiiviluettelo
Löytöluettelo

Kenttäkartat: 1–26

Muut kartat:

Kartta 27: Kopio osasta maanmittari Claes Claessonin laatimasta kartasta Oulusta vuodelta 1651.

Kartta 28: Kopio osasta maanmittari Gustaf Ulstadiuksen vuosina 1680/90 laatimasta Oulun kartasta. Kartta jäänyt osittain keskeneräiseksi.

Kartta 29: Kopio osasta vuonna 1814 G.D. Andersin jäljentämästä Märten Hackzellin vuonna 1763 Oulusta laatimassa kartasta.

Kartta 30: Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu Nikodemus Tessin Vanhemman kartta vuodelta 1649. Museovirasto/RHO. T. Ikonen ja T. Mökkönen 2002.

Kartta 30: Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu Claes Claessonin kartta vuodelta 1651. Museovirasto/RHO. T. Ikonen ja T. Mökkönen 2002.

Kartta 31: Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu kartta vuodelta 1705. Museovirasto/RHO. T. Ikonen ja T. Mökkönen 2002.

Kartta 32: Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu Jakob Johan Wikarin kartta vuodelta 1748. Museovirasto/RHO. T. Ikonen ja T. Mökkönen 2002.

Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka: Museovirasto,
Rakennushistorian osasto

Kansilehtiön kuva: Kirkkokadun eteläpäädyistä, kaivannosta I, löytynyt arkkuhautaus R1 kuvattuna pohjoiseen. Dia n:o 125248:2. Kuvaaja: M. Hyttinen.

TIIVISTELMÄ TUTKIMUKSESTA JA TUTKIMUSTULOKSISTA

Syksyllä 2002 suoritettiin Oulun tuomiokirkon edestä kulkevalla Kirkkokadulla maanparannustöitä sekä salaojitusta. Töitä valvottiin arkeologisesti aikavälillä 24.9. – 8.10.2002. Kaikkiaan tutkittiin 1200 m² suuruinen alue.

Alueelta kartoitettiin useita 1600- ja 1700-luvuille ajoittuvia rakenteita ja muutamia hautauksia. Kartoitettuja rakenteita olivat lähinnä rakennusten perustuksien jäänteet, joita paikallistettiin kaikkiaan seitsemän. Hautauksia tuli esille niin ikään 7 kappaletta, joista ainoastaan yksi saatiin dokumentoitua kokonaisuena. Kaksi haudoista tuhoutui konekaivun seurauksena ennen kuin ne ehdittiin dokumentoida. Loput hautaukset näkyivät ainoastaan heikosti profiilissa. Kaikki hautaukset tulivat Kirkkokadun eteläosasta. Lisäksi tutkimusalueen tehtiin havaintoja puisesta rakenteesta, joka sijaitsi Kirkkokadun pohjoisosassa. Rakenne tulkittiin katusillaksi. Lisäksi Kirkkokadun pohjoisosasta tulleesta rakennuksen perustan (R11) yhteydestä havaittiin ns. puulava –rakenne, joka tulkittiin osaksi rakennusta.

Esinelöytöinä alueelta saatiin talteen runsaasti talteen punasavikeramiikkaa, fajanssia sekä muutamia paloja posliinia. Löytömateriaaliin lukeutui runsaasti myös rakennuksiin liittyvää materiaalia kuten metalliesineiden katkelmia, nauvoja ja ikkunalasia. Kolmannen suuren löytöryhmän muodostivat liitupiippujen varsien katkelmat ja muutamat ehjät piippujen pesät. Kokonaisuina säilyneistä piippujen pesistä saatiin rakennukset pohjille suuntaa antavia ajoituksia. Myös kolme rahaa saatiin talteen, joista yksi oli hopeakolikko. Rahat ajoittuivat 1500-, 1600- ja 1700-luvuille. Talteen saatiin myös yksi nahasta valmistettu kengänpohjan kanta, joka tuli Kirkkokadun pohjoispäässä vielä 1600-luvun lopulla sijainneesta lampareesta.

Tutkimuksen mukaan alueella on 1600- ja 1700-luvuilla sijainnut asuinkorttelia, jossa rakennukset ovat sijainneet suhteellisen lähellä toisiaan. Kirkkokadun pohjoispäässä on mahdollisesti kulkenut puinen katusilta vielä 1700-luvullakin, koska alue lienee säilynyt vesiperäisenä vielä pitkään lampareen kuivaamisen jälkeen (kuivattiin 1600-luvun loppupuolella). Muita katurakenteita ei havaittu. Vanhan kirkkomaan voidaan todeta löydettyjen hautauksien perusteella ulottuneen aina nykyisen Franzenin puiston lounaisreunaan saakka.

PERUSKARTTAOTE, PK 2444 09 OULU, Mk. 1:20 000

Tutkimusalue ympäristö

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	1
JOHDANTO	3
1. TUTKIMUSALUEEN HISTORIAA	4
1.1. Oulun kaupungin historiaa	4
1.2. Katujen historiaa	5
1.3. Oulun tuomiokirkon historiaa	6
1.4. 1600- ja 1700-lukujen asuinrakennuksista	7
2. ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA	7
3. KÄYTETYT TUTKIMUSMETODIT	8
3.1. Kaivannot, niiden kaivaminen ja täyttö	8
3.2. Käytetyt metodit ja dokumentointi	10
3.3. Korkeusmittaukset ja sijaintikoordinaatit	11
4. KIRKKOKADUN ITÄOSA, KAIVANTO I	11
4.1. Rakenne R1a: arkkuhautaus	11
4.1.1. Rakenteen R1a ajoituksesta	12
4.2. Rakenteet R1b-e: hautauksia	13
4.2.1. Rakenteiden R1b-e ajoituksesta	14
4.3. Rakenne R2: tapulien perustuksien jäänteitä	14
4.4. Rakenne R3: rakennuksen perustan jäänteitä	15
4.4.1. Rakenteen R3 ajoituksesta	15
4.5. Rakenne R4: rakennuksen perustan jäänteitä	15
4.5.1. Rakenteen R4 ajoituksesta	17
4.6. Rakenne R5: katusillan (?) jäänteet	18
4.6.1. Rakenteen R5 ajoituksesta	18
5. KIRKKOKADUN LÄNSIOSA, KAIVANTO II	19
5.1. Rakenteet R6a-b: hautauksia	19
5.1.1. Rakenteiden R6:a-b ajoituksesta	20
5.2. Rakenne R7: yksittäinen kivi, jota ympäröi voimakas likamaa.	20
Mahdollinen rakennuksen perustan jäänn.	
5.2.1. Rakenteen R7 ajoituksesta	21
5.3. Yksittäinen likamaakuoppa	21
5.4. Rakenne R8: rakennuksen perustan jäänteitä	22

5.4.1. Rakenteen R8 ajoituksesta	22
5.5. Rakenne R9: rakennuksen perustan jäänteitä	23
5.5.1. Rakenteen R9 ajoituksesta	24
5.6. Rakenne R10: rakennuksen perustan jäänteitä	24
5.6.1. Rakenteen R10 ajoituksesta	25
5.7. Rakenne R11a-c: rakennuksen perustan jäänteitä	25
5.7.1. Rakenteen R11 ajoituksesta	27
6. LÖYDÖISTÄ	28
7. YHTEENVETO	33
LIITTEET 1-5:	Liite 1 Karttaluettelo
	Liite 2 Yhteysluettelo
	Liite 3 Rakenneluettelo
	Liite 4 Esinepiirroksset
	Liite 5 Diapositiiviluettelo
	Löytöluettelo
Kenttäkartat:	1– 26
Muut kartat:	27-32

JOHDANTO

Oulun kaupungin teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut suoritti maanparannustöitä sekä salaojitusta Oulun tuomiokirkon (tontti n:o. 23) ympärillä syksyllä 2002. Urakoitsijana toimi Viherrengas Oy. Työt aloitettiin elokuussa 2002 ja tuolloin valvojana toimi Aimo Kehusmaa. Kehusmaa valvoi ja dokumentoi Isonkadun ja Kajaaninkadulle tehdyt kaivannot.¹ Syyskuussa fil. yo. M. Hyttistä pyydettiin jatkamaan Kehusmaan aloittamaa työtä. M. Hyttinen oli jo aiemmin samana kesänä ollut valvomassa Kirkkokadulla suoritettuja viemäröintitöitä. Allekirjoittanut aloittikin työt 24.9.2002 työmaalla Museoviraston rakennushistorian osaston palkkaamana.

Kirkkokadulla oli päätetty poikkeuksellisesti vaihtaa koko katualueen maat kirkon edustalta aina Franzenin puistoon saakka. Yhteensä avattiin n. 1200 m² suuruinen alue. Kaivantojen syvyys liikkui 1– reilun 1,5 metrin välillä. Kesän 2002 valvonnan perusteella voitiin olettaa alueelta löytyvän muinaisjäänteitä.² Oulun kaupungista säilyneiden vanhojen karttojen perusteella (ks. kartat 27 ja 32) voidaan nähdä, että Kirkkokadun alueella sijaitsi jo 1600-luvulla asuinkortteleita eli Oulun vanhin asutus keskittyi juuri tälle alueelle.

Hyttinen valvoi koko maanparannusurakan ja salaojituksen sekä suoritti kaikki vaadittavat jälkityöt. Tutkimuksen rahoitti Oulun kaupungin teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut muinaismuistolain 15 § mukaan. Pää tavoitteena oli dokumentoida ja saada kartalle kaikki mahdolliset esiin tulevat 1600- ja 1700-lukujen rakenteet, erityisesti 1600-luvulle sijoittuvat muinaisjäänteet. Kaikkiaan viemäröintiurakan arkeologinen valvonta kesti 24.9. – 8.10.2002 välisen ajan eli n. 2, 5 viikkoa.

Jälkityöt tehtiin Oulun yliopiston arkeologian laboratoriolta vuokratuissa tiloissa. Konservointia vaatineet löydöt konservoi konservaattori Jari Heinonen Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa. Konservoitavia esineitä olivat nahkajalkineen osa, muutamat rahalöydöt sekä metalliesineet.

¹ Ks. M. Sarkkisen ja A. Kehusmaan arkeologinen tutkimuskertomus vuodelta 2002 Oulun tuomiokirkon kirkkotarhasta.

Kaikki jälkitöistä aiheutuneet kustannukset maksoi Oulun kaupungin teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut. Haluaisinkin kiittää Oulun kaupungin teknistä keskusta hyvästä yhteistyöstä. Kiitokset myös viemäriurakonnin suorittaneelle Viherrengas Oy:lle ja erityisesti työmaajohtaja Jarkko Nätille joustavasta yhteistyöstä. Lopuksi vielä kiitokset arkeologian laboratoriossa työskenteleville Timo Ylimaunulle, Janne Ikäheimolle sekä konservaattori Jari Heinospelä, joista on ollut suurta apua löytöjen tulkitsemisessa ja ajoittamisessa.

1. TUTKIMUSALUEEN HISTORIAA

1.1. Oulun kaupungin historiaa

1605 tammikuussa määräsi hallitsija Kaarle IX rakennettavaksi kaupungin “siihen paikkaan, missä uusi kirkko hiljakkoin on rakennettu”.³ Kaupungin etuoikeudet Oulu sai 26. Syyskuuta 1610.⁴ Oulun kaupunki alkoikin vähitellen muodostua kaupunginojan ja Merikosken väliselle niemekkeelle.⁵ Oulun kaupungin historiaa leimaavat lukuisat tulipalot, jotka koettelivat kaupunkia moneen otteeseen usein hyvin tuhoisasti. Kaupunki paloi ensimmäisen kerran 2. lokakuuta 1652 lähes kokonaan ja toistamiseen vuonna 1655. Kolmannen kerran tulipalo koetteli kaupunkia 20.7.1705, jolloin kaupunki jälleen lähes kokonaan tuhoutui. Toista kuukautta myöhemmin tuli pääsi jälleen irti.⁶ Vuonna 1773 tiedetään olleen kolme suurtulipaloa, jotka tuhosivat erittäin pahoin kaupunkia.⁷

1600- ja 1700-luvuilla Oulun kaupunki oli jaettu neljään osaan. Kaupunkia halkoi jo tuolloin Kaupunginoja (useita nimiä, tunnettiin myös ”Juurusojana”), jonka pohjoispuolista aluetta nimitettiin kirkon puoleksi eli “Vähä puoleksi” ja eteläosaa “Iso puoleksi” eli “peltokyläksi”. Ensimmäiseen kaupunginosaa kuuluivat Pokkisen törmä sekä kirkon ja Kaupunginojan väliin jäävä alue. Tämä alue oli kaupungin vanhinta aluetta. Toinen kaupungin osa oli edellisen itäpuolella, kolmas alue käsitti Kaupunginojan maatuvan suupuolen ja neljäs, joka myös oli kaupunginosista laajin, oli kolmannen eteläpuolella.⁸

² Ks. Hyttinen 2002, Oulu, tuomiokirkkoa ympäröivät katualueet; viemäröintiurakan arkeologinen valvonta Kirkkokadulla, Linnankadulla, Isokadulla ja Kajaaninkadulla.

³ Virkkunen 1953, s. 90.

⁴ Virkkunen 1953, s. 94. Ks. myös Vahtola 1987, s. 89.

⁵ Virkkunen 1953, s. 125.

⁶ Virkkunen 1953, s. 128-131.

⁷ Halila 1953, s. 71.

1.2. Katujen historiaa

Vuosina 1649-51 kaupungin alue kartoitettiin sekä tontit ja kadut järjestettiin uudelleen. Vuoden 1651 kartta on erityisen informatiivinen, koska siihen on merkitty myös vanha kaupunkialue (ks. kartta 27). Tämän kartoitustyön, jonka suunnitelman oli antanut kreivi Pietari Brahe, suoritti maanmittari Claes Claesson (Klaus Klaunpoika).⁹ Vuoden 1773 kaupungin tuhosi kolme suurtulipaloa, joiden jälkeen kaupungin jälleenrakennustöissä asemakaava-aluetta laajennettiin ja katuja suoristettiin.¹⁰

Oulun vanhimmista 1600-luvun kaduista on mainittu vain Sepänkatu-Enemmän kaduista on tietoa 1600-luvun jälkipuoliskolta, jolloin varsinaisista kaduista mainitaan Linnankatu sekä Kirkkokatu, jota sanottiin myös Nuoranpunojankaduksi.¹¹ 1600-luvun lopulla kirkkotarhaa ja kirkkoa näyttäisi ympäröineen pohjoisessa Pieni-kirkkokatu eli nykyinen Linnakatu ja etelässä kulki taas Iso-kirkkokatu eli nykyinen Kajaaninkatu. Länsipuolella kirkkomaata rajoitti Koulukatu eli nykyinen Kirkkokatu ja idässä Myllykatu eli nykyinen Isokatu.¹² 1700-luvulla Oulussa oli neljä säännöllistä katua ja kahdeksan kujatietä, jotka J. Snellman mainitsee väitöskirjassaan. Kadut olivat “Walda catu” eli “Tori katu”, “Kirckon catu”, “Cajanan catu” sekä “Linnan catu”. Linnankadun itäosaa sanottiin “Catinhännänkaduksi”.¹³ Vanhoja ja nykyisiä asemakaavakarttoja on yritetty asemoida päällekkäin, mutta tämä ei ole täydellisesti onnistunut yhteisen tunnetun kiintopisteen puuttuessa. Näin ollen virhemarginaali (n. 5 m) tunnettujen rakenteiden ja katujen asemoinnissa on jäänyt varsin suureksi.

Oulun katukuvalle oli 1600-luvulta saakka leimallista suhteellisen laajat kosteikot ja lampareet. Esimerkiksi kirkon pohjoiskulmalla sijaitsi 1600-luvulla pieni lammikko, joka määrättiin v. 1661 porvariston kuivattavaksi, “jotta kirkkoväki pääsisi kirkkoon kuivin jaloin”.¹⁴ Lisäksi kirkon ympärillä tiedetään olleen muitakin siltoja, joita korjattiin vuonna 1635 (ks. mm. kartta 28). Alue toimi tuolloin hautausmaana.¹⁵ Vielä 1700-luvun lopullakin olivat lampareet ja vesijätöt ylisii Oulussa kuten mm. Hjärpenlampi sekä Metelin- eli Koululampi, joka sijaitsi triviaalikoulun lähellä.¹⁶

⁸ Halila 1953, s. 70-71; Ks. myös Halila 1953, s. 125-130.

⁹ Virkkunen 1953, s. 128.

¹⁰ Halila 1953, s. 71-74.

¹¹ Virkkunen 1953, s. 132-133.

¹² Virkkunen 1953, s. 473.

¹³ Halila 1953, s. 74-75. Ks. myös Vahtola 1987, s. 90.

¹⁴ Virkkunen 1953, s. 126-127.

¹⁵ Virkkunen 1953, s. 474.

¹⁶ Halila 1953, s. 81.

Nämä vesijätöt aiheuttivat hankaluuksia liikenteelle aina keväisin ja syksyisin. Näin ollen katusiltojen ja lautakatujen rakentaminen vesiperäisimmillä alueilla katsottiin tarpeelliseksi. Varhaista Oulua voidaankin luonnehtia ”siltöjen kaupungiksi”. Tunnettuja siltoja olivat säilyneiden asiakirjojen mukaan Torikadun silta, Kirkko- eli Säkän silta, Karjasilta, Kuninkaansilta sekä Vaikkolan-silta¹⁷. Kaupungin lammikoiden ja kosteikkojen kuivaamisesta puhuttiin usein ja jonkin verran näitä myös suoritettiin. Kuitenkin lampareet leimasivat Oulun kaupunkikuvaa vielä pitkän aikaa.¹⁸

1.3. Oulun tuomiokirkon historiaa

Oulussa kirkko on aina sijainnut kutakuinkin samalla paikalla kuin nykyäänkin. Tosin tontin muoto ja koko ovat vaihdelleet samoin kuin myös kirkon koko ja muoto. Asiakirjojen mukaan Oulussa on sijainnut kirkko jo 1590-luvulla, jonka venäläiset polttivat samana vuonna. Kirkon sijainnista ei ole varmuutta. Uusia kirkko määrättiin rakennettavaksi 1600-luvun alussa todennäköisesti samalle paikalle kuin missä nykyinenkin tuomiokirkkokin sijaitsee, vaikka tästä seikasta ei olekaan täyttä varmuutta.¹⁹ Vanhimman kirkon ulkomuodosta ei ole säilynyt paljoakaan tietoa ennen vuoden 1652 tulipaloa. 1600-luvun loppupuolella kirkkoa ympäröi suorakaiteen muotoinen kirkkomaa, jota laajennettiin vuosisadan puolivälin jälkeen. Tällöin eräs Eerikki Matinpoika Pilkar sai 20 taaleria korvausta hänen tonttinsa jouduttua hautausmaaksi. Kirkkotarhaa laajennettiin myös vuosisadan lopulla pohjoiseen päin. Kirkkotarhassa mainitaan 1600-luvulla sijainneen kirkon lisäksi kellotapulien kirkon pohjoispuolella ja ruumishuoneen eli ns. ”luukamarin”, joka sijoittui kirkkotarhan pohjoispuoliseen osaan.²⁰

Isonvihan jälkeen 1700-luvun alkuvuosikymmeninä oli Oulun kirkko päässyt pahasti rapistumaan. Korjauksia suoritettiin vuosien 1722-1729 välisenä aikana suurkauppiaiden toimesta ja kustannuksella. 1730-luvun alussa kirkko olikin jo remontoitu ja uudistettu. Kuitenkin pieni puukirkko katsottiin pian liian ahtaaksi ja vaatimattomaksi vaurastuvalle Oulun kaupungille. Tästä johtuen alettiin suunnitella uutta ja tilavampaa kivikirkkoa, joka valmistuikin vuonna 1770-luvun lopulla. Kirkko sai nimekseen Sofia Magdalenan kirkko, joka oli muodoltaan ristikirkkoa ja

¹⁷ Virkkunen 1953, s. 135.

¹⁸ Halila 1953, s. 80-81.

¹⁹ Virkkunen 1953, s. 459-460.

valmistettu harmaakivestä. Tuolloin rakennettiin myös kirkkomaan nurkkaan kellotapuli, jossa oli kaksi kelloa.²¹ Kirkko kuitenkin tuhoutui vuoden 1822 suurtulipalossa lukuun ottamatta sen perustuksia. Uusi kirkko rakennettiin vanhojen perutusten päälle ja tämä kirkko on edelleen käytössä.²² Vuosien 1781-82 välisenä aikana Ouluun perustettiin myös erillinen hautausmaa ”Ståhleborg”, jolloin myös viimeistään kirkon alle sekä kirkkotarhaan hautaaminen lopetettiin.²³

1.4. 1600- ja 1700-lukujen asuinrakennuksista

Itse rakennukset olivat 1600-luvulla melko yksinkertaisia ja pieniä, yleisesti ”savutupia”. Asuinrakennuksena (ns. ”miestalo”) oli tupa, jonka yhteydessä oli eteinen ja joskus pieni kamari. Paremmissa taloissa saattoi olla useampia tupia, joiden alla oli kellareita. Myöskin ulkorakennukset kuten saunat, navetat, aitat ja tallit olivat tavanomaisia. Taloissa saattoi olla myös oma kaivo. Edelleen asiakirjat kertovat, että usein portit ja lauta-aidat erottivat talon alueen julkisesta alueesta tai liikenneväylästä. 1651 vuoden kartalle on merkitty ”tiililato”, joten tiiltä on valmistettu kaupungissa. Lasin käyttö ikkunoissa lienee sekin ollut yleistä jo 1600-luvulla, koska pitkin vuosisataa löytyy asiakirjoista mainintoja lasimestareista.²⁴ 1700-luvulla työmiehien tyypillinen asuintalo on edelleen ollut savupirtti, jotka olivat varsin pieniä ja vaatimattomia rakennuksia. Porvaristo sen sijaan saattoi asua varsin loisteliaissa taloissa. Varsinkin 1700-luvun loppupuolella rakennettiin Ouluun uusia tilavampia, usein kaksikerroksisia asuintaloja, joista muutama oli rakennettu kivistä.²⁵

2. ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA

Tutkimusalueella oli siis jo keväällä 2002 suoritettu tutkimuksia, jolloin alueella suoritettiin viemäröintiurakka. Tuolloin valvojana toimi fil. yo M. Hyttinen. Alueelta kartoitettiin tuolloin ainoastaan yksi rakenne. Lisäksi alueen pohjoispäässä tuli esille vanhoja lamparekerrostumia, joista saatiin talteen nahasta valmistetun jalkineen osa ja muutamia muita esinelöytöjä.²⁶ Tutkittu pinta-ala oli kuitenkin tuolloin liian pieni,

²⁰ Virkkunen 1953, s. 473-474.

²¹ Halila 1953, s. 550-557.

²² Hautala 1975, s. 348.

²³ Halila 1953, s. 576; Ks. myös Hautala 1975, s. 354.

²⁴ Virkkunen 1953, s. 140-141.

²⁵ Halila 1953, s. 649-651.

²⁶ Ks. Hyttinen 2002, raportti Oulun tuomiokirkkoa ympäröivien katualueiden arkeologisesta valvonnasta 2002 (OTYK-02).

jotta hyvää kokonaiskuvaa alueella mahdollisesti säilyneistä kulttuurikerroksista olisi saatu.

Kirkkokadun välittömässä läheisyydessä sijaitsevalla tontilla n:o 24 on suoritettu arkeologisia tutkimuksia. Vuosina 1986 ja 1987 alueella suoritettiin (silloinen NMKY:n tontti) kaupunkiarkeologinen tutkimus. Kaivausten tuloksena tontilta kartoitettiin muutamia rakennusten pohjien jäänteitä (ajoitus: 1600- ja 1700-luvut), 4 kylmämuurattua kellaria sekä 3 kaivoa. Kellarit ja kaivot ajoittuivat kaikki löytöjensä perusteella 1600-luvulle. Kaivausten löytömateriaali käsitti pääosin puna- ja kovasavikeramiikkaa, liitupiippuja (mm. Joonan- ja Tudor-piippuja), lasia sekä rautaesineistöä. Rahoja löydettiin peräti 130 kappaletta. Kaivaukset osoittivat, että ko. alueella on jo 1600-luvun alkupuolelta saakka sijainnut rakennuskantaa.²⁷

Myös tontilla n:o 23, jolla sijaitsee 1800-luvulla rakennettu tuomiokirkko, on suoritettu muutama otteeseen arkeologisia kaivauksia. Näistä uusien toteutettiin kesällä 2002, jolloin tuomiokirkon tontilla suoritettiin maanparannus-, rakennus-, ja muita huoltotöitä.²⁸ Tutkimuksista aiempi toteutettiin vuonna 1996, jolloin tutkittiin tuomiokirkon alla sijaitsevia hautauksia.²⁹

Lisäksi Oulun kaupunkiin on kohdistunut yksi kaupunkiarkeologinen inventointi, joka toteutettiin kesällä 2002 Museoviraston toimesta. Inventoinnin tavoitteena oli määrittellä Oulun kaupungista alueet, joilla todennäköisesti on säilyneitä ja koskemattomia kulttuurikerroksia 1600- ja 1700-luvuilta. Näiksi alueiksi määriteltiin mm. Linnasaari, Pikisaari, Franzenin puistoalue sekä juuri tuomiokirkon tontti sekä sen välitön ympäristö.³⁰

3. KÄYTETYT TUTKIMUSMETODIT

3.1. Kaivannot, niiden kaivaminen ja täyttö

Yhteensä Kirkkokadulla kaivettiin n. 1200 m² suuruinen ala. Kirkkokadulle kaivettiin kaikkiaan kaksi kaivantoa, joita nimitetään tässä raportissa kaivanto I:ksi (itäpuoli) ja kaivanto II:ksi (länsipuoli). Ensin kaivettiin kaivanto I, joka ulottui leveysuunnassa tuomiokirkon tontin kaakkoiskulmasta sadevesikaivolle n:o 11031 ja pituussuunnassa Kirkkokadun ja Linnankadun risteykseen, jossa se

²⁷ Mäki vuoti 1990, s. 23-44.

²⁸ Ks. Sarkkinen & Kehusmaa 2002; Oulun tuomiokirkon kirkkotarhasta. Arkeologinen tutkimuskertomus vuodelta 2002.

²⁹ Ks. Kehusmaa 1997; kaivauksertomus Oulun tuomiokirkon kaivauksista 1996.

³⁰ Ikonen & Möttönen 2002, s. 3. Ks. esim. liite 4.

päätyi tuomiokirkon tontin koilliskulmaan ja sadevesiviemäriin n:o 11075. Leveyttä kaivannolla oli n. 10 m ja pituutta 60 metriä. Kaivannon I nollapisteksi otettiin sadevesiviemäri n:o 11031, josta käsin löytyneet rakenteet mitattiin paikoilleen. Kaivanto II ulottui leveyssuunnassa sadevesikaivolta n:o 11031 ja loppui Franzenin puiston lounaiskulmaan ja pituussuunnassa aina Kirkkokadun ja Linnankadun risteykseen saakka, jossa se loppui sadevesiviemäriin n:o 10844. Leveyttä kaivannolla oli reilu 10 m ja pituutta 60 m. Kaivannon II nollapisteksi otettiin Franzenin puiston lounaiskulma, josta löytyneet rakenteet mitattiin paikoilleen (ks. kartta 2).

Molemmat kaivannot ulottuivat reilun 1 metrin syvyyteen lukuun ottamatta salaojakaivantoja, jotka kulkivat kaivannossa I sadevesiviemäriä n:o 10945 sadevesiviemäriä n:o 10944 ja kaivannossa II sadevesiviemäriä n:o 11031 sadevesiviemäriä n:o 11027. Salaojakaivannot ulottuivat syvyyteen 1,5 metriä ja niiden leveys oli n. 50 cm. Salaojakaivantojen reunat kaivettiin viistoiksi, joten niistä oli erittäin hankala, lähes mahdotonta, piirtää profiileja.

Kaivannot kaivettiin kaivinkoneella, jolloin kaivaustyö ei luonnollisestikaan ollut kovin hienovaraista. Rakenteiden havaitseminen kaivinkoneen kuopaisun jäljiltä oli jokseenkin vaikeaa. Jos kuitenkin kaivannosta tuli esille jotain mahdollisiin rakenteisiin viittaavaa (esim. kiviä), kaivamista hidastettiin ja maata pyrittiin kaivamaan ohuempina kerroksina, jotta tilannetta pystyi tarkkailemaan. Kun saatiin varmuus, että kyseessä todella oli rakenne, työt keskeytettiin ja rakenne dokumentoitiin valokuvin, kartoin ja mittauksin.

Kulttuurikerrokset olivat suurimmaksi osaksi säilyneet molemmissa kaivannoissa melko hyvin lukuun ottamatta Kirkkokadun eteläpäätyä, jossa lähes kaikki kerrokset oli korvattu hiesulla. Tosin maaperä tällä kohdalla on muutoinkin hiesua, minkä todistivat muutamat alkuperäisellä paikaltaan löytyneet koskemattomat hautaukset hiesumaassa. Näin ollen oli vaikeaa, jopa mahdotonta, sanoa mikä osa hiesusta oli tuotua, mikä alkuperäistä. Molemmissa kaivannoissa mahdolliset esiin tulleet kulttuurikerrokset saatiin kokonaan näkyville lukuun ottamatta Kirkkokadun pohjoispäässä sijainneen lampareen kerrostumia, jotka kevään 2002 tutkimuksen perusteella ulottuivat tällä kohden ainakin reilun kolmen metrin syvyyteen. Lisäksi kaivannossa II Kirkkokadun pohjoispäässä sijainnut rakenne (R11) näytti osittain jäävän kaivamattoman maan alle länsiluoteessa.

Kun kaivanto oli dokumentoitu ja putki/viemäri asennettu, kaivanto täytettiin yleensä puhtaalla hiekalla, mutta satunnaisesti myös kaivetulla maalla, murskeella ja soralla. Lopuksi katu päällystettiin.

3.2. Käytetyt metodit ja dokumentointi

Tutkimusmetodina käytettiin soveltavasti stratigrafista menetelmää eli esinelöydöt otettiin talteen löytöyhteyksittäin. Yhteyksille (Y) eli maa- sekä kulttuurikerroksille, annettiin juoksevat yhteysnumerot. Jokainen yhteys on kuvailtu sanallisesti raportissa liitteenä olevassa yhteysluettelossa (liite 2). Eri yhteyksien erottaminen toisistaan tapahtui lähinnä maalajin perusteella. Kaikki kaivannoissa olleet kerrokset l. yhteydet merkittiin profiilikarttoihin, myös selvästi modernit kerrokset kuten tienpohjauksessa käytetyt asfaltti- ja sorakerrokset. Myös kaikki rakenteet saivat juoksevan rakennenumeronsa (esim. R1). Kaikki rakenteet on kuvailtu raportissa liitteenä olassa rakenneluettelossa (liite 3). Kaikki kaivamis- ja dokumentointivaiheessa esiin tulleet löydöt otettiin talteen lukuun ottamatta eläintenluita. Hautauksista esiin tulleet luut, jotka näkyivät ainoastaan profiilissa, jätettiin paikoilleen (hautaukset R1b-e). Myöskään hautauksien R6a-b, jotka kaivinkone ehti tuhota lähes kokonaan, säilyneitä luita ei otettu talteen. Ainoastaan R1a:sta löytyneet luut otettiin talteen mahdollisia jatkotutkimuksia varten. Dokumentointivaiheessa löydetyt esineet luettelointiin löytöyhteytensä perusteella rakennekohtaisesti.

Jos kaivannossa oli säilynyt kulttuurikerroksia/rakenteita, niistä piirrettiin profiilikartta. Kartat on lähes poikkeuksetta piirretty mittakaavassa 1:20 lukuun ottamatta muutamaa kaivannon profiilia, jotka on piirretty mittakaavalla 1:50. Tasokartat on aina piirretty mittakaavaan 1:20. Muutamassa kohden on myös käytetty mittakaavaa 1:10. Kaikista rakenteista pyrittiin piirtämään muutama profiili ja yksi taso. Kaikki profiilit ja tasot putsattiin ennen piirtämistä. Kussakin rakenteessa on oma nollakohtansa (siis eri kuin kaivantojen I ja II nollakohdat, ks. kartta 1, joksi on valittu sopivaksi katsottu kohta. Molempien kaivantojen seinämistä piirrettiin muutama profiili, muttei kuitenkaan koko matkalta, koska suurimmaksi osaksi seinämissä näkyi vain hiesua. Karttoja piirrettiinkin lähinnä rakenteista.

3.3. Korkeusmittaukset ja sijaintikoordinaatit

Tutkimuskohteen korkeus merenpinnasta on noin 7,5 m. Oulun kaupungilla on käytössä NN-korkeusjärjestelmä. Korkeusmittaukset tehtiin käyttämällä hyväksi asennettavien viemäreiden tiedossa olevia korkoja, koska vaaituskoneen käyttö yhden ihmisen voimin on mahdotonta. Näin ollen paljastuneiden rakenteiden sijaintikorkeudet suhteessa meren pintaan jäivät kaiken kaikkiaan melko epätarkoiksi. Joissain kohti jouduttiin jopa tyytymään karkeaan arvioon korkeuskiintopisteen puuttuessa. Oulun kaupungin tekninen osasto käyttää kartoissaan omaa erilliskoordinaatistoaan, johon myös löydetty rakenteet sidottiin. Kaikkiin profiili- ja tasokarttoihin on merkitty asianmukaiset sijaintikoordinaatit. Koordinaatit laskettiin jälkikäteen kartasta (Oulun veden vesihuoltosuunnitelma 28.03.2002) ja niitä voidaankin pitää lähinnä suuntaa-antavina.

4. KIRKKOKADUN ITÄOSA, KAIVANTO I

Kaikkiaan Kirkkokadun kaivannosta I kartoitettiin viisi rakennetta. Kaikki hautaukset on niputettu n:o 1:sen alle eli R1a-e. Rakenteisiin lukeutui siis hautauksia, rakennuksien/rakennuksen jäänteitä ja mahdollisen katusillan jäänteet. Yleisesti Kirkkokadun kaivanto I:den kulttuurikerrosten voidaan todeta säilyneen melko hyvin ja suhteellisen koskemattomina. Moderni tienpohjaus oli tehty ainoastaan n. 30 – 40 cm syvyyteen, joten vanhimmat kulttuurikerrokset olivat saaneet olla jokseenkin rauhassa. Kuitenkin Kirkkokadun itäpuolen eteläpäädyn kulttuurikerrokset olivat mahdollisesti osittain tuhoutuneet, koska kulttuurikerroksia ei juurikaan havaittu, vaan alueella lähes ainoan maakerroksen muodosti hiesukerros. Kuitenkin reilun metrin syvyydessä samaisesta hiesukerroksesta tuli esille hautaus. Kirjallisuudesta löytyykin maininta, että 1810-luvulla kirkon ympäristöä tasoitettiin. Tällöin maata jouduttiin viemään runsaasti pois.³¹ Hyvin todennäköistä on, että tuolloin maata myös siirrettiin tuomiokirkon ympäristöön.

4.1. Rakenne R1a: arkkuhautaus

Kartat: 3

Yhteydet: Y1, Y2

Löydöt: KM 2002079:1

Diakuvat: 125248:1-12

³¹ Hautala 1975, s. 354.

Ensimmäisenä rakenteena Kirkkokadun eteläpäästä löydettiin ehjä arkkuhautaus. Hautauksen nollakohta sijaitsi sadevesiviemäriä n:o 10945 kolmen metrin päässä pohjoisessa ja noin 2 metrin päässä itään mitattuna kaivannon I länsiseinämästä. Hautauksen sijaintikorkeus oli n. 7-6,60 m mpy. Hautaus oli sijoitettu itä-länsisuuntaisesti eli vainajan pää osoitti länteen ja jalkaterät itään. Arkun kokonaissyvyyttä oli mahdoton selvittää, koska kaivinkone ehti raapaista arkun kansiosan mukanaan. Arkulla oli pituutta n. 1,80 metriä ja leveimmältä kohdaltaan eli vainajan hartioiden kohdalta se oli n. 50 cm. Arkku oli siis hyvin ahdas. Jalkopäässä arkun leveys oli n. 40 cm. Arkku oli rakennettu veistetyistä puusta ja kiinnityksessä oli käytetty suhteellisen pieniä ja lyhyitä nauvoja (KM2002079:1). Arkku oli muodoltaan lähes suorakulmainen kaventuen kevyesti jalkopäätä kohti mentäessä. Muuta arkun rakenteesta ei oikein voida sanoa, koska sen puuosat olivat todella huonosti säilyneet. Arkun puuosista oli suurimmaksi osaksi vain mädäntynyttä moskaa jäljellä. Parhaiten oli säilynyt pohjaosa, josta rintakehän kohdalta ja jalkopäästä pystyi jopa poimimaan puun syitä käteen. Kulttuurikerroksia rakenteen sisällä ja ympärillä oli ainoastaan kaksi Y1 eli hiesu, jonka sisässä rakenne oli ja Y2 eli mullansekainen maa, jota löytyi rakenteen sisältä. Y2 on kuitenkin todennäköisesti maaton lautaa/luuta. Vaatetukseen liittyvää esineistöä tai koruja ei havaittu ainoatakaan hautauksessa.

Myöskään vainajasta ei ollut kovin paljoa jäljellä. Parhaiten olivat säilyneet kallon luut, reisiluun osa ja molemman sääriluun osia. Nämä luut otettiin talteen mahdollisia jatkotutkimuksia varten. Muistakin luista oli arkussa jäänteitä, mutta näistä oli enää lähinnä tummunutta moskaa (maata) jäljellä. Näitä luita olivat selkänikamat, oikean käsivarren pitkät luut sekä muutamat lantion luut. Vainajan sukupuolta eikä ikää ole ainakaan toistaiseksi määritelty. On mahdollista, ettei niitä pystytä edes tekemään erittäin huonosti säilyneen luumateriaalin takia. Vainajan pituus on kuitenkin ollut löydetyn luumateriaalin perusteella ainakin 1,50–1,60 metriä.

4.1.1 Rakenteen R1a ajoituksesta

R1a:sta ei siis saatu talteen mitään ajoittavaa esineistöä, minkä vuoksi hautaukselle on erittäin vaikea saada suuntaa antavaa ajoitusta. Hauta sijaitsi nykyisen tuomiokirkon tontin ulkopuolella, joten kohde ajoittunee tämän perusteella ajalla, jolloin kirkkomaa

on ulottunut nykyistä laajemmalle alueelle lounaaseen. Vuoden 1651 kartan (ks. kartta 27) perusteella silloin kirkkomaan ulottui pitkälle juuri tuohon suuntaan. Kesän 1996 Oulun tuomiokirkon kaivauksilla esiin tulleet hautaukset on tulkittu vanhan puukirkon kirkkomaan hautauksiksi, ei siis kirkkohautoiksi. Hautojen ajoitus perustuu niiden suuntiin, joka on identtinen vanhan puukirkon, mutta eroaa nykyisen kivikirkon suunnasta. Puukirkon sijainti on katsottu vanhoista kartoista.³² Hautauksen R1 suunnan voidaan myös todeta olevan identtinen vuoden 1651 kirkon kanssa, joka tukee hautauksen ajoitusta 1600-luvulle.

4.2. Rakenteet R1b-e: hautauksia

Kartta: 4

Yhteydet: Y1, Y3-Y12

Löydöt: KM 2002079:2

Diakuvat: 125248:13-16

Kaikki neljä hautausta tulivat esille kaivannon I itäkaakkoprofiilista. Hautaukset sijaitsivat yhdessä ryppäessä n. kolmen metrin päässä koillisessa mitattuna tuomiokirkon tontin lounaiskulmasta. Hautaukset sijoittuivat siten, että haudat R1b ja c olivat päällekkäin ja metrin päässä kaakkoon olivat päällekkäin haudat R1d ja e. Haudat olivat syvyydessä n. 7,20–6,80 m mpy. Ainoastaan haudassa R1b oli jäljellä arkun puuosien jäänteitä. Lisäksi tutkittaessa arkkua lähemmin tuli puuosista esille myös arkun kiinnitysnauloja, jotka olivat lyhyitä ja pienikantaisia. Haudan b leveys oli n. 25 cm ja korkeus 25 cm. Arkku näytti suorakaiteen muotoiselta. Koska hauta oli kooltaan näin pieni, on todennäköisesti kyseessä lapsen hauta. Haudassa B ei havaittu yhtään säilynyttä luumateriaalia. Haudoissa R1c-d ei ollut enää jäljellä arkun säilyneitä puuosia. Näin ollen hautojen koosta ja muodosta ei ole selvyttä. Sen sijaan luita, mahdollisesti reisiluiden/muu pitkä paksu luu osia/jäänteitä törötti profiilista, jotka näyttivät olevan suhteellisen hyvin säilyneitä. Näitä luita ei kuitenkaan otettu talteen, koska hautaus ei ollut ehyt, eikä sitä saatu kokonaisuutena esille. Esinelöytöjä ei havaittu yhdessäkään hautauksessa.

Hautaukset sijaitsivat Y1 eli hiesukerroksen sisässä. Kerros on mitä ilmeisemmin sama kuin mistä rakenne R1a löytyi. Rakenne R1a sijaitsi hieman

³² Paavola 998, s. 144-145.

matalammalla (6,70 m mpy) hautauksia R1b-e (7,20-6,80 m mpy). Rakenteen R1a ja R1 b olivat vain n. metri ja R1b näytti sijaitsevan ikään kuin R1a:n ”jalkopäässä”. Onkin mahdollista, että hautaukset liittyvät jotenkin toisiinsa.

Kesän 2001 arkeologisilla pelastuskaivauksilla, jotka suoritettiin tuomiokirkon tontilla, havaittiin juuri tällä kohdalla (so. hautauksien yläpuolella) kahden vanhemman tapulin jäänteitä. Näistä ylempänä sijaitsi tilapäinen tapuli, joka rakennettiin vuonna 1823. Toinen alempana ja edellisen länsipuolella sijainnut rakenteen jäänteeksi tulkittiin ns. keskimmäiseksi eli vanhemmaksi tapuli, joka rakennettiin vuonna 1728 ja joka tuhoutui vuoden 1822 suurtulipalossa.³³

4.2.1. Rakenteiden R1b-e ajoituksesta

Kuten rakenteesta R1a, ei R1b-e hautauksistakaan saatu valitettavasti talteen ajoittavaa aineistoa. Voidaan kuitenkin todeta, että todennäköisesti hautaukset ovat peräisin ajalta, jolloin alue toimi vielä kirkkotarhana eli tapulia ei vielä paikalla sijainnut. Tätä tukee myös yhteys Y1 eli puhdas hiesukerros, jonka sisällä kaikki hautaukset sijaitsivat ja jolla myös kaikki haudat oli täytetty. Lisäksi hautaukset noudattelivat vuoden 1652 ruutuasemakaavan suuntaa. Hautaukset siis ajoittunevat 1700-luvun alkuun tai sitä edeltävälle vuosisadalle.

4.3. Rakenne R2: tapulien perustuksien jäänteitä

Kartat: 4

Yhteydet: Y1,Y3-Y12

Löydöt: -

Diakuvat: 125248:10-14

Ko. rakenteet, eli nuorempi väliaikainen tapuli, joka rakennettiin vuonna 1823 sekä ns. keskimäinen eli vanhempi tapuli, joka valmistui vuonna 1728, kartoitettiin jo aiemmin kesällä 2002 Mika Sarkkiseen johtamalla tuomiokirkon tontin pelastuskaivauksilla.³⁴ Rakenteet on kuitenkin otettu mukaan tähänkin raporttiin ja nimetty R2:ksi, koska kaivettaessa syksyn 2002 tutkimuksissa tapulien jäänteiden alapuolelta, profiilista paljastui useita hautauksia. Tapuleista lisää Sarkkisen & Kehusmaan raportissa.

³³ Sarkkinen & Kehusmaa 2002, s. 21-28.

³⁴ Sarkkinen & Kehusmaa 2002, s. 21-28.

4.4. Rakenne R3: rakennuksen perustan jäänteitä

Kartat: 5 ja 6

Yhteydet: Y13-Y18

Löydöt: KM 2002079:3-18

Diakuvat: 125248:29-35

Epämääräinen rakenne R3 tuli esille Kirkkokadun pohjoispäädystä n. 42 metrin päässä sadevesikaivosta n:o 10945 pohjoiseen ja tästä länsiprofiilinpisteestä mitattuna n. 0,5 metrin päässä idässä kaivettaessa salaojakaivantoa. Epämääräinen rakenne alkoi syvyydessä n. 6,40 m mpy ja jatkui ainakin 5,80 m mpy, johon syvyyteen salaojan putki asennettiin. Rakenteen kokonaispituus oli 7,50 metriä ja leveydeltään rakenne ulottui läpi salaojakaivannon eli leveys oli ainakin 40–50 cm. Mahdolliseen rakenteeseen kuului jonoon ladottuja kiviä (\emptyset keskimäärin 20–30 cm). Kivien välissä oli myös tiiltä ja tiilenmuruja. Rakenteeseen näytti kuuluvan myös puurakenteita, jotka näkyivät heikosti profiilissa useimmat kivet että tiilet olivat voimakkaasti palaneita. rakenteen profiilissa kulki myös hiilijuovia ja voimakkaita likamaajuovia. Rakenne R3 oli osittain Y13:sta (tumma likamaa), Y14:sta (harmaan savensekainen likamaa) Y16:sta (erittäin voimakas likamaa) sisässä. Osa rakenteesta ulottui myös lamparekerroksen (Y18) päälle, joka alkoi n. 3 metrin kohdalla rakenteen R3 nollakohdasta laskettuna. Löytöinä rakenteesta R3 saatiin talteen paksuja liitupiipun varsia, punasavesta valmistetun kolmijalkapadan ripa ja punasaviastioiden fragmentteja, ikkunalasia, nauvoja sekä muuta rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä. Lisäksi talteen saatiin raha, joka ajoittui 1600-luvun puoleenväliin.

4.4.1 Rakenteen R3 ajoituksesta

Rakenteesta R3 talteen saatu löytömateriaali käsittää vanhempaa aineistoa. Rakenteesta löydettiin myös yksi raha (KM2002079:16), josta saatiin konservoinnissa esille vuosiluku 1652. Raha on $\frac{1}{4}$ äyrin kolikko. R3 oli rakennettu lampare/kosteikko (Y18) kerrostuman päälle, joka on siis ollut varsin kosteaa maaperää. Rakenne ajoittune näin ollen 1600-luvulle.

4.5. Rakenne R4: rakennuksen perustan jäänteitä

Kartat: 7-12

Yhteydet: Y18-Y29

Löydöt: KM 2002079:19 - 68

Diakuvat: 125248:17 - 28, 36 - 42, 55 - 63

Rakenne R4 tuli ensimmäisen kerran esille Kirkkokadun pohjoispäästä n. 47,5 metrin päässä sadevesiviemäritä n:o 10945 pohjoiseen ja tästä länsiprofiilin pisteestä mitattuna n. 1 metrin päässä idässä. Rakenteen R4 eteläpäästä ehti tuhoutua n. 2 metrin pätkä ennen kuin se huomattiin. Tästä kohdin ei siis ole piirretty karttoja. Rakenteen R4 ensimmäiset peruskivet tulivat esille n. 6,85 m mpy ulottuen paikoitellen aina n. 6,00 m mpy (ks. kartat 7-12). Rakenne R3 ja R4 näyttäisivät menevän osittain päällekkäin (ks. kartta 2), mutta rakenne R3 näyttäisi kuitenkin oleva vanhempi, koska se tuli osittain esille R4:sen alta. On kuitenkin mahdollista, että rakenteen R3 ja R4 liittyvät yhteen ja ovat samanikäisiä.

Rakenteen R4 kokonaispituus näyttäisi olleen n. 11 metriä (mukaan on luettu tuhoutuneet 2 m) ja leveimmillään rakenne oli n. 3 metriä. On kuitenkin erittäin todennäköistä, että rakenteesta on osa tuhoutunut. Tuomiokirkon tontin länsipuolen reunustalta havaittiin kakluunin jäänteet (KM2002079:35) osittain jo aiemmin kaivetusta maasta. Kakluunin jäänteet tulivat esille n. 22 metriä tuomiokirkon uusien portaiden alimman askeleen alareunasta n. 22 metrin päässä pohjoisessa ja tästä pisteestä n. 1 metrin päässä idässä. Kakluunin jäänteet muodostuivat rikkimenneistä punasavesta valmistetusta suorakulmaisista keramiikanpaloista. Palat olivat sekaisin, eikä alkuperästä rakennetta voinut säilyneistä paloista hahmottaa, joten kartan piirtäminen katsottiin turhaksi. Osa paloista oli koristeltu kohokuvioin (puolipallot) ja maalatuin koristekuvioin. Palojen välistä löytyi myös muutamia nauvoja, joilla punasavilaatat oli todennäköisesti kiinnitetty toisiinsa. Rakenteen päällä oli täytehiekkää.

Rakenteeseen R4 on kartoissa merkitty a ja b osuudet, joista a tarkoittaa rakennuksen kiviperustaa ja b peruskivien alla ollutta lautatasoa (lattiataso?). Rakenteen R4 peruskivet olivat kooltaan suhteellisen suuria halkaisijan ollessa keskimäärin 50–70 cm. Myös pienempiä n. 20 cm halkaisijaltaan olevia kiviä oli käytetty rakenteessa. Kivien välistä löydettiin myös tiiltä ja tiilenmuruja. Osa kivistä ja tiilistä olivat pahoin palaneita. Rakenne R4 näytti olevan yhteyksien Y20-Y26 sisässä. Rakenteen ensimmäinen yhteys katsottuna ylhäältä alaspäin oli Y22 eli vaaleanharmaan savensekainen likaamaa, joka alta paljastui Y20 eli erittäin voimakas musta likamaa. Y20:nen alta paljastui Y23 eli tumman savensekainen likamaa ja

tämän alta ohut n. 5 cm paksu valkoisen, puhtaan hiekankerros Y25. Y25:den alta alkoi paksumpi keltaisen puhtaan hiekan kerros Y26. Myös muita maakerroksia löytyi rakenteesta (ks. tarkemmin kartat 7–12. Edellä mainittu lautakerros havaittiin lähinnä Y18 (eli lampare/kosteikko kerroksen) yhteydessä sekä Y22 (eli vaalean savensekaisen likamaan) sisässä.

Löytöinä rakenteet yhteydestä saatiin talteen rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä, nautoja, jo edellä mainitun kakluunin jäänteet (useita kymmeniä paloja), punasavikeramiikkaa, fajanssia, liitupiipun varsia, lasia sekä yksi pieni hopeakolikko (KM2002079:50), joka ajoittui vuoteen 1588. Lisäksi rakenteen yhteydessä havaittiin muutamia palaneen eläimenluun kappaleita sekä yksi palamaton luu .

4.5.1. Rakenteen R4 ajoituksesta ja tulkinnasta

Tällä paikalla eli kirkkotarhan luoteiskulmalla tiedetään 1700-luvulla sijainneen kirkkoaitan, joka näkyy ensimmäisen kerran Wikarin vuonna 1748 kartassa (ks. kartta 32). Toisaalta tiedetään, että jo 1690-luvulla kirkkotarhan pohjoisnurkalla on sijainnut ns. ”luukamari” eli ruumishuone.³⁵ Rakenteesta löydettiin muutamia metallisia arkun heloja, jotka tukevat ruumishuone tulkintaa. Rakenteesta R4 saatiin talteen myös hopeakolikko, joka ajoittuu vuoteen 1588 (Johan III hallituskaudelle).

Jo aiemmin kesällä 2002 Tuomiokirkon tontin kaivauksilla paljastui R4:sen itäpuolelta rakenteen peruskiveystä. Tästäkin kohti saatiin löytöinä talteen arkun heloja. Sarkkinen & Kehusmaa tulkitsevat rakenteen jäänteet 1700-luvun kirkkoaitaksi, joskin he toteavat paikalla olleen myös 1600-luvulla ruumishuoneenkin.³⁶

Edellisten seikkojen valossa voidaan olettaa, että kyseiset perustukset ovat jäänteitä molemmista rakenteista. Nuorempi kirkkoaita on mitä todennäköisimmin rakennettu vanhemman poispuretun ”luukamarin” päälle. Myös talteen saadut esinelöydöt viittaavat tähän. Varmuudella voidaan kuitenkin sanoa, että rakenteet liittyvät kirkkotarhan vanhimpaan rakennuskantaan.

4.6. Rakenne R5: katusillan (?) jäänteet

³⁵ Virkkunen 1953, s. 474.

³⁶ Sarkkinen & Kehusmaa 2002, s. 17-19.

Kartat: 13 ja 14

Yhteydet: Y18, Y30–Y35

Löydöt: KM 2002079:69-72

Diakuvat: 125248: 43-48, 51-54

Rakenne R5 tuli esille aivan kaivanto I:sen pohjoisosasta rakenteen R4 länsipuolelta. Rakenteen nollakohta sijaitsi sadevesiviemäritä n:o 10945 pohjoisessa 54 metrin kohdalla ja tuomiokirkon tontin reunasta n. 5 metriä länteen.

R5 paljastu heti pintamaanpoiston jälkeen eli asfaltti- ja sorakerroksen alta. R5 tuli siis esille n. 30–40 cm syvyydestä nykyisen maanpinnan alta. R5 alkoi n. 7,00 m mpy ja ulottui 6,40 m mpy syvyydelle. Rakenne muodostui veistetyistä puusta, lankuista ja pölleistä. Rakennetta ympäröivät muutamat likamaakerrokset Y30, Y31, Y32 ja Y34. Esiin tulleen R5 kokonaisleveys oli n. 2 metriä ja pituus 2 metriä. Puut olivat halkaisijaltaan keskimäärin 20 cm. Rakenne muodostui muutamasta puukerrasta, jossa päällimmäiset puut oli aseteltu pitkittäin ja alle muutamia puukertoja (lähinnä pöllejä) poikittain. Puiden lomassa havaittiin muutamia tiilenpaloja, jotka todennäköisimmin eivät liity rakenteeseen. Pohjoisessa, tultaessa Linnankadun ja Kirkkokadun risteykseen, rakenne oli näiltä osin tuhoutunut ja kulttuurikerroksien tilalla alkoivat puhtaat täyttömaakerrokset (hiekkaa). Aiemmat tietyöt olivat siis tuhonneet rakenteen osittain. Rakenne tulkittiin mahdolliseksi vanhan katurakenteen, ns. katusillan, jäänteeksi. Löytöinä rakenteen R5 yhteydestä saatiin liitupiipun varsien katkelmia, lasia, punasavikeramiikkaa sekä yksi mahdollinen puuesine.

4.6.1. Rakenteen R5 ajoituksesta

R5:sen löytömaterialin joukosta ei löytynyt ajoittavaa materiaalia. Rakenteesta yritettiin ottaa dendrokronologista näytettä, mutta tämä ei onnistunut puiden paljastuttua mädänneiksi sisältä. Puurakenne oli säilynyt erittäin huonosti tällaisessa huokoisessa ja kuivassa maaperässä. Kirjallisuudesta löytyy viitteitä siitä että vanha kirkkomaa olisi ollut vesiperäinen. Alueella on näet sijainnut useita siltoja, joita on korjattu vuonna 1635.³⁷ Lisäksi kirjallisten lähteiden perusteella juuri tällä paikalla, josta R5 kartoitettiin, on sijainnut vielä 1600-luvun lopulla lampare, joka teki

³⁷ Virkkunen 1953, s. 473-474.

nykyisen Kirkkokadun pohjoispään sekä Kirkkokadun ja Linnankadun risteysalueen hyvin vesiperäiseksi ja kosteaksi alueeksi. Lampareen kuivattamisesta annettiin käsky 1660-luvulla, ”jotta kirkkoväki pääsisi kirkkoon kuivin jaloin”.³⁸ Kuivauksessa käytettiin apuna puurooskaa (haketta), jolla lampare täytettiin. Rakenne R5 ajoittunee 1600-luvun puoleenväliin tai lopulle. Todennäköisesti R5 on samanaikainen rakenteen 4 kanssa.

5. KIRKKOKADUN LÄNSIOSA, KAIVANTO II

Kaikkiaan kaivannosta II paljastui kuusi rakennetta ja yksi mihinkään rakenteeseen kuulumaton likamaakuoppa/alue, josta saatiin löytöjä. Rakenteista kaksi oli hautauksia ja loput rakennusten perustuksien jäänteitä, joista osa oli jokseenkin epämääräisiä luonteeltaan. Lähes kaikki rakennusten kivijalkojen jäänteet löytyivät heti modernien tienpohjaus kerrosten alta n. 30–40 cm syvyydestä nykyisestä maanpinnasta lukuun ottamatta yhtä kohdetta, joka tuli n. 70 cm alle nykyisen maanpinnan. Eli Kirkkokadun länsiosassa kuten myös itäosassa moderni tienpohjaus ei ulotu kovin syvälle, joten muinaisjäänteet ovat saaneet uinua maanpovessa suhteellisen rauhassa. Mainittakoon vielä, että kaivannon II nollakohdaksi otettiin lounaiskulmassa sijaitseva nurkka (ks. kartta 2), josta löydetty rakenteet mitattiin paikoilleen.

5.1. Rakenteet R6a-b: hautauksia

Kartat: -

Yhteydet: Y1

Löydöt: -

Diakuvat: -

Rakenteet R6a ja R6b tulivat esille aivan Franzenin puiston länsikulmauksen vieressä olevan kävelytien kohdalta. R6a paljastui n. 2,5 metrin päästä pohjoiseen kaivanto II: sen nollakohdasta ja n. 0,5 metriä itään kaivannon II länsiprofiilista. R6b tuli esille n. 5 metriä pohjoiseen kaivanto II: sen nollakohdasta ja n. 2 metriä itään kaivannon II länsiprofiilista.

R6a tuli esille n. 1,20 metriä alle nykyisen maanpinnan eli n. 6,80 m mpy. Rakenne ehti tuhoutua lähes täysin ennen sen havaitsemista, mutta se saatiin

³⁸ Virkkunen 1953, s. 126-127.

kuitenkin mitattua paikoilleen. mahdollisen arkun jäänteitä ei havaittu lainkaan maaperässä. Vain vainajan luiden jäänteet osoittivat paikalla olleen hautauksen. Luumateriaali oli varsin hyvin säilynyttä ja maassa voitiin havaita mm. selkärangan, lantion sekä rintakehän kappaleita. Kaivinkone oli kuitenkin ehtinyt ”sotkea” hautauksen lähes kokonaan, minkä takia luita ei otettu talteen. Rakenne sijaitsi Y1: sen eli hiesukerroksen sisässä, joka jatkui alaspäin mentäessä.

R6b paljastui R6a:n läheisyydestä (ks. edellä mainittu sijaintikuvaus) n. 70 cm:ä nykyisen maanpinnan alapuolella eli n. 7,40 m mpy. Hautaus oli, kuten edellinenkin, Y1: sen eli hiesun sisässä. Tämänkään hautauksen arkun mahdollisista säilyneistä jäänteistä ei löydetty merkkejä ja luutkin olivat todella huonosti säilyneitä. Ainoastaan muutama pitkän luun kappale havainnoitiin maaperässä, josta voitiin päätellä paikalla sijainneen haudan. Tästäkään haudasta ei otettu luita talteen.

5.1.1. Rakenteiden R6a-b ajoituksesta

Hautaukset ovat peräisin ajalta, jolloin kirkkomaa on ulottunut nykyistä tuomiokirkon tonttia kauemmas länteen. Vanhojen säilyneiden karttojen perusteella haudat voisivat mahdollisesti ajoittua jopa 1600-luvun puoleenväliin (ks. kartta 27).

5.2. Rakenne R7: yksittäinen kivi, jota ympäröi voimakas likamaa. Mahdollinen rakennuksen pohjan jäännös.

Kartat: -

Yhteydet: Y1, Y39

Löydöt: KM2002079: 73-87

Diakuvat: 125248: 72-73

Mahdollisen rakennuksen perustuksen jäännös paljastui n. 8 metrin päästä kaivannon II nollakohdasta pohjoiseen ja n. 5 metrin päässä kaivannon II länsiprofiilista itään eli varsin läheltä hautauksia R6a ja b. R7 paljastui n. 70 cm alta nykyisen maanpinnan eli n. 7,40 m mpy. R7 tuli siis esille samalta korkeudelta kuin R6b. Rakenne koostui yhdestä ainoasta kivistä, jonka mitat olivat: korkeus n. 40 cm, pituus n. 80 cm ja leveys n. 90 cm. Kiveä ympäröi mullansekainen likamaakerros (Y39), joka oli n. 20-30 cm paksuinen. Likamaasta poimittiin talteen useita löytöjä kuten useita paloja punasavikeramiikkaa, liitupiipun varsien katkelmia, liitupiipun pesä, lasia, nauvoja sekä eläimen luita. Likamaasta tuli esille myös tiilen paloja sekä palanutta pienempää

kiveä (Ø 10 cm). Muita rakennuksen mahdollisia peruskiviä ei paikalta löydetty. R7:ää ympäröi Y1 eli savensekainen hiesukerros, joka myös jatkui kiven alapuolella. R7 todisti olemassa olollaan sen seikan, että Kirkkokadun eteläosaa on muokattu maansiirtotöillä jo aiemmilla vuosisadoilla. R7 ympäriltä on poistettu alkuperäistä maata ja uutta on tuotu tilalle, joka näyttää olleen hiesumaata.

5.2.1. Rakenteen R7 ajoituksesta

Löytöjen perusteella R7 edustaa todennäköisesti Oulun vanhinta rakennuskantaa. Esimerkiksi kiveä ympäröivästä likamaasta talteen saatu liitupiipun pesä (KM 2002079:84) ajoittuu muotonsa ja kokonsa perusteella 1600-luvulle. Pesä on pieni ja sen savimateriaali on huokoista. Pesän kannassa ei näy leimaa, vaan se näyttää tasaiselta ja se on pisanamallinen. Tutkimuksen mukaan suurimmassa osassa 1600-luvun liitupiipuista ei ollut leimoja tai kohokuvioita.³⁹ Pesän suosan yläosassa on vielä nähtävissä pieni pätkä pykäläviivakoristelua. Vastineita tälle piipun pesälle voidaan löytää Oulun NMKY:n tontin kaivauslöytöjen joukosta. Lähimmät vastineen ovat OMP 2017 ja OMP 4397. OMP on 1600-luvun hollantilainen piippu, jonka materiaali on suhteellisen heikkolaatuista. Pesä ajoittuu näiden kahden vastineen perusteella n. 1625-1650 tai n. 1635-1670.⁴⁰

5.3. Yksittäinen likamaakuoppa

Kartat: -

Yhteydet: Y1, Y40

Löydöt: KM2002079: 88-90

Diakuvat: -

Ilmiö paljastui n. 18,5 metrin päässä pohjoisessa kaivannon II nollakohdasta ja 9 metrin päässä idässä kaivannon länsiprofiilista. Ilmiö paljastui n. 80 cm alta nykyisen maanpinnan eli n. 7,20 m mpy. Kuopan suuruus oli keskimäärin 80cm x 1m ja sen syvyys n. 10-30 cm. Likamaa oli mullansekaista ja löytöinä saatiin talteen lasia sekä erittäin hyvässä kunnossa oleva kolikko (KM2002079:90), josta erottui vuosiluku 1747. Raha on 2 äyrin arvoinen ja siinä on kirjaimet "S" ja "M". Rahan toisella puolella on vaakuna, jonka sisässä on leijona (?). Vaakunan ylä- ja alapuolella on kruunut kuten myös molemmilla sivuilla. Rahan toisella puolella on kaksi nuolta

³⁹ Makkonen 1991, s. 32.

⁴⁰ Makkonen 1991, s. 32. Katso myös liite 1.

ristissä, joiden kärjet osoittavat ylöspäin. Nuolien päällä on kruunu. Likamaakuoppaa ympäröi hiesukerros Y1, joka lienee täyttömaakerrosta. Näin ollen likamaakuoppa ajoittune 1700-luvun alkuun/puoleenväliin.

5.4. Rakenne R8: rakennuksen perustan jäänteitä

Kartta: 16

Yhteydet: Y1, Y41-Y43

Löydöt: KM2002079: 91-93

Diakuvat: 125248: 74-75

R7 tuli esille n. 14 metrin päässä kaivannon nollakohdasta pohjoiseen länsiprofiilista. Rakenne paljastui n. 60 cm alle nykyisen maanpinnan eli n. 7,90 m mpy. Hetkeä ennen rakenteen havaitsemista oli kaivinkone kuopaisun jäljiltä tullut esiin muutamia halkaisijaltaan n. 20 cm olleita kiviä, jotka mitä ilmeisimmin kuuluivat tähän samaan rakenteeseen. Rakenne R7 muodostui kolmesta kivistä (\emptyset 20-40 cm), jotka olivat likamaakerros Y43 sisässä. Y43 oli hiilensekaista ja vaalearuskeaa likamaata, jonka seassa oli muutamia tiilenpaloja ja eläimenluita. Löytöinä saatiin talteen pala punasavikeramiikkaa, pari naulaa ja liitupiipun pesä.

Rakenteen R8 jäänteitä ympäröi vasemmalla puolella hiesukerros eli Y1 ja oikealla puolella Y42 eli puhdas hiekkakerros. R8:n alapuolella jatkui Y1. Rakenteesta on siis tuhoutunut suutin osa aiemmissa maansiirtotöissä, joita kadulla on suoritettu. Y42 on todennäköisesti uudempi täyttömaakerros kuin Y1. Profiilikartassa näkyvä Y41 eli multakerros on täyttömaata/pintamaata, joka on tuotu Franzenin puiston kasvien kasvualustaksi. Kaivutöiden jatkuessa rakenne R8 poistettiin kokonaan kaivannon länsiprofiilista, eikä se jatkanut enää pitemmälle Franzenin puistoon päin mentäessä.

5.4.1. Rakenteen R8 ajoituksesta

Löydetyistä liitupiipun pesästä (KM2002079:92) voitiin rakennetta R8 ajoittaa. Pesä on muodoltaan kapeahko ja kooltaan pienehkö. Piipun saviaines on tiivistä ja jokseenkin hyvin poltettua. Tummunutta pesän suu osaa kiertää pykäläviivakoristelu. Pesän pyöreässä kannassa on myös nähtävissä leima, jonka aiheesta on vaikea saada selkoa, mutta joka muistuttaa kruunua (?).

1600-luvun leimatuille piipuille oli tyypillistä, että leima lyötiin leveän kannan pohjaan. Luonteenomaista näille piipuille oli myös hyvä laatu. Pesän

suuaukkoa kiertävä pykäläreuna on myös tyypillistä 1600-luvun piipuille. Tutkimuksen mukaan lähes kaikki 1600-luvulle ajoittuvat piiput ovat hollantilaista alkuperää.⁴¹ KM 2002079:92:sta löytyvät kaikki edellä mainitut piirteet. Täysin samanlaisia vastineita (ei samanlaista leimaa) ei löytynyt Oulun NMKY:n savipiippujen joukosta, mutta muodoltaan samanlaisia piippuja oli joitakin. OMP 2340⁴² vastasi parhaiten KM 2002079:92:sta. Myös Tornion Oravaisensaaren savipiippujen joukosta löytyi yksi piipun pesä (OS 3754⁴³), jonka muoto ei vastaa KM 2002079:92:sta, mutta jonka leima saattaa olla sama tai samankaltainen kuin Oulun Kirkkokadulta rakenteesta R8 löytyneen pesän leima. Tämän perusteella rakenne R8 ajoittunee 1600-luvun puolestavälistä eteenpäin.

5.5. Rakenne R9: rakennuksen perustan jäänteitä

Kartat: 17 - 20

Yhteydet: Y1, Y36, Y44-Y47

Löydöt: KM2002079:94-115

Diakuvat: 125248: 66-71 ja 76-77

Rakenne R9 tuli esille n. 20,5 metrin päässä pohjoisessa kaivannon II nollakohdasta ja n. 2,5 metriä länteen kaivannon länsiprofiilista. R9 on tässä raportissa jaettu kahteen osaan R9a ja R9b, joista R9a tarkoittaa rakenteen peruskiviä ja R9b rakenteen puuosia. R9:sen ensimmäiset merkit paljastuivat heti pintamaan eli modernien tienpohjauskerrosten poiston jälkeen n. 40 cm nykyisen maanpinnalta. Rakenne ulottui tästä vielä n. 80 cm alaspäin aina 6,60 m mpy saakka. Rakenne R9a koostui isohkoista kivistä (Ø 20–40 cm), tiilenpaloista ja tiilimurskasta. Osa kivistä ja tiilenpaloista olivat palaneita. Rakenteeseen kuului muutamia erillisiä likamaakerroksia Y45, ja Y46, joista Y46 oli todennäköisesti palokerros. R9a:han kuului myös muutamia löydöttömiä kerrostumia kuten Y44 (puhdas hiekka) ja Y47 (vaaleanharmaa savi). R9a:sta saatiin talteen molemmista likamaakerroksista fajanssia, punasavikeramiikkaa, runsaasti ikkunalasia, liitupiipun varsien katkelmia, nauvoja ja muuta rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä. Myös palamattomia eläintenluita havaittiin peruskivien välissä olleessa likamaassa (Y46).

⁴¹ Makkonen 1991, s. 30-31.

⁴² Makkonen 1991, s. 30. Katso myös liite 1.

⁴³ Makkonen 1991, s. 31. Katso myös liite 9.

R9b tuli esille n. 6,80 m mpy eli heti peruskivien alta. R9b muodostui neljästä veistetyistä erimittaisesta laudasta, jotka oli pitkittäin. Puiden välissä oli myös tiilenpaloja sekä yksittäisiä hiilimöykkyjä. Puut olivat erittäin huonosti säilyneitä ja ne olivatkin lähinnä puumoskaa, joka erottui maaperästä tummina juovina. Tämä ”lautataso” ulottui ainoastaan 2 metristä 4,5 metriin eli se ei kattanut koko rakennuksen pohjan pinta-alaa (ks. kartta 2). Leveyttä R9b:llä oli n. 2 metriä. Puurakenteet olivat osittain Y46, Y48 ja Y49 (palanutta hiekkaa) sisässä. R9b ulottui tasosta 6,80 m mpy alaspäin n. 20 cm. Puurakenne poistettiin kaivutöiden jatkuessa ja sen alla jatkui hiesukerros Y1. Löytöinä Y49:stä saatiin liitupiipun varren katkelma ja naula. Rakenne R9b tulkittiin jonkinlaiseksi pohjarakenteeksi.

5.5.1 Rakenteen R9 ajoituksesta

Rakenteelle R9 ei saatu kaivauksissa juuri lainkaan ajoittavaa esineistöä. Löydettyjen liitupiippujen varret (KM2002079:97 sekä KM2002079:106) olivat suhteellisen paksuja n. 5-8 mm, mikä viittaisi niiden ajoittumiseen 1600-luvulle. Varsien tiedetään alussa olleen hyvin paksuja ja jokseenkin lyhyitä. Varret ohentuivat sitä mukaan, kun piipuista alettiin tekemään pitempiä.⁴⁴ Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole oikea ajoitus, koska paksuvartisia piippuja tiedetään olleen vielä 1700-luvullakin käytössä. Vanhojen karttojen mukaan alue on 1600-luvun puolesta välistä saakka ollut asuinkorttelia, joten kartoistakaan ei ole apua ajoitusta tehtäessä. Todennäköisesti rakenne ajoittuu 1600- tai 1700-luvulle.

5.6. Rakenne R10: rakennuksen perustuksen jäänteitä

Kartat: 21 - 22

Yhteydet: Y1, Y46, Y48

Löydöt: KM2002079:116–123

Diakuvat: 125248:78-79

Rakenne R10 tuli esille n. 32 metrin päässä pohjoisessa kaivannon II nollakohdasta ja n. 4 metrin päässä idässä kaivannon länsiprofiilista. Rakenne R10 sijoittui vinosti kaivannon II länsiprofiiliin nähden. R10 paljastui heti modernien tienpohjaus kerrosten alta (asfalti & sora) n. 30 cm alta nykyisen maanpinnan. Se ulottui n. 20 - 30 cm:n syvyyteen eli n. 7,20 m mpy. Rakenne oli todella epämääräinen, mutta se

⁴⁴ Makkonen 1991, s. 57-58.

erottui kuitenkin muusta ympäröivästä maasta selvästi erillisenä likamaakohtana, joka oli palanut. R10 muodostui lähinnä muutamasta kivistä (\varnothing 10–20 cm) ja tiilenpaloista. Osa kivistä lähti pois kaivinkoneen kuopaisun seurauksena, joten kaikki kivet eivät näy siten profiilissa. Rakenteessa oli muutama selvä likamaakerros Y46 ja Y48, joista Y46 oli palokerros (runsaasti hiiltä). Rakenteen alla ja ympärillä jatkui hiesumaa Y1. Löytöinä saatiin talteen useita paloja punasavikeramiikkaa, ikkunalasia, liitupiipun varsien katkelmia sekä rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä (mm. nauvoja). Likamaakerroksissa havaittiin myös palamattomia eläintenluita (esim. kappale leukaluuta sekä hammas).

5.6.1 Rakenteen R10 ajoituksesta

Kuten edellisessäkin rakenteessa niin myös tässä oli ajoittaminen vaikeaa, koska ajoittavaa esineistöä ei oikeastaan saatu talteen. Todennäköisesti rakenne R10 ajoittunee R9:n kanssa samalla aikavälille ja se on mahdollisesti liittynyt R9:ään (saman pihapiirin rakennuksia?).

5.7. Rakenne R11a-c: rakennuksen perustuksen jäänteitä

Kartat: 23-26

Yhteydet: Y1, Y18, Y36, Y50-Y61

Löydöt: KM2002079:124-200

Diakuvat: 125248:81-97

Aluksi todettakoon, että R11 dokumentointi jäi osittain vajaaksi. Rakenne paljastui kaivannon II pohjoisosasta viimeisen työpäivän iltapäivänä, jolloin ajan puutteen vuoksi rakenteesta ei ehditty piirtää tasoa. Myös vihmova räntäsade ja rakenteen laajuus (lähes 100 m²) tekivät tason piirtämisen toivottomaksi. Rakenteesta dokumentoitiin kuitenkin kaksi profiilia.

Rakenne R11 tuli esille n. 47 metrin päässä kaivannon II nollakohtasta pohjoiseen ja rakenne oli kiinni kaivannon länsiprofiilissa. R11 tuli esille n. 50 cm alle nykyisen maanpinnan alta eli n. 7,10 m mpy ja ulottui aina 6,00 m mpy, johon kaivaminen lopetettiin. Rakenne näytti jatkuvan tästäkin vielä alapäin. R11 on jaettu tässä kolmeen osaan: R11a, joka tarkoittaa rakenteen peruskiviä ja likamaakerroksia, R11b, joka merkitsee peruskivien alta paljastunutta puurakennetta ja R11c, joka tarkoittaa R11:sen koilliskulmauksesta paljastunutta puutasoa.

R11a:n peruskivien välissä oli useita erillisiä likamaakerroksia kuten Y50-Y52, Y54, Y57, Y58 ja Y60. Muita kerroksia, joita löytyi rakenteen sisältä olivat mm. Y55 (vaaleanharmaa savi), Y56 (puhdas hiekka) sekä yksittäisiä hiilijuovia (Y53, Y59, Y61). Rakenne R11a oli pääpiirteittäin Y50:nen ja Y51:sen sisässä. Peruskivien välissä oli runsaasti myös tiilenpaloja, tiilimurskaa ja puurakenteiden jäänteitä (ks. kartta 24) sekä palamattomia ja palaneita eläintenluita (mm. leukaluu ja hampaita). R11a:n länsiprofiilissa tuli esille osittain palaneiden kivien keskittymä, joka oli Y57 eli tuhkansekaisen likamaakerroksen sisässä. Nämä ovat todennäköisesti R11:sen tukisijan jäänteet. Löytöinä saatiin talteen runsaasti punasavikeramiikkaa, fajanssia, muutama pala posliinia, lasia, piitä, liitupiipun varsien katkelmia, liitupiipun pesä, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä (esim. avaimen katkelma).

Rakenteen R11 osa b eli puurakenne tuli esille n. 6,00 m mpy, länsiluodeprofiilin n. 48 metrin kohdalta ja tästä pisteestä n. 7,5 metrin päässä idässä. R11b paljastui ainoastaan R11:sta kaakkoiskulmassa n. 3 metrin pituinen pätkä. Tällä kohdalla kulkivat kaivannon II salaojaputket, jotka kaivettiin n. 0,5 metriä muuta kaivantoa syvemmälle. Rakenne R11b ei kuitenkaan jatkunut kolmea metriä pitemmälle koilliseen. On mahdollista, että rakenne jatkuu länteen ja luoteeseen rakenteen peruskivien alla. Kaivaminen lopetettiin tasoon 6,00 m mpy, joten rakenne R11b jäi paikoilleen, kun kaivanto II täytettiin. R11b muodostui veistetyistä lankuista, joiden halkaisija oli n. 20 cm. R11b:n päällä oli likamaakerros Y46 ja alla Y18 eli lamparekerrostuma. Puut olivat osittain painuneet Y18:sta sisään. R11b:n yhteydestä saatiin talteen yksi naula. Lisäksi maassa havaittiin (Y18) runsaasti eläimenluita ja puuhaketta. R11b tulkittiin rakennuksen pohjan R11 jonkinlaiseksi pohjarakenteeksi (hirsiarina?).

R11c tuli esille n. 54, 5 metrin päässä kaivannon II nollakohdasta pohjoiseen ja n. 4 metrin päässä kaivannon länsiprofiilista itään. Rakenne R11c paljastui n. 30 - 40 cm alle nykyisen maanpinnan. Rakenteen päällä oli ainoastaan modernit tienpohjauskerrokset (asfaltti & sora eli Y36). Rakenteen alla oli puuroskakerros eli R18. Kartta piirrettiin tasosta n. 7,20 m mpy. Rakenne muodostui veistetyistä puusta siten että alle oli asetettu pitkittäin isommat pöllit ja päälle poikittain laudoista ”taso”. Noin 6,70 m mpy kulki neliskulmainen veistetty puupölli (Ø 30 cm) kaikkien muiden puuosien alitse. Tämä pölli oli todennäköisesti R11c:n kantavia rakenteita. Se oli myös osittain uponnut Y18 sisään. R11c:n jatkui aina R11

koilliskulmaukseen saakka, jolloin sen kokonaisleveydeksi tuli n. 5-6 metriä pituuden ollessa n. 2 metriä. Rakenne R11c loppui Linnankadun ja Kirkkokadun risteykseen tultaessa kuin seinään ja tilalle ilmestyi puhtaasta hiekasta muodostuva täytemaakerros. Rakenne on siis voinut jatkua pidemmälle, mutta uusien tienpohjausten rakentaminen on sen jo aiemmin tuhonnut. Y18:sta saatiin talteen löytöinä yksi nahasta valmistetun jalkineen kappale, punasavikeramiikkaa, liitupiipun varsia sekä fajanssia. Lisäksi Y18:ssa havaittiin runsaasti eläimenluita. Rakenne R11c tulkittiin rakennuksen R11 ”terassiksi” eli jonkinlaiseksi rakennukseen liittyväksi puulavaksi.

5.7.1 Rakenteen R11 ajoituksesta

Rakenteesta R11 saatiin talteen muutamia liitupiipun pesiä tai niiden osia, josta voitiin selvittää rakenteen R11 ajoitusta (ks. Liite 4). Yksi pesistä oli kokonaan ehjä (KM2002079:133). Pesä oli varsin pitkä ja muodoltaan suippomainen. Pesän suuosassa on koristeena pykäläkoristelua. Pesän saviaines on hyvälaatuista ja hyvin kiillotettua. Pesän kannan molemmilla sivuilla näkyy selvästi vaakunaleimat ja kannan päässä mahdollisesti jonkinlainen pisara, jonka päässä on ruusuke. Näiden seikkojen perusteella pesä ajoittunee 1700-luvulle ja on todennäköisesti hollantilainen piippu. Hollantilaisissa piipuissa säilyi pesän reunan ns. pykäläkoristelu vielä 1700-luvullakin, kun taas englantilaisista se jäi pois. Hollantilaisille piipuille oli myös tyypillistä pesän suppilomainen muoto. Lisäksi piiput olivat hyvin kiillotettuja ja viimeisteltynä.⁴⁵ Vaakuna pesän kannan sivuilla on Goudan kaupunginvaakuna.⁴⁶ Goudan kaupungin piipuntekijöiden kilta määräsi vuonna 1739 Goudan kaupunginvaakunana laitettavaksi ensimmäisen luokan piippujen (ns. posliinipiippujen) kannan toiselle puolelle.⁴⁷ Tämän perusteella KM 2002079:133 voitaneen ajoittaa 1700-luvun alkupuoliskolle.

Rakenteesta R11 saatiin talteen myös toinen pesän puolikas kappale, josta osa on lohjennut pois (KM2002079:180). Tämä pesä on huomattavasti edellistä pesää pienempi kokoinen, mutta muodoltaan sama (suppilomainen). Pesä on myös hyvälaatuinen ja kiillotettu, sekä suun reunaa kiertää jälleen pykäläkoristelu. Edelleen kannan molemmilla sivuilla on Goudan kaupungin vaakuna. Tällä kertaa

⁴⁵ Makkonen 1991, s. 27-28.

⁴⁶ Makkonen 1991, s. 52, Ks. myös liite 20.

⁴⁷ Makkonen 1991, s. 46. Ks. myös liite 12.

vaakunan päälle on leimattu kuitenkin s-kirjain. Tämä s-kirjain määrättiin laitettavaksi huonompilaatuisiin ”slechte” –piippuihin vaakunan lisäksi vuonna 1740, jotta en erotettaisiin parempilaatuisista piipuista.⁴⁸ Kannan pää on myös erilainen leima, joka tässä piipussa esittää vaakunaa, jonka päällä on kruunu. Vaakunan sisusta on kulunut lähes kokonaan pois, joten sitä ei voida tarkastella. Piippu ajoittunee edellisen perusteella 1700-luvun puoleen väliin.

Kolmas liitupiipun kappale, jossa voitiin rakenteelle saada ajoitusta oli KM 2002079:182. Piipun pesä on lähes kokonaan kuitenkin murtunut pois, mutta kanta ja osa vartta on vielä esineessä jäljellä. Piipun saviaines on huomattavasti heikkolaatuisempaa ja huokoisempaa kuin kahden edellisen. Piippua ei ole kiillotettu. Kannan sivuilla näkyvät merkinnät ”N” ja ”2”. Kannan päässä ei ole leimaa tai se on kulunut pois. Näitä piippuja on tutkimuksen mukaan valmistettu ainakin Tukholmassa 1700-luvun puolessa välissä. Näissä piipuissa numero voi olla 1, 2 tai 3, joista n:o 1 piiput ovat halvimpia ja piiput n:o 3 kalleimpia. Kirjain N viittaa sanaan ”nummer”.⁴⁹ Kaikki kolme liitupiippulöytöä ajoittavat rakenteen siis 1700-luvulle, todennäköisimmin puoleenväliin 1700-lukua.

6. LÖYDÖISTÄ

Tutkimusalueelta esiin tulleet löydöt ovat tyypillisiä historiallisen ajan kohteelle. Suurimman osan löytömateriaalista muodostivat keramiikka-astioiden fragmentit. Muita löytöryhmiä olivat savipiiput, metalliesineet, lasi sekä muutamat orgaanisesta materiaalista valmistetut esineet. Seuraavassa lyhyt katsaus löytöihin.

KERAMIikka

Keramiikkalajeista edustettuina olivat punasavikeramiikka, fajanssi sekä posliini. Suurin keramiikkalöytöryhmä oli punasaviastioiden sirpaleet. Punasavesta valmistetut astiat ovatkin olleet arkisia käyttöesineitä ja useimmiten ne olivatkin yksinkertaisia ja koruttomia. Joitakin astioita kuitenkin koristeltiin (esim. tarjoilu- ja juoma-astiat) mm. dreijauksen yhteydessä rihlauksin ja profiloinnein. Usein astiat koristeltiin myös ns. bolus-, tai engobe -koristelulla. Pinnoitus tehtiin se yleensä astian sisäpinnalle. Pinnoitteena käytettiin varsin usein lyijylasitusta. Punasavesta valmistettiin mm. vateja, lautasia sekä kulhoja. Kuitenkin yleisin esinemuoto, jota punasavesta

⁴⁸ Makkonen 1991, s. 46.

⁴⁹ Makkonen 1991, s. 48-49.

valmistettiin, oli metallipataa jäljittelevä kolmella jalalla seisova kolmijalkapata. Padoissa oli joko sanko, pitkä kahva tai kaksi korvaa ja astian sisäpinnalla yleensä väritön, vihreä tai ruskea lyijylasitus.⁵⁰ Oulun tuomiokirkon Kirkkokadun löytöaineistossa oli juuri edellisen kaltaisia löytöjä. Esim. punasavikeramiikka-astioidenpalat KM2002079:73,76,91 ja 128 on hyviä esimerkkejä bolus-koristeisista astioista. KM2002079:3 (kahva) ja 116 (jalka) ovat tyypillisen kolmijalkapadan osia. Joukossa oli myös yksi keramiikanpala (KM2002079:197), jonka kylkeen oli porattu reikä. Reikä on mitä ilmeisemmin tehty astianpalan kylkeen, jotta rikkimennyt astia olisi saatu korjattua sitomalla palat nyörillä toisiinsa näistä rei'istä.⁵¹

Erityisen kiinnostava punasavikeramiikkalöytö oli barokkikakluunin jäänteet (KM2002079:35), jotka löytyivät rakenteen R4 läheisyydestä. Kaakeliuuni kertoo yhteiskunnan varallisuudesta sekä uuden rakennustyyppin saapumisesta. Kaakeliuuni lämmitettiin toisessa huoneessa sijaitsevan tulisijan kautta, joten se liittyi useampihuoneiseen rakennukseen ei siis enää perinteiseen ja vanhaan yksitupa-asuntoon.⁵² Erikoiseksi tämän kaakeliuunilöydön tekee se, että rakenne löytyi ruumishuoneeksi tulkitun rakennuksen yhteydestä.

Toinen suuri keramiikkalöytöryhmä oli fajanssiastioiden fragmentit. Tästä löytöryhmästä hyviä esimerkkejä ovat mm. KM2002079:19, 32, 33, 34, 94, 124, 143 ja 144. Fajanssiastiat alkoivat pikkuhiljaa 1500-luvulla tulla käyttöön, mutta huippu fajanssiastioiden käytössä ajoittuu kuitenkin 1600-luvulle. Fajanssiastioissa lasituksena käytettiin valkoista tinalasitusta. Koristeväreinä käytettiin sinistä, vihreää, oranssia, keltaista ja koristeaiheina mm. kasviaiheita ja yksinkertaista ornamenttiikkaa. Fajanssista valmistettiin lautasia, vateja, ruukkuja sekä tuoppeja.⁵³ Tuomiokirkon Kirkkokadun tutkimuksissa talteen saaduissa fajanssiastioissa oli käytetty ainoastaan sinisen eri sävyjä koristelussa. Löytö KM2002079:32 on erityisen hieno esimerkki fajanssilautasesta, jossa on vaalean- ja tummansinistä kasviaiheista koristelua (ks. Liite 4).

Kolmas keramiikkaryhmä, jota löydettiin kesän 2002 tutkimuksissa, on posliini. Posliinia saatiin kuitenkin talteen hyvin vähäisiä määriä (3 kpl), jotka nekin olivat vain pienenhköjä fragmentteja (KM2002079:141 ja 142, Liite 4). Kaikki posliininsirpaleet löytyivät R11:sta.

⁵⁰ Niukkanen 1994, s. 312-315 viitteineen.

⁵¹ Niukkanen 2002, s. 44.

⁵² Majantie 2000, s. 93 viitteineen.

LASI

Lukumääräisesti suuren löytöryhmän muodostivat lasinsirpaleet, joista voitiin erottaa mm. ikkunalasi (esim. KM2002079:15, 44, 86 sekä 186), pullolasi (esim. KM2002079:26, 42, 63, 107 ja 108) ja lasiesineistä peräsin oleva lasi (esim. KM2002079:41, 43, 62, 88 ja 184). Erityisesti ikkunalasia saatiin talteen runsaasti.

Lasin käyttö yleistyi myöhäiskeskiajalla sekä uuden ajan alussa keski- ja Länsi-Euroopassa. 1500-luvun lopulla kehitys lopulta eteni Suomenkin alueelle. Lasiteollisuus näyttää kuitenkin lopullisesti juurtuneen Suomeen vasta puolessavälissä 1700-lukua. Säilyneistä historiallisista lähteistä saa yleensä sen kuvan, että Suomessa uuden ajan alussa lasin käyttö olisi ollut harvinaista ylellisyyttä ja vain vauraiden henkilöiden käytössä.⁵⁴ Kuitenkin syksyn 2002 tutkimustenkin mukaan lasi on ollut jokseenkin arkista käyttötavaraa ja varmaankin kaikkien ihmisten saatavilla. Löytöaineiston perusteella näyttäisi siltä, että Oulussakin talojen ikkunat ovat olleen lasitetut jo 1600-luvulla sekä muidenkin lasiesineiden olleen jo yleisesti (arki)käytössä. Tiedetään Oulussa jo 1640-luvulla olleen jo lasimestareitakin.⁵⁵

PII

Piitä tallennettiin tutkimusten yhteydessä kaksi palaa (KM2002079:47 ja 193). Molemmat palat olivat harmaanvalkoista piitä ja löytyivät rakennusten pohjien yhteydestä (R4 ja R11). Piitä käytettiin historiallisella ajalla yleisesti tulen iskentään, jolloin piikimpaleesta lenteli iskoksia.⁵⁶

METALLIESINEET JA RAHAT

Metalliesineitä saatiin talteen jonkin verran. Suurimman ryhmän tästä aineistosta muodostavat rautanaulat. Myös muutamia rakennuksiin liittyviä metalliesineitä saatiin talteen kuten esim. rakenteesta R11 talteen saatu avaimen katkelma (KM2002079:137). Metalliesineet rakennusten yhteydessä ovat siis olleet löytömateriaalin perusteella varsin yleistä tavaraa. Metallia näytetään myös käytetyn runsaasti käyttöesineissä.

⁵³ Niukkanen 1994, s. 321 viitteineen.

⁵⁴ Haggrén 1994, s. 282-283 viitteineen.

⁵⁵ Virkkunen 1953, s. 160.

⁵⁶ Niukkanen 2002, s. 43.

Rahoja alueelta löydettiin ainoastaan kolme kappaletta, joista ensimmäinen ajoittuu vuoteen 1747 (KM2002079:90), toinen vuoteen 1652 (KM2002079:16) ja kolmas 1500-luvun lopulle (KM2002079:50). Vuoden 1747 raha tuli esille yksittäisestä likamaakuopasta kaivanto II:sta. Raha on kaksiäyrinen kuparikolikko ja siitä löytyvät kirjaimet ”S” ja ”M”. Toisella puolella rahaa on vaakuna, jonka sisään on mahdollisesti kuvattu leijona (?). Vaakunan päällä, alla sekä molemmilla sivuilla on kruunu. Kolikon kääntöpuolella on kuvattu kaksi nuolta ristiin, joiden kärjet osoittavat ylöspäin. Nuolien päällä on jälleen kruunu. Raha on peräisin Fredrik I:sen hallituskaudelta.

Toinen raha ajoittuu vuosiluvun perusteella vuoteen 1652. Se on ¼-äyrinen kuparinen kolikko. Rahan toisella puolella on kolme kruunua sekä kirjaimet ”RCS”. Kääntöpuolella on vaakuna, jonka sisässä on viljalyhde. Vaakunan päällä on kruunu.

Kolmas raha on pieni hopeakolikko Johan III:n hallituskaudelta. Rahasta löytyy vuosiluku 1588 ja kirjoitus ”Moneta Nova”. Kääntöpuolella sana ”Fyrk” ja viljalyhde.

LIITU- ELI SAVIPIIPUT

Eurooppaan tupakka levisi 1500-luvun puolenvälin jälkeen ja pohjoismaihin 1600-luvun alkuvuosikymmeninä.⁵⁷ Piippuja valmistettiin aluksi Englannissa ja Hollanissa, jossa erityisesti Goudan kaupungista tuli erittäin tunnettu piipunvalmistuksen keskus. Ruotsi-Suomessa liitupiippuja alettiin teollisesti valmistaa vasta 1700-luvulla mm. Tukholmassa.⁵⁸

Liitupiipunvarsien katkelmia saatiin talteen runsaasti ja ehjiä pesiäkin saatiin talteen viisi. Pesistä saatiinkin alueelta kartoitetuille rakenteille suuntaa antavia ajoituksia (ks. liitupiipuista tehdyt ajoitukset rakenteiden yhteydessä, josta ne saatiin talteen). Pesät ajoittuivat suurimmaksi osaksi aikahaitarille 1600-luvun puolestavälistä 1700-luvun puoleenväliin. Vanhimpia, 1600-luvulle ajoittuvia savipiippupesälöytöjä edustavat KM2002079:84 sekä 92 ja nuorempia 1700-luvulle ajoittuvia KM2002079:133, 180 ja 182. Löytyneiden savipiippujen runsaasta lukumäärästä voidaankin todeta, että myös tupakan polton saapuneen ja juurtuneen Ouluun jo hyvin

⁵⁷ Mellanen 1994, s. 258 viitteineen.

⁵⁸ Mellanen, s. 261-262. viitteineen.

varhaisessa vaiheessa. Lisäksi hollantilaista ja ruotsalaista alkuperää olevat savipiippulöydöt ovat todisteita vilkkaista kauppayhteisistä.

ORGAANISESTA MATERIAALISTA VALMISTETUT ESINEET

Lisäksi Kirkkokadun pohjoispäässä sijainneen lampareen kerrostumista tuli esille yksi nahkajalkineen osa (KM2002079:200) ja ylemmästä kerroksesta puusta valmistettu esine. Kaiken kaikkiaan orgaanista materiaalia löytyi yllättävän vähän. Löytynyt kengänpohjan kappale oli säilynyt kosteassa ja hapettomassa lamparekerrostumassa huomattavan hyvin. Kenkä lienee oululaista alkuperää. Oulussa tiedetään olleen 1600-luvun lopulla jo parisenkymmentä suutaria.⁵⁹ Ainoa löydetty mahdollinen puuesine (KM2002079:72) tuli ns. katusilta-rakenteen (R5) yhteydestä. Esineen käyttötarkoituksesta ei ole varmuutta.

LUULÖYDÖT

1600-luvulla kotieläimiä pidettiin Suomen kaupungeissa yleisesti. Hevosta käytettiin kulkuvälineenä ja työvoimana, lehmästä saatiin maitoa, vuohesta raaka-ainetta käsittöihin ja lampaasta villaa ja maitoa. Näiden hyödykkeiden lisäksi eläimistä saatiin luonnollisesti myös lihaa (hevosen lihaa ei syöty). Myös sikoja pidettiin lihantuotantoa varten. Usein eläimet liikuskelivat vapaasti kaupungin kaduilla, kuten esim. siat ja vuoheet, etsien ruokaansa kaduilta ja tunkioilta.⁶⁰ 1600-luvulla karjanhoito oli huomattavan erilaista kuin nykyään. Lehmiä pidettiin ahtaissa navetoissa, vuoheet ja siat etsivät ruokansa tunkioilta ja kaduilta kesät talvet jne.⁶¹

Suurin osa esiin tulleista luulöydöistä olikin palamattomia eläintenluita. Luumateriaalissa esiintyi runsaasti mm. leukaluita, hampaita ja sarvia. Luita ei ole analysoitu, mutta ainakin nautaeläinten (leukaluut) sekä vuoheen (sarvet) luut ovat tunnistettavissa. Muita eläimiä luumateriaalin mukaan olivat mahdollisesti hevoset ja kissat.

Luumateriaaliin lukeutuivat myös muutamista alueelta esiin tulleiden hautauksien vainajien säilyneet luut. Ainoastaan rakenteesta R1, joka saatiin kokonaisen ja ehyenä esille, otettiin kaikki luut talteen. Luita säilytetään Oulun yliopiston laboratoriossa mahdollisia jatkotutkimuksia varten.

⁵⁹ Virkkunen 1953, s. 159.

⁶⁰ Tourunen 2002, s. 47.

⁶¹ Tourunen 2002, s. 47.

R1:sen luista ei ainakaan toistaiseksi ole tehty analyysiä, mutta säilyneestä luumateriaalista voitiin jo kentällä tunnistaa kallon luiden jäänteet ja osa pitkistä luista (mm. reisiluu). Suurin osa luista oli maatunut mustaksi mössöksi maahan, josta kuitenkin muodon perusteella voitiin havaita lantion luut, selkärangan nikamat ja osa toisen käden luista. Yhdenkään hautauksen yhteydestä ei havaittu vainajien päällä minkäänlaista jäänteitä mahdollisesta vaatetuksesta tai vaatetukseen liittyviä koruja tai metalliesineitä. Mahdollisesti ainakin rakenteen R1 vainaja onkin haudattu alasti, kuten oli tapana ennen 1600-luvun puoltaväliä⁶². Voi kuitenkin olla, että kaikki kangas- ja nahkamateriaalit ovat hävinneet maaperänkin takia. Toisaalta tällöin ainakin hautauksesta R1 olisi varmaankin löytynyt vaatteisiin liittyviä maassa säilyviä osia. Rakenteen R1 arkku oli myös hyvin yksinkertainen ja ahdas, eikä siihen liittynyt käsikahvoja tai metalliheloituksia.

7. YHTEENVETO

Kirkko ja sen lähiympäristö ovat kuuluneet Oulun vanhimpiin korttelialueisiin. Vanhin rakennuskanta (1600-luku) on sijainnut kirkon ympärillä ja nykyisen Franzenin puiston alueella. Alueella havaittiinkin koskemattomia kulttuurikerroksia, joista suurin osa paljastui heti modernien tienpohjauskerrosten alta, jotka tällä kohden oli jätetty varsin ohuiksi (paksuus n. 30–40 cm). Tämä tilanne oli varsinkin Kirkkokadun pohjoispäässä. Eteläpäässä Kirkkokatua maakerrosten tulkinnassa oli jonkin verran ongelmia, koska alueelle on aikoinaan tuotu lisää hiesumaata, jotta alue saatiin tasaiseksi. Ongelman aiheutti se, että alueen alkuperäinenkin maa on hiesua. Joistakin kartoitetuista rakenteista (esim. R7 ja R8) voitiin myös todeta, että alueella on suoritettu jonkinlaisia kaivaustöitä, koska rakenteista oli enää erittäin pieniä osia jäljellä. Epäselväksi jää kuitenkin, milloin nuo kaivutyöt on suoritettu.

Oulun kaupungin vanhin rakennusjärjestelmä oli varsin hajanainen, eikä siinä ollut selkeää asemakaavaa ks. kartta 27) Jo 1640-luvulla saatiin määräys kaupungin uudelleen järjestämisestä. Näin ollen kaupunki-alku kartoitettiin ja kadut järjestettiin uudelleen vuosina 1649-51. Tämän uuden rakennusjärjestelmän toteutumista jouduttivat tulipalot vuosina 1652 ja 1655, joiden jälkeen kaupunki rakennettiin uudelleen maanmittari Claes Claessonin laatiman ruutukaavamallin mukaisesti. Tässä korttelit tehtiin säännöllisiksi nelikulmioiksi ja kadut oikaistiin

⁶² Heikkinen 1994, s. 44.

suoriksi sekä yhdensuuntaisiksi.⁶³ Seuraavaa isompaa muutosta Oulun asemakaavaan alettiin suunnittelemaan 1760-luvulla, koska tilanpuutteesta kaupungissa oli alkanut kuulua valituksia. Vuonna 1763 saikin maanmittari Mårten Hackzell tilauksen suunnitella uuden asemakaavan, jossa myös kadut pyrittiin saamaan mahdollisimman suoriksi. Vuoden 1773 kolmen suurtulipalon jälkeen alettiin Hackzellin laatimaa asemakaavaa toteuttaa käytännössä.⁶⁴ Vuonna 1825 Oulun asemakaavaa uudistettiin jälleen vuoden 1822 suurtulipalon jälkeen.⁶⁵ Pääpiirteissään tämä asemakaava on säilynyt meidän päiviimme saakka.

Kirkkokadulla havaittiin ainoastaan yksi mahdollinen vanhempi katurakenteen jäännös eli rakenne R5, joka tulkittiin katusillan jäänteeksi. Kuitenkaan täyttä varmuutta rakenteen luonteesta ei ole, koska säilyneet kirjalliset lähteet eivätkä kartat kerro tällä kohden sijainneen minkäänlaista katusiltaa. Osassa Kirkkokatua heti asfaltin ja soran alta paljastui mukulakiveystä. Tämä katurakenne ei kuitenkaan ajoittune 1800/1900-lukua varhaisemmaksi. Kerros olikin täysin löydötön.

Kirkkokadulla esiintyi muutamia hieman epäselviä palokerroksia rakenteiden yhteydessä. Näistä kerrostumista saatiinkin talteen runsaasti löytöjä. Toinen mielenkiintoinen kerrostuma oli Kirkkokadun pohjoispäässä, jossa siis vielä 1600-luvun lopulla sijaitsi pienehkö vesijättö/lampare. Lampareen kerrostumista saatiin talteen keramiikkaa, raha sekä nahasta valmistetun jalkineen osa. kaiken kaikkiaan mielenkiintoisimmat löydöt saatiin talteen eri rakenteiden ja lamparekerrostumien yhteydestä. Myös alueelta kartoitetut muutamat hautaukset todistavat kirkkomaan aiemmin ulottuneen pitkälle länteen.

Edellä kerrotun perusteella voidaan todeta tuhoutumattomia kulttuurikerrostumia olevan edelleen Kirkkokadun pohjoisosassa (lamparekerros), sekä mahdollisesti Kirkkokadun eteläpäässä, jonne vanha kirkkoma on ulottunut. Valitettavasti Kirkkokadun keskiosa voidaan todeta nyt tuhoutuneeksi alueeksi.

Jos ja kun tulevaisuudessa seuraavan kerran suunnitellaan tehtäväksi putki-, kaapeli-, maanparannus- tai minkäänlaisia kaivutöitä Oulun tuomikirkon ympäristössä, läheisillä katualueilla tai Franzenin puiston alueella on ehdottomasti otettava yhteyttä Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseoon tai Museovirastoon, jotta arkeologiset kaivaukset/valvonta ehdittäisiin järjestää tuhoutumisuhan alla olevaan

⁶³ Virkkunen 1953, s. 127-130.

⁶⁴ Virkkunen 1953, s. 71-72.

⁶⁵ Hautala 1975, s. 22.

kohteeseen. Näin varmistettaisiin kaiken kulttuurihistoriallisesti arvokkaan informaation talteen saaminen Oulun kaupungista ja sen ensimmäisistä asukkaista.

Oulussa 30.03.2003

fil. yo Marika Hyttinen

KARTTALUETTELO

OULU, tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) M. Hyttinen 2002

PK 2444 09 OULU

Peruskoordinaatit : x = 7213,980

(tutkimusalueen keskipiste) y = 3428,320

1. Yleiskartta tutkimusalueesta. Mk 1:1000. Jäljennös Oulun veden vesihuoltosuunnitelmakartasta. 28.3.2002. Jäljentänyt M. Hyttinen 5.12.2002.
2. Yleiskartta tutkimusalueelta löydettyistä rakenteista (R1 – R11). Mk 1:1000. Jäljennös Oulun veden vesihuoltosuunnitelmakartasta 28.3.2002. Jäljentänyt M. Hyttinen 5.12.2002.
3. Kirkkokatu, kaivanto I. Tasokartta rakenteesta R1:stä eli arkkuhaudasta. 13958,100/69594,000 – 13957,550/69593,600, 13958,100/69595,500 – 13957,600/69595,500. Mk 1:10. Piirtänyt M. Hyttinen 24.9.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 20 %.
4. Kirkkokatu, kaivanto I. Itäkaakkoprofiili väliltä 0 – 13 m rakenteista R1:b-e eli hautauksista ja R2:sta eli vanhan tapulin jäänteistä. 13955,100/69595,000 – 13966,500/69602,450. Mk 1:50. Piirtänyt M. Hyttinen 25.9.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 20 %.
5. Kirkkokatu, kaivanto I. Länsiluodeprofiili väliltä 0- 2 m rakenteesta R3 eli mahdollisen rakennuksen pohjan jäänteistä. 13992,750/69613,000 – 13995,500/69614,850. Mk 1:10. Piirtänyt M. Hyttinen 30.9.2002.
6. Kirkkokatu, kaivanto I. Länsiluodeprofiili väliltä 2 – 6 m rakenteesta R3 eli mahdollisen rakennuksen pohjan jäänteistä. 13995,500/69614,850 – 13999,750/69616,600. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 30.9.2002.
7. Kirkkokatu, kaivanto I. Tasokartta kivirakenteesta R4a eli rakennuksen pohjan alkupään peruskivistä. 13996,400/69615,250 – 13995,500 – 69616,500, 13998,500/69616,900 – 13997,500/69618,250. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 27.9.2002.
8. Kirkkokatu, kaivanto I. Itäkaakkoprofiili väliltä 0 – 4 m kivirakenteesta R4a eli rakennuksen pohjan peruskivistä. 13996,400/69615,250 – 14000,500/69617,500. Mk 1:20. M. Piirtänyt Hyttinen 30.9.2002.
9. Kirkkokatu, kaivanto I. Tasokartta kivi- japuurakenteesta R4a-b eli rakennuksen pohjan peruskivistä (R4a) ja rakennuksen pohjan lautatasosta (R4b). 14005,000/69619,250 – 14000,500/69620,050, 14002,500/69618,200 – 14003,500/69621,800. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 1.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 30 %.

10. Kirkkokatu, kaivanto I. Itäkaakkoprofiili väliltä 6 – 10 rakenteesta R4a-b eli rakennuksen pohjan peruskivistä sekä lautatasosta. 14002,400/696118,450 – 14005,000/69619,250. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 1.10.2002.
11. Kirkkokatu, kaivanto I. Koillisprofiili väliltä 0 – 3 m rakenteesta R4a eli rakennuksen pohjan peruskivistä. 14004,500/69618,750 – 14002,600/69621,450. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 1.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 10 %.
12. Kirkkokatu, kaivanto I. Pätkä koillisprofiilia väliltä 0 – 1,10 m rakenteesta R4b eli rakennuksen pohjan lautatason päädyistä. 14003,000/69620,000 – 14002,250/69621,100. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 1.10.2002.
13. Kirkkokatu, kaivanto I. Tasokartta puurakenteesta R5 eli mahdollisesta katusillasta. 14005,400/69618,500 – 14005,400/69618,500, 14007,000/69616,250 – 14005,250/69615,500. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 1.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 10 %.
14. Kirkkokatu, kaivanto I. Koillisprofiili puurakenteesta R5 eli mahdollisesta katusillasta väliltä 0 – 2,5 m. 14003,600/69617,750 – 14005,250/69615,500. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 1.10.2002.
15. Kirkkokatu, kaivanto I. Länsiluodeprofiili kaivanto I:sestä väliltä 49 – 63 m. Nollakohtana profiilille toimi Kirkkokadun eteläpäässä sijaitseva sadevesiviemäri n:o 11031. 14000,050/69610,050 – 14009,250/69615,100. Mk 1:50. Piirtänyt M. Hyttinen 30.9.- 1.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 20 %.
16. Kirkkokatu, kaivanto II. Länsiluodeprofiili kivirakenteesta R8 eli rakennuksen pohjan jäänteistä väliltä 0 – 2 m. 13976,000/69582,250 – 13977,750/69583,250. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 4.10.2002.
17. Kirkkokatu, kaivanto II. Tasokartta kivi- ja tiilirakenteesta R9a eli rakennuksen pohjan peruskivistä. 13980,000/69587,250 – 13978,500/69589,750 – 13985,500/69591,000 – 13984,000/69593,100. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 3.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 50 %.
18. Kirkkokatu, kaivanto II. Pohjoisprofiili kivi- ja tiilirakenteesta R9a eli rakennuksen pohjan peruskivistä väliltä 0 – 5,20 m. 13981,000/69585,500 – 13978,000/69590,900. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 4.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 20 %.
19. Kirkkokatu, kaivanto II. Länsiluodeprofiili kivi- ja tiilirakenteesta R9a eli rakennuksen pohjan peruskivistä väliltä 0 – 6,5 m. 13978,500/69589,750 – 13984,000/69593,100, Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 7.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 30 %.
20. Kirkkokatu, kaivanto II. Tasokartta puurakenteesta R9b eli rakennuksen pohjan peruskivien alla olleista (niska)hirsistä. 13981,600/69588,400 – 13980,600/69590,050, 13983,600/69590,000 – 13982,900/69591,400. Mk 1:20.

Piirtänyt M. Hyttinen 7.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 10 %.

21. Kirkkokatu, kaivanto II. Tasokartta epämääräisestä kivi- ja tiilirakenteesta R10 eli rakennuksen pohjan peruskivistä. 13992,000/69595,500 – 13989,900/69595,750, 13991,750/69598,900 – 13989,750/69598,750. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 7.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 10 %.
22. Kirkkokatu, kaivanto II. Pohjoisprofiili epämääräisestä kivi- ja tiilirakenteesta R10 eli rakennuksen pohjan peruskivistä väliltä 0 – 3 m. 13989,900/69595,750 – 13989,750/69598,750. Piirtänyt M. Hyttinen 7.10.2002.
23. Kirkkokatu, kaivanto II. Etelälounaisprofiili kivi- ja tiilirakenteesta R11a eli rakennuksen pohjan peruskivistä väliltä 0 – 6 m. 14003,250/69601,600 – 14000,250/69607,000. Piirtänyt M. Hyttinen 8.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 20 %.
24. Kirkkokatu, kaivanto II. Länsiluodeprofiili kivi- ja tiilirakenteesta R11a eli rakennuksen pohjan peruskivistä väliltä 0 – 9 m. Profiili on samalla myös kaivannon II kuuden viimeisen metrin profiili. 14005,750/69600,500 – 14013,600/69605,000. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 8.10.2002. Puhtaaksi piirrettyä karttaa on pienennetty alkuperäisestä 20 %.
25. Kirkkokatu, kaivanto II. Tasokartta puurakenteesta R11b, joka löytyi rakennuksen pohjan peruskivien (R11a) alta. 14003,000/69607,500 – 14002,400/69608,600, 14000,050/69607,250 – 14000,500/69606,000. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 8.10.2002.
26. Kirkkokatu, kaivanto II. Tasokartta puurakenteesta R11c, joka löytyi rakennuksen pohjan R11a koilliskulmalta. Rakenne on mahdollisesti eräänlainen terassi eli katettu piha. 14011,000/69608,000 – 14009,100/69607,000, 14009,750/69610,000 – 14008,000/69608,500. Mk 1:20. Piirtänyt M. Hyttinen 8.10.2002.
27. Kopio vuoden 1651 kartasta, jonka on laatinut maanmittari Claes Claesson. 1640-luvun lopulla kaupunki määrättiin uudelleen järjestettäväksi ja kartoitet alkuperäisestä tavaksi. Kartassa esiintyy siis Oulun kaupungin ensimmäinen asemakaava.
28. Kopio osasta maanmittari Gustaf Ulstadiuksen vuosina 1680/90 laatimasta Oulun kartasta. Kartta on osittain keskeneräinen.
29. Kopio vuoden 1763, jonka laati Märten Hackzell. Kartan jäljensi myöhemmin G. D. Anders. Maanmittari Hackzell kartoitti Oulun rakennetun kaupunkialueen ja toimitti tonttinumeroinnin yhdessä katselmuskunnan kanssa. Kartasta voidaan havaita Oulun kehittyneen Claessonin laatiman ruutukaavan mukaisesti.
30. Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu Nikodemus Tess vanhemman kartta vuodelta 1649. Museovirasto/RHO/T. Ikonen & T. Mökkönen 2002

31. Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu kartta vuodelta 1705. Museovirasto/RHO. T. Ikonen ja T. Mökkönen 2002.
32. Oulun nykyiselle asemakaavalle asemoitu Jakob Johan Wikarin kartta vuodelta 1748. Museovirasto/RHO/T. Ikonen ja T. Mökkönen 2002.

YHTEYSLUETTELO (Kirkkokatu)

- Y1 Erittäin kovaksi pakkautunutta hiesua. Maa-aines oli erittäin hienojakoista savensekaista vaaleaa hiekkaa. Todennäköisesti ainakin osittain muualta tuotua täyttemaata, jolla tasoitettu Kirkkokadun maaston epätasaisuutta. Kerroksen paksuus vaihteli 0,5 ja 1,5 metrin välillä. Löytöinä kerroksen sisältä tuli esille useita hautauksia, joista talteen saatiin arkkujen nauvoja.
Kartat: 3 - 4, 16, 19 - 20, 22, 24
Löydöt: hautauksia 7 kpl. KM2002079:1 - 2
- Y2 Mustaa mullansekaista maata. Kyseessä on todennäköisesti yhteys, joka on syntynyt puun maatuessa maaperään. Kerroksen paksuus n. 5 cm.
Kartta: 3
- Y3 Tumma savimaa. Hienojakoisen tumman saven sekaista maata, jossa seassa sekä pieniä että isohkoja kiviä. Kerroksen paksuus vaihteli 10 – 50 cm:n välillä.
Kartta: 4
- Y4 Vaaleanruskea hiekka. Hiekkamaata, joka esiintyi heti Y3:sen alapuolella. Hiekka oli pienirakeista. Kerroksen paksuus oli keskimäärin 50 cm.
Kartta: 4
- Y5 Soramaata, jossa seassa isohkoja kiviä (nyrkinkokoisia). Kerroksen paksuus n. 50 cm.
Kartta: 4
- Y6 Vaaleanharmaata savea. Hienojakoista savimaata. Kerroksen paksuus n. 25 cm.
Kartta: 4
- Y7 Tummaa savimaata, jossa seassa tiilimurskaa. Kerroksen paksuus n. 5 – 25 cm.
Kartta: 4
- Y8 Mustan maan kerros. Tämä maakerros oli väriltään mustaa ja maa-aineksen seassa oli hiiltä ja puun jäänteitä. Kyseessä oli mahdollisesti palokerros. Kerroksen paksuus oli n. 5 cm.
Kartta: 4
- Y9 Erittäin kovaa anturamaata. Maa-aines oli suurirakeista ja värjätynyt kauttaaltaan ruosteepunaiseksi. Kerroksen paksuus oli n. 25 cm.
Kartta: 4
- Y10 Soramaata. Isorakeista hiekkaa, jossa seassa nyrkinkokoisia kiviä. Esiintyi Y7 ja Y11 välissä. Kerroksen paksuus oli n. 20 cm.
Kartta: 4
- Y11 Puhdasta valkoista hiekkaa. Kerros esiintyi Y1:sen alapuolella. Hiekka oli erittäin hienorakeista. Todennäköisesti pohjamaata. kerroksen paksuus oli n. 10 cm.
Kartta: 4

- Y12 Tummaruskea ja mullansekainen hiekka. Maa-aineksen seassa oli myös kasvien juuria. Kerroksen paksuus vaihteli 5 – 50 cm:n välillä.
Kartta: 4
- Y13 Tumma likamaa. Tummaski värjäytynyttä likamaata, jossa seassa isohkoja kiviä (Ø 10 – 30 cm) sekä hiiltä. Seassa myös kasvien jäänteitä (mm. juuria) ja eläintenluita. Löytöinä saatiin punasavesta valmistetun padan kädensija, liitupiipun varsi, lasia ja rautaesine. Kerroksen paksuus n. 10 - 40 cm.
Kartta: 5
Löydöt: KM2002079:3 - 6
- Y14 Harmaan savensekainen likamaa. Likamaa-ainekseen oli sekoittunut harmaata hienojakoista savimaata. Lisäksi kerroksen sisällä oli maatumutta puuta, pienehköjä kiviä ja tiiltä ja tiilenmuruja. Myös hiiltä esiintyi jonkin verran kerroksessa. Kerroksen paksuus oli n. 10 – 60 cm. Ei löytöjä.
Kartat: 5 ja 6
- Y15 Hiilijuova. Ohuehko, pelkää hiiltä sisältävä kerros kulki Y13:sta ja Y14:sta sisässä. Liittyi todennäköisesti rakenteeseen R3. Kerroksen paksuus vaihteli 2 cm:n ja 30 cm:n välillä.
Kartta: 5
- Y16 Erittäin voimakasta likamaata. Koostumukseltaan kerros oli samanlainen kuin Y13, mutta maa-aines oli väriltään paljon tummempaa. Seassa oli myös runsaasti hiiltä. Kerroksen sisässä esiintyi myös puuta sekä tiiltä. Ei löytöjä. Kerroksen paksuus 20 cm:stä n. 40 cm:iin
Kartat: 5 ja 6
- Y17 Puhdas hiekka. Hiekka-aines oli lähes valkoista ja erittäin hienorakeista. Kyseessä oli todennäköisesti pohjahiekka. Kerroksen paksuus oli n. 20 cm.
Kartta: 5
- Y18 Puuroskaan sekainen tumma savi. Kyseessä on vanha lamparekerros. Nykyisen Kirkkokadun ja Linnankadun risteyksessä sijaisi vielä 1600-luvulla lampare, joka määrättiin kuivattavaksi kirjallisten lähteiden perusteella 1660-luvun lopulla mm. siitä lähtevän pahan hajun vuoksi. Kuivauksessa apuna käytettiin puuroskaa (haketta, tuohta yms.), jota levitettiin lampareeseen paikoin jopa useiden metrien paksuisesti. Tutkimuksen perusteella näyttäisi myös siltä, että lampareta on käytetty myös eräänlaisena tunkiona, koska kerroksesta löytyi runsaasti puujätettä, keramiikan sirpaleita, eläimen luita yms. roskaa. Kerroksen sisällä oli myös runsaasti tiilenpaloja, joista osa oli palaneita. Kerroksen paksuus oli n. 20 – 50 cm:n välillä. Löytöinä saatiin mm. fajanssia, punasavikeramiikkaa, lasia, liitupiipun kappaleita, yksi raha, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä (mm. nauvoja) sekä nahasta valmistetun jalkineen kappale.
Kartat: 6, 10 - 11, 14 - 15 ja 25 - 26
Löydöt: KM2002079: 7 - 18, 54 - 68, 194 - 200
- Y19 Soramaata. Karkearakeista hiekkamaata, jonka seassa halkaisijaltaan n. 10 cm suuruisia kiviä. Kerroksen paksuus n. 10 cm. ei löytöjä.
Kartta: 7

- Y20 Erittäin voimakas musta likamaa. Kerroksen päällä isoja rakennuksen peruskiviä (halkaisija n. 50 cm). Kerroksen paksuus vain n. 10 cm. Löytöinä saatiin talteen lasia, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä sekä yksi pieni hopeakolikko 1500-luvun lopulta.
Kartat: 7, 9 - 10, 12
Löydöt: KM2002079:48 - 53.
- Y21 Vaaleaa likamaata, jonka seassa isohkoja kiviä (halkaisija n. 20 – 30 cm) ja vaaleanruskeaa hiekkaa. Kerroksen paksuus n. 40 cm. Löytöinä saatiin fajanssia, punasavikeramiikka, liitupiipun osia, lasia ja rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä.
Kartat: 7 - 8, 10
Löydöt: KM2002079:19 - 31.
- Y22 Vaaleanharmaan savensekainen likamaa. Kerroksen sisässä myös tiiltä, 20 – 80 cm halkaisijaltaan olevia kiviä (rakennuksen peruskiviä) sekä veistetyistä puusta valmistettuja rakenteita. Kerroksen paksuus oli n. 20 – 40 cm. Löytöinä saatiin talteen fajanssia, punasavikeramiikkaa, liitupiipun kappaleita, piitä, lasia ja rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä sekä pari palaa palanutta luuta (ihmisen?).
Kartat: 8-9, 11 - 12
Löydöt: KM2002079:32 - 47.
- Y23 Tumman savensekainen likamaa, jossa seassa myös n. 10 cm halkaisijaltaan olevia kiviä. Kerroksen paksuus vaihteli 10 ja 20 cm:n välillä. Ei löytöjä.
Kartta: 8
- Y24 Vaaleanharmaata savea, jonka seassa tiilimurskaa. Saviaines oli erittäin hienojakoista ja seassa oli myös kiviä, joiden halkaisija oli n. 20 cm:ä. Kerroksen paksuus oli n. 20 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 8
- Y25 Valkoinen puhdas hiekka. Tämä kerros koostui erittäin hienorakeisesta puhtaasta hiekasta, joka todennäköisesti liittyy rakennuksen rakennekerrokseen. Kerroksen paksuus oli n. 5 cm. Ei löytöjä.
Kartta 8,10.
- Y26 Keltainen puhdas hiekka. Kerros koostui hienorakeisesta hiekka-aineksesta. Kerroksen paksuus vaihteli 2 – 20 cm:n välillä. Ei löytöjä.
Kartat.8-9
- Y27 Musta, mullan ja hiilensekainen kerros. Kerroksessa oli hiekkaa, multaa ja hiiltä. Kerroksen paksuus n. 2 – 10 cm:n välillä. Ei löytöjä.
Kartat: 8, 10
- Y28 Vaaleanharmaa savikerros. Saviaines oli hienojakoista, eikä seassa ollut kiviä tai tiilimurskaa. Pohjasavea? Ei löytöjä.
Kartat:8, 11

- Y29 Täytehiekkää. Kyseessä on häiriö, joka oli syntynyt kaivettaessa maahan kaapelia. Kaapelikaivanto oli osittain tuhonnut rakenne R4:sta. Kaivanto oli täytetty hienorakeisella puhtaalla täyttöhiekkalla.
Kartat: 10 - 11
- Y30 Vaaleanruskea likamaa, jossa seassa soraa. Kerroksen paksuus 20 - 30 cm. Löytöinä saatiin punasavikeramiikkaa, liitupiipun varsien katkelmia, lasia ja yksi puesine.
Kartat: 13 ja 14
Löydöt: KM2002079:69 - 72
- Y31 Erittäin voimakas likamaakerros. Kerroksen sisässä oli halkaisijaltaan n. 20 cm suuruisia kiviä. Rakenne R5 sijaitsi tämän kerroksen päällä. Ei löytöjä. Kerroksen paksuus n. 5 - 20 cm.
Kartat: 13 ja 14
- Y32 Tumman savensekainen likamaa. Likamaata, jossa seassa savea ja tiilimurskaa. Kerroksen paksuus n. 20 cm. Ei löytöjä.
Kartat: 13-14
- Y33 Puhdas hiekka. Kerros muodostui puhtaasta hienorakeisesta hiekasta, joka mahdollisesti liittyy rakenteen R5 rakenteisiin. Kerroksen paksuus oli n. 3 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 14
- Y34 Vaalea savensekainen likamaa. Likamaakerros, josta ei kuitenkaan tullut yhtään löytöä. Kerroksen paksuus n. 30 cm.
Kartta: 14
- Y35 Vaaleanruskea soramaa. Kerros muodostui karkearakeisesta hiekasta. Rakenteen R5 puosia oli osittain tämän kerroksen sisässä. Kerroksen paksuus oli n. 40 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 14
- Y36 Mursketta ja soraa. Kerros kuuluu moderneihin täyte- ja tienpohjauskerroksiin. Tämän kerroksen päällä oli vielä asfaltti ja paikoitellen mukulakiveä asfaltin alla, mutta nämä kaksi edellistä kerrosta poistettiin heti työmaan aloitus vaiheessa, joten ne eivät näy yhdessäkään piirretyssä kartassa. Y36:den paksuus oli 10 - 30 cm:n välillä, joten kerros oli tienpohjauskerrokseksi yllättävän ohut. Lähes kaikki löydetyitä rakenteista alkoivat lähes heti tämän sora ja murske kerroksen alapuolelta.
Kartat: 15, 17 - 19, 23 - 24.
- Y37 Täytehiekkää. Myös tämä kerros kuului moderneihin tienpohjauskerroksiin. Tämäkin kerros oli paksuudeltaan yllättävän ohut ja useasta kohdin se puuttui kokonaan. Paksuus oli keskimäärin n. 0 - 50 cm.
Kartta: 15
- Y38 Tumma savimaa. Kerros muodostui hienojakoisesta tummasta savesta. Mahdollisesti pohjasavea. Ei löytöjä.
Kartta: 15

- Y39 Tumma likamaakerros. Kerros koostui tummasta likamaasta, joka oli mullansekaista. Likamaan seassa oli myös tiilenpaloja, tiilimurskaa ja palaneita n. 10 - 20 cm halkaisijaltaan olevia palaneita kiviä. Myös eläinten luita löytyi maan seasta. kerroksen paksuus oli 20 - 30 cm. Löytöinä saatiin punasavikeramiikkaa, liitupiipun pesä ja liitupiipun varsien katkelmia, ikkunalasia sekä nauvoja.
Kartat: –
Löydöt: KM2002079:73-87.
- Y40 Tumma likamaa. Kerros muodostui tummasta mullansekaisesta likamaasta. Kerroksen paksuus oli n. 20 - 30 cm. Löytöinä saatiin talteen muutamia lasinpaloja sekä kolikko vuodelta 1747.
Kartat: -
Löydöt: KM2002079:88-90
- Y41 Multaa. Moderni kerros koostui kokonaan mullasta, jota on tuotu Franzenin puistoon kasveille kasvualustaksi. Kerroksen paksuus vaihteli ollen tällä kohdin n. 40 cm:n paksuinen. Ei löytöjä.
Kartta: 16
- Y42 Puhdas hiekka. Myös tämä kerros kuuluu moderneihin kerroksiin. Liittyy todennäköisesti Franzenin puiston alustuskerroksiin. Kerroksen paksuus n. 10 - 60 cm. Kerros esiintyi vain paikoitellen. Ei löytöjä.
Kartta: 16
- Y43 Vaaleanruskeaa likamaata, jonka seassa hiiltä. Maa-aines oli harmahtavaa ja seassa oli kokonaisia hiilenpaloja, joten kyseessä on mahdollisesti vanha palokerros (?). Likamaan sisästä tuli esille muutamia n. 40 cm halkaisijaltaan olleita kiviä ja muutamia tiilenpaloja. Kerroksen paksuus oli n. 60 cm. Löytöinä saatiin pari naulaa, liitupiipun pesä sekä pala punasavikeramiikkaa.
Kartta: 16
Löydöt: KM2002079:91 - 93
- Y44 Puhdasta hiekkaa. Vaaleanruskeaa hiekkaa, jonka raekoko oli erittäin hienoa. hiekan seassa esiintyi paikoitellen muutamia tiilenpaloja. Kerroksen paksuus oli n. 10 cm:stä 20 cm:iin. Ei löytöjä.
Kartat: 17 - 19
- Y45 Mullansekainen tumma likamaa, jossa seassa hiiltä. Kerroksen sisässä osittain tiilenpaloja ja 10 - 40 cm halkaisijaltaan olevia kiviä. Kerroksen paksuus vaihteli 10 - 90 cm:n välillä. Löytöinä saatiin fajanssia, pala punasavikeramiikkaa, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä, liitupiipun varsien katkelmia, pullo- ja ikkunalasia.
Kartat: 17 - 18
Löydöt: KM2002079:94-101
- Y46 Erittäin voimakas tumma likamaa. Todennäköisesti palokerros. Maa-aineksen seassa hiiltä, tiilenpaloja, tiilimurskaa sekä kiviä, jotka olivat halkaisijaltaan 30 - 40 cm. Myös palamattomia eläintenluita havaittiin (mm. hampaita). Kerroksen paksuus 5 - 60 cm. Löytöinä saatiin talteen fajanssia, punasavikeramiikkaa, ikkunalasia, nauvoja, liitupiipun varsien katkelmia, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä sekä kimpale kuonaa.

Kartat: 17 - 22

Löydöt: KM2002079:102 - 113, 116 - 123

- Y47 Vaaleanharmaa savimaa. Maa-aines oli erittäin hienojakoista. Saviaineksen päällä rakenteen R9a peruskiviä ja tiilenpaloja. Kerroksen paksuus n. 5 – 20 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 18 - 19
- Y48 Vaaleanuskea likamaa. Kerroksen paksuus oli n. 20 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 20 - 21
- Y49 Palanut keltainen hiekka. Hiekka oli raekooltaan keskimääräistä karkeampaa. Hiekka oli selvästi palanut ja värjäytynyt palamisen seurauksena keltaoranssiksi. Kerroksen paksuus oli n. 20 - 30 cm. Löytöinä saatiin talteen naula ja liitupiipun varren katkelma.
Kartta: 20
Löydöt: KM2002079:114 - 115
- Y50 Tumma savensekainen likamaa, jonka sisässä halkaisijaltaan n. 20 - 50 cm olevia kiviä, tiilenpaloja sekä puurakenteiden jäänteitä. Myös eläintenluita havaittiin. Saviaines oli erittäin hienojakoista. Kerroksen paksuus vaihteli 20 - 60 cm:n välillä. Löytöinä saatiin mm. fajanssia, punasavikeramiikkaa, liitupiipun pesä ja varsia, avaimen katkelma, lasia sekä ja nauvoja
Kartat: 23 - 24
Löydöt: KM2002079:124 - 140
- Y51 Mullansekainen likamaa. Kerros esiintyi rakenteen R11 peruskivien välissä. Kerroksen sisässä oli n. 20 - 40 cm olevia kiviä, mädäntynyttä puuta, tiilenpaloja sekä palaneita että palamattomia (mm. leukaluita & hampaita) eläintenluita. Kerroksen paksuus oli n. 20 - 60 cm:n välillä. Löytöinä saatiin mm. posliinia, fajanssia, punasavikeramiikkaa, liitupiipun varsien ja pesien katkelmia, lasia, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä (esim. nauvoja) sekä piitä.
Kartat: 23 - 24
Löydöt: KM2002079:141 – 193
- Y52 Vaalea likamaa. Maa-aines oli hienojakoista. Tämä kerros esiintyi Y51.sen sisällä. Kerroksen paksuus oli n. 20 cm. Ei löytöjä.
Kartat: 23 - 24
- Y53 Hiilijuova. Pelkää hiiltä sisältänyt ohut kerros. Esiintyi Y51:den sisässä. Kerroksen paksuus oli n. 10 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 23
- Y54 Harmaa likamaa. Kerroksen sisässä esiintyi mädäntynyttä puuta. Kerroksen paksuus n. 10 - 30 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 23
- Y55 Vaaleanharmaata savea. Saviaines hienojakoista. Kerroksen paksuus n. 10 - 30 cm. pohjasavea. ei löytöjä.
Kartta: 23

- Y56 Puhdas hiekka. Maa-aines hienorakeista. Pohjahiekkaa. Kerroksen paksuus n. 20 - 30 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 23.
- Y57 Tuhkansekainen likamaa. Kerros sijaitti isohkojen kivien (Ø 60 cm) ja muutaman veistetyin puupöllin välissä. Paikalla on mahdollisesti sijainnut rakenteen ”tulisija”. Kerroksen sisässä oli myös hiilenpaloja. Kerroksen paksuus oli n. 60 cm.
Kartat: 24
- Y58 Vaalean savensekainen likamaa. saviaines hienojakoista. Kerroksen seassa mädäntyneen puun jäänteitä. Kerroksen paksuus oli n. 10 – 40 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 24
- Y59 Hiilijuova. Todennäköisesti rakenteen R11 hiileksi muuttunut puutaso (lattiataso). Sisällä muutamia tiilen paloja. Kerroksen paksuus 5 - 10 cm.
Kartta: 24
- Y60 Hiekkansekainen likamaa. Maa-ainesta, jossa pienirakeista hiekkaa seassa. Liittyy mahdollisesti R11:sta rakenteisiin. Kerroksen paksuus n. 20 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 24
- Y61 Hiilijuova. Kerros samanlainen kuin Y59, joten kyseessä todennäköisesti jälleen R11:sta puutaso, joka on muuttunut osittain hiileksi. Kerroksen paksuus n. 5 cm. Ei löytöjä.
Kartta: 24

RAKENNELUETTELO (Kirkkokatu)

R1a Rakenne oli arkkuhauta, joka oli valmistettu puusta. Rakenteesta oli säilynyt arkun puisia osia, kuten seinämät ja osa pohjasta. Arkun kannesta ei ehditty tekemään havaintoja, koska kaivinkoneen kauha ehti tuhota rakenteen tämän osan. Koska osa arkusta ehti tuhoutua, arkun syvyyttä ei pystytty arvioimaan. Rakenne tuli vastaan n. 6,90 - 6,70 m mpy. Arkun pituus oli n. 1,80 metriä ja leveys n. 50 cm. Arkku kapeni kevyesti alaosastaan ja leveni yläosastaan. Säilyneistä puuosista saatiin talteen muutamia lyhytkantaisia, mahdollisesti taottuja nauloja. Muita metalliosia (esim. heloja) arkusta ei löydetty. Kyseessä onkin ollut yksinkertainen ja suhteellisen ahdas puuarkku.

Vainajan jalat osoittivat itään ja pää länteen. Vainajan luut olivat erittäin huonosti säilyneitä. Parhaiten olivat säilyneet yksi pitkä reisiluu, muutama kallon luu ja osa toisen käsivarren pitkää luuta. Selkäranka ja lantion luut näkyivät maaperään maatuneina. Vainajan pituus oli luiden perusteella arviolta 1,40 metriä. Kyseessä on siis todennäköisesti aikuinen. Vainajan sukupuolta tai ikää ei ainakaan toistaiseksi ole määritelty. Tämä voisi periaatteessa onnistua säilyneiden luiden avulla. Vainajan mahdolliseen vaatekukseen liittyviä nahan- tai kankaanjäänteitä ei havaittu, kuten ei myöskään asusteisiin liittyviä koruja tai muita osia (esim. nappeja). Kartta 3.

R1b-e Rakenteet ovat myös hautauksia, jotka näkyivät Kirkkokadun Itäkaakkoprofiilissa vanhan tapulin alapuolella. Kaikki neljä hautausta oli haudattu suurin piirtein samalle korkeudelle n. 7,20 m mpy. Ainoastaan hauta R1b oli varmasti arkkuhautaus, josta myös erottuivat puiset arkun reunat ja pohja. Lisäksi rapattaessa arkun reunoja niistä ponnahti esille pieniä lyhyitä ja pyöreäkantaisia nauloja. Arkussa ei näkynyt kantta. Se onkin mahdollisesti lahonnut rakenteesta pois. Arkun R1b leveys oli n. 24 cm ja korkeus n. 22 cm. Arkun pituus jäi hämärään, koska hautaus jatkui profiiliin. Hautauksen pienen koon perusteella kyseessä saattoi olla lapsen hauta. Säilyneitä luita ei hautauksesta havaittu. Kuriositeettina voidaan mainita, että R1b sijaitsi aivan R1a:n ”jalkopäässä” etäisyyden ollessa ainoastaan n. 1 m.

R1c sijaitsi aivan R1b:n yläpuolella (15 cm korkeammalla). Tässä hautauksessa ei näkynyt merkkiäkään säilyneistä mahdollisista arkun puurakenteista. Kyseessä saattaakin olla ns. hätähauta. Sen sijaan muutama luu törrötti profiilista, jotka olivat erittäin hyvin säilyneitä (mahdollisesti reisiluita). Osa haudasta oli siis todennäköisesti ehtinyt jo tuhoutunut. Koska hautausta ei saatu kokonaan esille ja osa oli jo ehtinyt tuhoutua, ei luita otettu talteen.

R1d sijaitsi myös vanhan tapulin alapuolella n. 55 cm:n päässä etelässä hautauksista R1b ja R1c. Tässäkään hautauksessa ei näkynyt merkkiäkään arkun puuosista, joten tämäkin saattoi olla hätähauta. Hautaukseksi se tunnistettiin profiilista ulos törröttävistä luista kuten myös R1c. Luita ei otettu tästäkään haudasta talteen.

R1e sijaitsi aivan R1d:n alapuolella ja hautauksista R1b-c n. 60 cm:n päässä etelässä. Kuten edellisessäkin hautauksessa, tässäkään ei arkusta ollut jälkeäkään. Vain säilyneet luut paljastivat kohteen hautaukseksi. Luita ei otettu talteen, koska osa hautauksesta oli tuhoutunut. Kartta 4.

R2 Kivi- ja tiilirakenne, joka tutkittiin jo aiemmin kesällä 2002 Mika Sarkkisen johdolla. Hän päätteli, että rakenne oli 1800-luvulla palanut tapuli. Tähän raporttiin rakenteen

profiili piirrettiin, koska tapulin alta paljastuivat edellä mainitut hautaukset (kesällä 2002 ei oltu kaivettu näin syväälle). Lue enemmän rakenteesta R2 eli 1800-luvun kellotapulista Mika Sarkkisen kesän 2002 raportista, joka käsittelee Oulun tuomiokirkon tontin kaivauksia. Kartta 4.

R3 Rakenne R3 tuli esille Kirkkokadun koillisestä salaojakaivannosta n. 1,20 metrin syvyydessä nykyisestä maanpinnasta. Rakenne oli luonteeltaan jokseenkin epämääräinen. R3:seen ei liittynyt todella selkeitä rakenteen merkkejä, vaikka paikalta dokumentoitiinkin muutamia kiviä, jotka vaikuttivat ladotuilta sekä suhteellisen runsaasti tiiltä. Rakenteeseen liittyi mahdollisesti myös puuosia, joista näkyi maaperässä merkkejä. Mahdollisen rakenteen jäänteet sijaitsivat myös paksujen likamaakerrosten sisässä (Y13, Y14 sekä Y16). Paikalta saatiin myös jonkin verran löytöjä kuten esim. punasavikeramiikkaa ja yksi raha.

Osa mahdollisesta rakenteesta R3 ehti osittain tuhoutua kaivinkoneen kaivuutyön tuloksena ennen kuin rakenne havaittiin. Kaivinkone kaivoi eräänlaisen ”tiilimassa” rakenteen. Sama tiilimassa havaittiin jo aiemmin keväällä 2002 suoritetuissa Kirkkokadun työmaaurakan yhteydessä. Mahdollisen rakenteen R3 itäpuolella kulki myös kaapeli vajaan metrin syvyydessä nykyisestä maanpinnasta, jonka asentaminen aikoinaan oli varmasti myös osittain tuhonnut rakenteen säilyneitä osia. Rakenne R3 ei paljastunut kokonaan kaivamisen yhteydessä, vaan osa jäi kaivamattoman maan alle. Kartat 5 ja 6.

R4a ja b Rakenne R4 tuli esille Kirkkokadun pohjoisesta osittain rakenteen R3 vierestä. Vaikka rakenne R3 ja rakenne R4 tulkitaan tässä raportissa erillisiksi rakenteiksi, on myös mahdollista, että ne kuuluvat samaan rakenteeseen. Rakenne R3 ja rakenne R4 tulkittiin erillisiksi, koska R3:sen löytömaterialiaali vaikuttaa vanhemmalta.

Rakenne R4 oli selkeä rakenne, joka muodostui isoista peruskivistä ja puurakenteista. Rakenteen peruskivet olivat paikoitellen huomattavan isoja halkaisijaltaan; jopa 1 – 2 metriä. Näyttäisi myös siltä, että osa rakenteen peruskivistä oli jo aiemmin paikalla sijainneita luonnonkiviä, joita on hyödynnetty rakennettaessa rakennuksia. Rakenteessa R4 oli yksi tällainen kivijärkäle (koko 2 x 1 x 1,5 m), joka ulottui syväälle paikalla aina 1600-luvun lopulle sijainneen lampareen kerrostumien sisälle. Jopa nykyaikaisella kaivinkoneella oli suuria vaikeuksia nostaa tätä ylös. Suurin osa rakenteen kivistä oli kuitenkin kiviä, jotka oli tuotu paikalle muualta. Kiviä ei oltu muotoiltu mitenkään, vaan ne olivat luontaisessa muodossaan.

Rakenne R4a tuli esille heti modernien tienpohjauskerrosten alta (asfaltti & sora) n. 30 – 40 cm:n syvyydestä eli siis varsin pinnasta. Rakenteeseen kuului useita likamaakerroksia (Y20, Y21, Y22 ja Y23), joista Y20 vaikutti palokerrokselta. Peruskivet sijaitsivat pääosin yhteyksien Y20, Y21 sekä Y22 Y23 sisässä tai näiden päällä. Rakenteen puosat (R4b) näyttivät alkavan Y22 sisästä ja ulottuvat osittain Y19 päälle (ks. kartta 9). Puurakenteita havaittiin säilyneen ainakin rakenteen itäosassa syvyydessä 6,70 - 6,60 m mpy. Puurakenteita havaittiin myös yhteyden Y18 sisässä n. 6 m mpy. Rakenteen leikkasi lounais-koillis- –suuntaisesti moderni kaapelikaivanto, joka oli kaivettu n. vajaan metrin syvyydelle nykyisestä maanpinnasta. Häiriö oli osittain tuhonnut rakennetta usean metrin pituudelta (leveys n. 40 cm).

Rakenteeseen R4 liittyi myös kaakeliuunin jäänteet, jotka tulivat esille kaivannon I itäprofiilista n. 22 metrin päästä kirkon uusien portaiden pohjoispäästä. Kakluuni tuli esille n. 70 cm syvyydestä alta nykyisen maanpinnan. Sen päällä oli paksu täytemaa hiekkakerros, joten suurin osa kakluunista oli tuhoutunut aiemmissa

työmaissa. Noin 10 cm ohut kerros oli säilynyt kakluunista murskaantuneena. Kartat 7, 8, 9, 10, 11 ja 12

- R5 Rakenne R5 oli puurakenne, joka tulkittiin ”katusilta” rakenteeksi. Rakenne R5 tuli myös esille heti modernien tienpohjauskerrosten alta eli n. 30 - 40 cm:n syvyydestä alle nykyisen maanpinnan. Rakenne koostui veistetyistä lankuista ja pölleistä. Puurakenteet sijaitsivat yhteyksien Y30, Y31 ja Y32 sisässä tai päällä. Rakenne R5 sijaitsi korkeudella n. 6,90 – 6,40 m mpy. R5 oli rakennettu Y18 päälle eli vanhan lamparekerrostuman päälle. Kyseessä on siis todennäköisesti puurakenne, jonka avulla on pyritty tekemään kosteasta kadusta suhteellisen kuiva katurakenne. Kartat 13 ja 14.
- R6a-b Molemmat rakenteet olivat hautauksia, jota tulivat esille Kirkkokadun eteläpäästä aivan Franzenin puiston lounaiskulman vierestä. Hautaus R6a tuli esille n. 1,20 metrin syvyydestä ja hauta R6b n. 70 cm syvyydestä etäisyyttä hautauksilla oli muutamia metrejä. Hautaukset sijaitsivat Y1 eli hiesumaan sisässä. Kummankaan haudan puurakenteista ei näkynyt merkkejä. saattoi myös olla, että kaivinkone ehti tuhota ne. Hautauksen R6a vainajan luut olivat melko hyvin säilyneitä, esim. selkärangan nikamia, lantion luita, rintakehän luita sekä pitkiä luita voitiin havaita kaivetussa maassa. Hautauksen R6b luut olivat huomattavasti huonommin säilyneitä. Luita ei otettu talteen, koska hautaa ei saatu kokonaisen talteen.
- R7 Epämääräinen rakenne, joka tuli esille kaivannon II eteläpäädyssä, muodostui yhdestä ainoasta isohkosta kivistä (mitat: pit. 80 x lev. 90 cm x kor. 40 cm). Kivi tuli esille n. 70 cm syvyydessä nykyisestä maanpinnasta. Kiveä ympäröi kauttaaltaan n. 20 – 30 cm paksu mullansekinen likamaakerros (Y39), josta saatiin talteen runsaasti löytöjä esim. liitupiipun pesä ja varren kappaleita ja punasavikeramiikkaa. Likamaakerroksen ympärillä oli sen sijaan jälleen hiesua, joka jatkui kiven ylä- ja alapuolella sekä sivuilla. Rakenne tulkittiin vanhan rakennuksen pohjan jäänteeksi peruskiveksi.
- R8 Kivirakenne, joka tuli esille kaivannon II länsiluodeprofiilista n. 14 metrin päässä kaivannon nollakohdasta. Rakenteen muodostivat kolme kiveä, jotka olivat 60 cm paksun likamaakerroksen Y43 sisässä. Kivien välissä oli hiiltä. rakenne paljastui n. 7,90 m mpy ja ulottui aina 7,50 m mpy syvyyteen. Säilyneen rakenteen vasemmalla puolella oli hiesua (Y1), kun taas oikealla puolella oli puhdasta hiekkaa. Rakenne oli siis tuhoutunut aiemmissa maanparannus tms. töissä. Rakenne tulkittiin rakennuksen pohjan jäänteeksi. Kartta 16.
- R9a ja b Rakenne R9 muodostui kivi- ja tiilirakenteista. Rakenteen kokonaispituus oli n. 6,5 metriä ja leveys n. 2,5 metriä. Rakenne paljastui heti modernien tienpohjauskerrosten alta eli n. 30 - 40 cm nykyisen maan pinnan alapuolelta. Rakenne tulkittiin rakennuksen pohjan jäänteeksi. Rakenne R9a muodostui pääosin kivistä (Ø 20 – 60 cm), jotka eivät olleet ladottuja. Ainoastaan rakenteen lounaiskulmassa sijaitsi kivistä muodostettu neliö, jonka voitiin varmuudella sanoa olevan ladottu (ks. kartta 17). Kivet muodostavat todennäköisesti kuitenkin rakennuksen perustan. Kivet näyttivät olevan pääosin yhteyksien Y45 ja Y46 sisässä tai päällä. Y46 vaikutti palokerrokselta. Rakenne ulottui 7,40 m mpy syvyydestä aina 6,80 m mpy syvyyteen, jossa kivien alta paljastui puurakenne (R9b). Puurakenne muodostui neljästä veistetyistä lankusta ja niitä ympäröivät osittain Y46, Y48 ja 49. Puiden välissä oli myös runsaasti hiilenpaloja. Puurakenne alkoi n. 2 metrin päässä rakenteen R9 nollakohdasta ja se ulottui n. 4,5 metriin. Puurakenne ei siis kattanut koko rakenteen pohjaa. Puurakenne tulkittiin

rakennuksen pohjan hirsiarinaksi. Kulttuurikerroksien ja rakenteiden alta jatkui Y1 eli hiesukerros samoin kuin R9:n ympärilläkin. Kartat 17, 18, 19 ja 20.

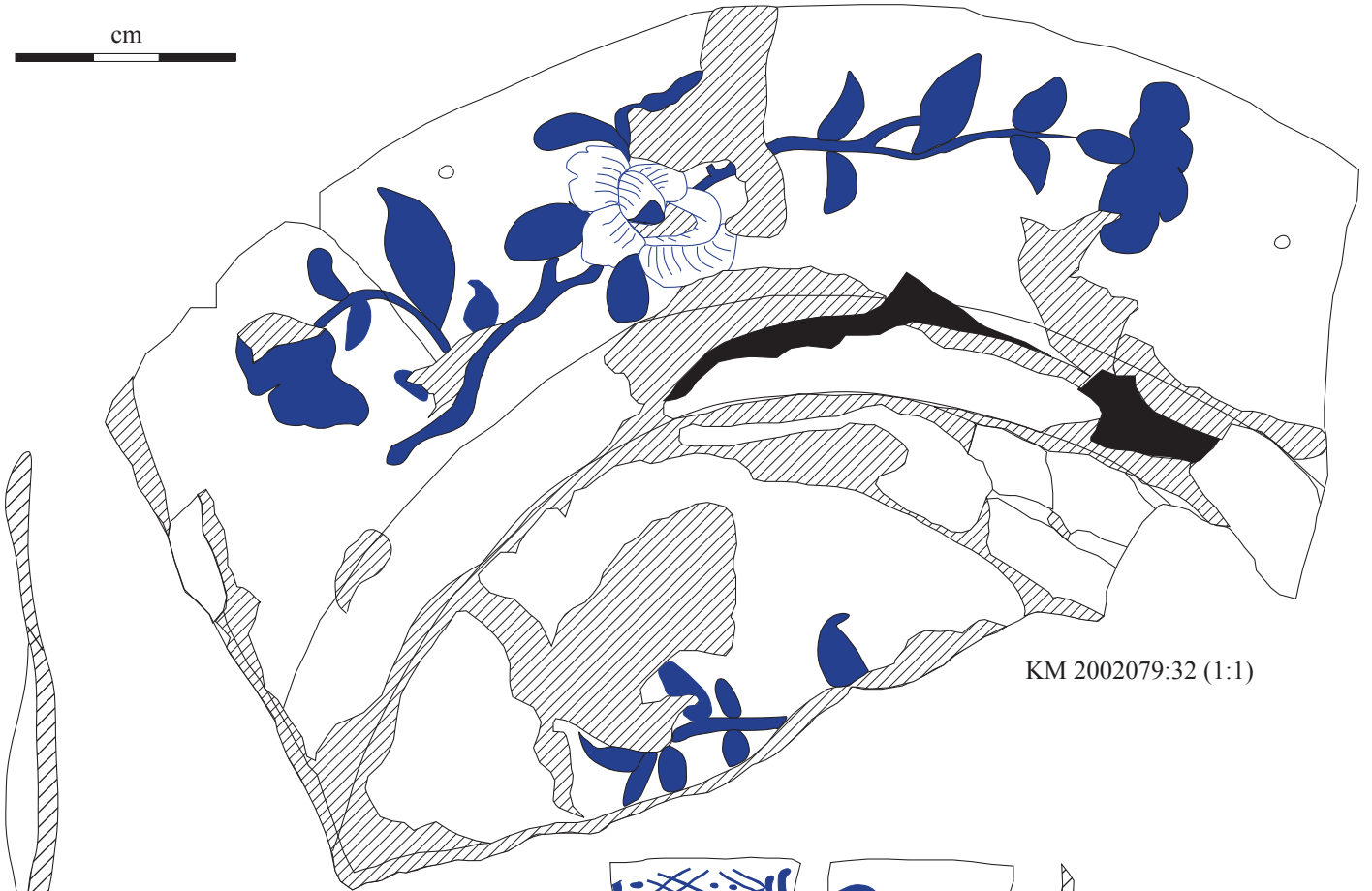
R10 Kaivannosta II paljastuneen epämääräisen rakenteen jäänteet, joka muodostui kivistä ja tiilenpaloista. Rakenne tuli esille heti pintamaan poiston jälkeen eli n. 30-40 cm nykyisen maanpinnan alapuolelta. R10 ulottui aina 7,50 m mpy syvyyteen 7,30 m mpy. Rakennetta R10 voidaan pitää hyvin epämääräisenä, koska se muodostui ainoastaan muutamista halkaisijaltaan n. 20 - 30 cm olevista kivistä sekä tiilenpaloista. Kivet olivat kuitenkin n. 20 – 40 cm paksun likamaakerroksen (Y46) sisässä, joka oli erittäin tummaa likamaatta, palokerrosta. Lisäksi R10 erottui selvästi erilliseksi kokonaisuudeksi tutkittaessa maanpintaa heti pintamaan poiston jälkeen. Myös löytöjä saatiin rakenteesta runsaasti: liitupiipun varsien katkelmia, punasavikeramiikkaa, lasia, rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä sekä eläimenluita. Tämän perusteella R10 tulkittiin rakenteeksi. Kartat 21 ja 22.

R11a-c Rakenne R11 tuli esille aivan Kirkkokadun pohjoispäädystä heti pintamaa poiston jälkeen (n. 30 - 40 cm alle nykyisen maanpinnan) n. 49 metrin päässä kaivannon II nollakohdasta. Rakenne R11 koostui kivi- ja tiilirakenteista (R11a), peruskivien alla olleesta puurakenteesta (R11b) sekä rakenteen koilliskulmassa olleesta puutasosta (R11c) Rakenteen kokonaispituus oli n. 9 metriä ja leveys n. 6 metriä. Rakenne R11 ulottui 7,40 m mpy aina 6,00 m mpy. Rakenteeseen liittyi useita likamaakerroksia (Y50, Y51, Y52, Y54, Y57, Y58, Y60) sekä hiilijuovia. Löytöinä saatiin talteen runsaasti punasavikeramiikkaa, fajanssia, hieman posliinia, liitupiipun pesä sekä varsien katkelmia ja rakennuksiin liittyvää metalliesineistöä. On mahdollista, että R11 jatkuu vielä Franzenin puiston puolella, jossa se on todennäköisesti säilynyt varsin koskemattomana. Kartat 23 ja 24.

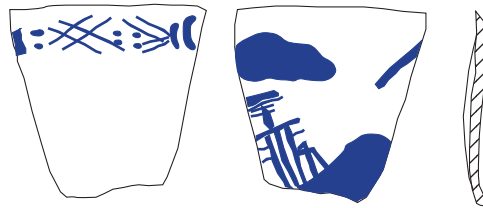
R11b tuli esille n. 6,00 m mpy rakenteen R11 kaakkoiskulmasta, johon asennettiin salaojaputkia reilun 1,5 metrin syvyyteen nykyisestä maanpinnasta. R11b muodostui veistetyistä lankuista ja pölleistä ja ne oli asetettu Y18 eli vanhan lamparekerroksen päälle. Rakenne R11b tulkittiin rakennuksen pohjarakenteeksi. Koska R11 ei kaivettu muualta näin syväälle, jäi selvittämättä ulottuiko puurakenne koko rakennuksen pohjan alle. Kartta 25.

R11c tuli esille R11 koilliskulmauksesta heti pintamaan poiston jälkeen syvyydessä 7,20 m mpy. Rakenne muodostui veistetyistä puusta siten että alle oli asetettu pitkittäin isommat pöllit ja päälle poikittain laudoista ”taso”. Noin 6,70 m mpy kulki neliskulmainen veistetty puupölli (Ø 30 cm) kaikkien muiden puuosien alitse. Tämä pölli oli todennäköisesti R11c:n kantavia rakenteita. Se oli myös osittain uponnut Y18 sisään. R11c:n jatkui aina R11 koilliskulmaukseen saakka, jolloin sen kokonaisleveydeksi tuli n. 5 - 6 metriä pituuden ollessa n. 2 metriä. Rakenne R11c loppui Linnankadun ja Kirkkokadun risteykseen tultaessa kuin seinään ja tilalle ilmestyi puhtaasta hiekasta muodostuva täytemaakerros. Rakenne on siis voinut jatkua pidemmälle, mutta uusien tienpohjausten rakentaminen on sen jo aiemmin tuhonnut. Rakenne R11c tulkittiin rakennuksen R11 terassiksi/puulavaksi. Kartta 26.

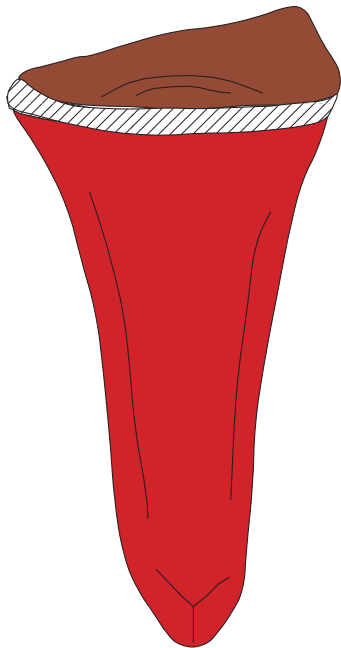
cm

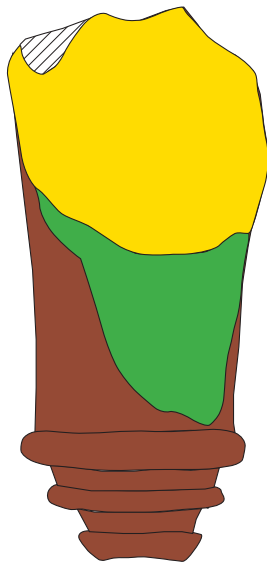
KM 2002079:32 (1:1)

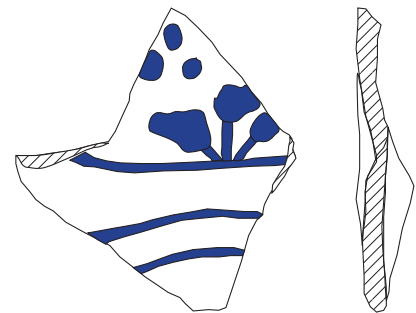
KM 2002079:141(1:1)

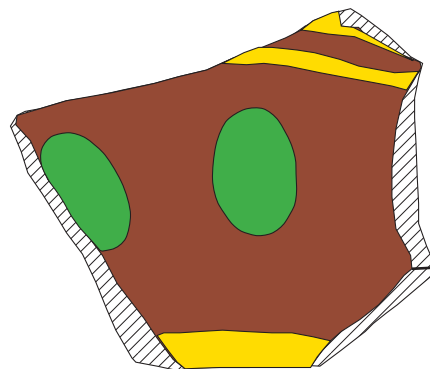
KM 2002079:116 (1:1)

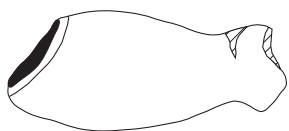
KM 2002079:3 (1:1)

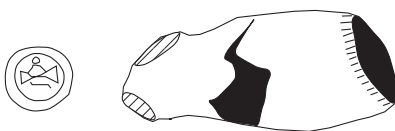
KM 2002079:143 (1:1)

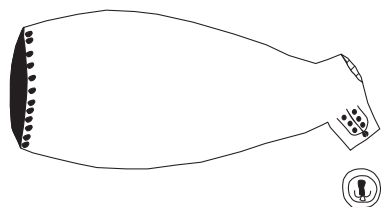
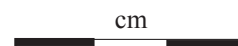
KM 2002079:73 (1:1)

KM 2002079:84 (1:1)

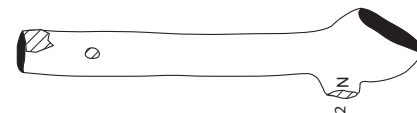
KM 2002079:92 (1:1)

KM 2002079:133 (1:1)

KM 2002079:180 (1:1)

KM 2002079:182 (1:1)

KM 2002079:4 (1:1)

KM 2002079:185 (1:1)

OULU tuomiokirkko Kirkkokatu (OTK-02) M. Hyttinen 2002 diakuvat

Filmi n:o	Kuvan arkistointi n:o	Nega n:o	Kohde	Suunta	Pvm.	Kello
1	Poistettu	1	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Luoteeseen	24.9.02	13.52
1	Poistettu	2	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Luoteeseen	24.9.02	13.52
1	Poistettu	3	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Länteen	24.9.02	13.53
1	125248:1	4	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Länteen	24.9.02	13.54
1	125248:2	5	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Pohjoiseen	24.9.02	13.55
1	Poistettu	6	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Pohjoiseen	24.9.02	13.55
1	Poistettu	7	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Koilliseen	24.9.02	13.56
1	125248:3	8	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Koilliseen	24.9.02	13.56
1	125248:4	9	Arkkuhauta (R1a), vainajan yläosa, yks. kohta	Ylhäältä	24.9.02	13.57
1	125248:5	10	Arkkuhauta (R1a), vainajan jalat, yks. kohta	Ylhäältä	24.9.02	13.57
1	125248:6	11	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Pohjoiseen	24.9.02	13.59
1	125248:7	12	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Pohjoiseen	24.9.02	13.59
1	125248:8	13	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Länteen	24.9.02	14.01
1	125248:9	14	Yleiskuva arkkuhaudasta (R1a)	Länteen	24.9.02	14.02
1	125248:10	15	Yleiskuva, kaivanto I, Kirkkokadun eteläpäätty. R1a merkitty mitalla.	Lounaaseen	24.9.02	16.30
1	125248:11	16	? Yleiskuva, kaivanto I, Kirkkokadun eteläpäätty. R1a merkitty mitalla.	Pohjoiseen	24.9.02	16.38
1	125248:12	17	Yleiskuva, kaivanto I, Kirkkokadun eteläpäätty. R1a merkitty mitalla.	Itään	24.9.02	16.38
1	125248:13	18	Yleiskuva, kaivanto I, Kirkkokadun eteläpäätty. hautauksia tapulin jäänteiden alla profiilissa (R1b-e).	Itään	26.9.02	13.20

1	125248:14	19	Yleiskuva, kaivanto I, Kirkkokadun eteläpäätty. hautauksia tapulin jäänteiden alla profiilissa (R1b-e).	Itään	26.9.02	13.21
1	Poistettu	20	Yleiskuva. Pieni arkkuhauta (R1b) ”pikku hauta” vanhan tapulin alla profiilissa.	Itään	26.9.02	13.23
	125248:15		Yleiskuva. Pieni arkkuhauta (R1b) ”pikku hauta” vanhan tapulin alla profiilissa.	itään	26.9.02	13.25
1	125248:16	22	Yleiskuva. Pieni arkkuhauta (R1b) ”pikku hauta” vanhan tapulin alla profiilissa.	Itään	26.9.02	13.28
2	125248:17	1	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun Pohjoispäätty.	Itäkoilliseen	27.9.02	14.44
2	125248:18	2	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Itäkoilliseen	27.9.02	14.44
2	125248:19	3	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Pohjoiseen	27.9.02	
2	125248:20	4	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Pohjoiseen	27.9.02	14.45
2	125248:21	5	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Ylhäältä	27.9.02	14.47
2	125248:22	6	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Ylhäältä	27.9.02	14.47
2	125248:23	7	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Itään	30.9.02	08.55
2	125248:24	8	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	itään	30.9.02	08.55
2	125248:25	9	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Itään	30.9.02	08.56
2	125248:26	10	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Itäkaakkoon	30.9.02	08.57
2	125248:27	11	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Pohjoiseen	30.9.02	08.57
2	125248:28	12	Yleiskuva rakennuksen pohja R4a. Kaivanto I, Kirkkokadun pohjoispäätty.	Itäkaakkoon	30.9.02	08.58
2	125248:29	13	Yleiskuva epämääräinen kivi-	Luoteeseen	30.9.02	14.35

			ja tiilirakenne R3. Mahdollinen rakennuksen pohja.			
2	125248:30	14	Yleiskuva epämääräinen kivi- ja tiilirakenne R3. Mahdollinen rakennuksen pohja.	Luoteeseen	30.9.02	14.36
2	125248:31	15	Yks. kohta epämääräisessä kivi- ja tiilirakenteessa R3 puuta. Mahdollinen rakennuksen pohja.	Luoteeseen	30.9.02	14.36
2	125248:32	16	Yks. kohta epämääräiseen kivi- ja tiilirakenteen R3 kiviä. Mahdollinen rakennuksen pohja.	Luoteeseen	30.9.02	14.38
2	125248:33	17	Yleiskuva, kaivanto I:sen salaojan profiilia. R3 jatkuu?	Luoteeseen	30.9.02	15.30
2	125248:34	18	Yleiskuva, kaivanto I:sen salaojan profiilia. R3 jatkuu?	Luoteeseen	30.9.02	15.30
2	Poistettu	19	Yleiskuva, kaivanto I:sen salaojan profiilia. R3 jatkuu?	Luoteeseen	30.9.02	15.54
2	125248:35	20	Yleiskuva, kaivanto I:sen salaojan profiilia. R3 jatkuu?	Luoteeseen	30.9.02	15.54
2	125248:36	21	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Itäkoilliseen	1.10.	09.02
2	125248:37	22	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Itäkoilliseen	1.10.	09.03
2	125248:38	23	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Itäkoilliseen	1.10.	09.03
2	125248:39	24	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Lounaaseen	1.10.	09.04
2	125248:40	25	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Länteen	1.10.	09.04
2	125248:41	26	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Ylhäältä	1.10.	09.05
2	125248:42	27	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispäädyssä jatkuu rakennuksen pohja R4a.	Ylhäältä	1.10.	09.05
2	125248:43	28	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta? R5. Taustalla R4a.	Kaakkoon	1.10.	10.39
2	125248:44	29	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta? (R5).	Kaakkoon	1.10.	10.40

			Taustalla R4a.			
2	125248:45	30	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta? R5. Taustalla R4a.	Lounaaseen	1.10.	10.40
2	125248:46	31	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta? R5. Taustalla R4a.	Lounaaseen	1.10.	10.41
2	125248:47	32	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta? R5. Taustalla R4a.	Luoteeseen	1.10.	10.41
2	125248:48	33	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta? R5. Taustalla R4a.	Luoteeseen	1.10.	10.41
2	125248:49	34	Yleiskuva, kaivanto I.	Etelään	1.10.	10.43
2	125248:50	35	Yleiskuva, kaivanto I.	Etelään	1.10.	10.43
2	125248:51	36	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusillan profiili R5.	Pohjoiseen	1.10.	10.44
3	125248:52	1	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusillan profiili R5.	Pohjoiseen	1.10.	10.49
3	125248:53	2	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta R5.	Itäkaakkoon	1.10.	10.52.
3	125248:54	3	Yleiskuva, kaivanto I:sen pohjoispääty, katusilta R5.	Itäkaakkoon	1.10.	10.52
3	125248:55	4	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 alta paljastunut lautataso R4b.	Ylhäältä	1.10.	14.07
3	125248:56	5	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 alta paljastunut lautataso R4b.	Ylhäältä	1.10.	14.07
3	125248:57	6	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 alta paljastunut lautataso R4b.	Pohjoiseen	1.10.	14.09
3	125248: 58	7	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 alta paljastunut lautataso R4b.	Koilliseen	1.10.	14.09
3	125248:59	8	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 alta paljastuneen lautatason R4b profiili.	Koilliseen	1.10.	14.50
3	125248:60	9	Kaivanto I:sen, pohjoispääty rakennuksen pohjan R4 itäprofiilia.	Itään	1.10.	15.37
3	125248:61	10	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 itäprofiilia.	Itään	1.10.	15.37
3	125248:62	11	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 itäprofiili.	Pohjoiseen	1.10.	16.50

3	125248:63	12	Kaivanto I:sen pohjoispääty, rakennuksen pohjan R4 itäprofiili.	Pohjoiseen	1.10.	16.50
3	125248:64	13	Yleiskuva, kaivausalue II eteläpääty.	Pohjoiseen	3.10.	12.20
3	125248:65	14	Yleiskuva, kaivausalue II, eteläpääty.	Koilliseen	3.10.	12.21
3	125248:66	15	Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä R9a. Rakennuksen pohja.	Koilliseen	3.10.	12.27
3	125248:67	16	Lähikuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä R9a. Rakennuksen pohja.	Ylhäältä	3.10.	12.27
3	125248:68	17	Lähikuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä, R9a. Rakennuksen pohja. Huom. Kivistä muodostuva ”neliö”.	Koilliseen	3.10.	15.01
3	125248:69	18	Lähikuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä, R9a. Rakennuksen pohja. Huom. Kivistä muodostuva ”neliö”.	Ylhäältä	3.10.	15.01
3	Poistettu	19	Yleiskuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä, R9a. Rakennuksen pohja.	Koilliseen	3.10.	15.04
3	125248:70	20	Yleiskuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä, R9a. Rakennuksen pohja.	Koilliseen	3.10.	15.04
3	125248:71	21	Yleiskuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä, R9a. Rakennuksen pohja.	Luoteeseen	3.10.	15.07
3	Poistettu	22	Yleiskuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä heti asfaltin ja soran alta paljastunut likamaa-alue, jossa runsaasti tiiltä,	Länteen	3.10.	15.07

			R9a. Rakennuksen pohja.			
3	125248:72	23	Kaivanto I:sen eteläpäädyistä n. 7,40 m mpy korkeudesta esiin tullut yksinäinen kivi R7 (40 x80x90 cm), joka ympärillä runsaasti likamaata ja löytöjä. Jäänne rakennuksen pohjasta.	Koilliseen	3.10.	18.30
3	125248:73	24	Kaivanto I:sen eteläpäädyistä n. 7,40 m mpy korkeudesta esiin tullut yksinäinen kivi R7 (40 x80x90 cm), joka ympärillä runsaasti likamaata ja löytöjä. Jäänne rakennuksen pohjasta.	Itään	3.10.	18.33
3	125248:74	25	N. 14 m päässä kaivanto II:sen nollakohdasta kaivanto II:sen länsiprofiilista esiin tullut rakennuksen pohjan jäänteet R8.	Luoteeseen	4.10.	10.20
3	125248:75	26	N. 14 m päässä kaivanto II:sen nollakohdasta kaivanto II:sen länsiprofiilista esiin tullut rakennuksen pohjan jäänteet R8.	Luoteeseen	4.10.	10.21
3	125248:76	27	Yleiskuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä esiin tullut rakennuksen pohja, jonka alta paljastuivat niskahirret? R9b.	Kaakko	7.10.	10.12
3	125248:77	28	Yleiskuva. Kaivanto II :sen puolestavälistä esiin tullut rakennuksen pohja, jonka alta paljastuivat niskahirret? R9b.	Koilliseen	7.10.	10.12
3	125248:78	29	Kaivanto II:sta R9 vierestä paljastunut epämääräinen likamaa-alue, rakennuksen pohja R10.	Itään	7.10.	15.24
3	125248:79	30	Kaivanto II:sta R9 vierestä paljastunut epämääräinen likamaa-alue, rakennuksen pohja R10.	Koilliseen	7.10.	15.25
3	125248:80	31	Yleiskuva kaivanto II:sen pohjoispääty.	Pohjoiseen	7.10.	15.28
3	125248:81	32	Kaivanto II:sen pohjoispäädyistä heti asfaltin ja soran alta paljastuneen ison rakennuksen pohjan R11a eteläprofiili.	Koilliseen	8.10.	13.20
3	125248:82	33	Kaivanto II:sen pohjoispäädyistä heti asfaltin ja	Koilliseen	8.10.	13.20

			soran alta paljastuneen ison rakennuksen pohjan R11a eteläprofiili.			
3	Poistettu	34	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä heti asfaltin ja soran alta paljastuneen ison rakennuksen pohjan R11a peruskiviä.	Pohjoiseen	8.10.	13.22
3	125248:83	35	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä heti asfaltin ja soran alta paljastuneen ison rakennuksen pohjan R11a peruskiviä.	Pohjoiseen	8.10.	13.22
3	125248:84	36	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä heti asfaltin ja soran alta paljastuneen ison rakennuksen pohjan R11a peruskiviä.	Pohjoiseen	8.10.	13.36
4	125248:85	1	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä olleen R11 peruskivet poistetaan kaivinkoneella.	Pohjoiseen	8.10.	13.54
4	Poistettu	2	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä olleen R11 peruskivet poistetaan kaivinkoneella.	Koilliseen	8.10.	13.54
4	125248:86	3	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä olleen rakennuksen pohjan ”puulavan” (R11c) hirsi.	Koilliseen	8.10.	14.48
4	125248:87	4	Kaivanto II, pohjoispääty. Rakennuksen pohjan R11a koilliskulmasta esiin tullut ”puulava” R11c.	Pohjoiseen	8.10.	14.49
4	125248:88	5	Kaivanto II, pohjoispääty. Rakennuksen pohjan yhteydestä esiin tullut ”puulava” R11c.	Ylhäältä	8.10.	14.50
4	125248:89	6	Kaivanto II, pohjoispääty. Rakennuksen pohjan yhteydestä esiin tullut ”puulava” R11c.	Koilliseen	8.10.	14.50
4	125248:90	7	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä rakennuksen pohjan R11a alta osittain paljastunut lautataso R11b.	Pohjoiseen	8.10.	15.26
4	125248:91	8	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä rakennuksen pohjan R11a alta osittain paljastunut lautataso R11b.	Koilliseen	8.10.	15.26

4	125248:92	9	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä rakennuksen pohjan R11a alta osittain paljastunut lautataso R11b.	Ylhäältä	8.10.	15.27
4	125248:93	10	Kaivanto II:sen pohjoispäädystä rakennuksen pohjan R11a alta osittain paljastunut lautataso (R12b).	Ylhäältä	8.10.	15.27
4	125248:94	11	Yleiskuva kaivanto II:sen pohjoispäädystä. Kuvassa näkyvä iso kivi kuului rakennuksen pohjaan R11a.	Luoteeseen	8.10.	15.28
4	Poistettu	12	Yleiskuva kaivanto II:sen pohjoispäädystä. Kuvassa näkyvä iso kivi kuului rakennuksen pohjaan R11a.	Koilliseen	8.10.	17.24
4	125248:95	13	Yks. kohta. kaivanto II:sen pohjoispäädyn länsiprofiilin kivistä, joka on myös samalla rakennuksen pohjan R11 länsiprofiili.	Länteen	8.10.	17.24
4	125248:96	14	Yks. kohta. kaivanto II:sen pohjoispäädyn länsiprofiilin kivistä, joka on myös samalla rakennuksen pohjan R11 länsiprofiili	Länteen	8.10.	17.25
4	125248:97	15	Yleiskuva. Kaivanto II:sen pohjoispäädystä olleen rakennuksen pohjan R11 länsiprofiili kokonaisuudessaan.	Länteen	8.10.	17.25
4	125248:98	16	Yleiskuva kaivausalue II:sta.	Etelään	8.10.	17.26
4	125248:99	17	Yleiskuva kaivausalue II:sta.	Lounaaseen	8.10.	17.26
4	125248:100	18	Yleiskuva kaivausalue II:sen itäprofiilista.	Itään	8.10.	17.27

Oulu, tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02). Konekaivuun valvonta.

Kaivausjohtaja: Marika Hyttinen

Tutkimusvuosi: 2002

KM: 2002079: 1-200

KAIVANTO I (Kirkkokadun itäpuoli)

Rakenne 1a: arkkuhauta

Hiesukerros Y1

1. Rautakuonaa 9 kpl, 13,3 g
Todennäköisesti jäänteitä arkun rautanauloista. Kappaleet hauraita ja likaisia.

Rakenne 1b: "pikku hauta"

Hiesukerros Y1

2. Rautanauvoja 3 kpl
 - a) Nauloista pisin, mitat: 38x12 mm, paino 3,2 g.
 - b) Keskimäinen naula, mitat: 21x12 mm, paino 1,5 g.
 - c) Nauloista lyhin, mitat: 15x13 mm, paino 2,49 g.Kaikki naulat läpiruostuneita.

R3: mahdollisen rakennuksen pohjan jäänteet

Tumma likamaa Y13

3. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 58,7 g
Punasavesta valmistetun kolmijalkapadan kädensija, joka on ontto. Kappaleen ulkopinnalla on jälkiä punaisesta, vihertävän keltaisesta ja ruskeasta lyijylassituksesta.
4. Liitupiipun varren katkelma 1 kpl, 4,4 g
Mitat: 10x41 mm. Varren toisessa päässä näkyy kolme riviä urituskoristelua.
5. Lasia 1 kpl, 0,8 g
Pala vihreää n. 2 mm paksuista ikkunalasia. Lasin sisässä on ilmakuplia.
6. Rautanauula 1 kpl, 6 g
Mitat: 61x11 mm. Korrosioitunut.

Lampikerros Y18

7. Punasavikeramiikkaa 3 kpl, 29,1 g
Kolme palaa punasavikeramiikkaa, joiden sisäpinnalla punaruskea lyijylassite ja kermanvaaleita sekä vihreitä koristekuvioita, ns. bolus-koristelua. Suurikokoisin paloista on pohjapala ja kaksi muuta kylkipaloja. Palojen ulkopinnoilla ei ole lasitusta.
8. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 7,6 g
Punasavesta valmistetun astian reunapala, jonka sisäpinnalla jäänteitä vihreästä ja valkoisesta lasituksesta. Myös ulkopinnalla on merkkejä vihreästä ja valkoisesta lasituksesta. Ulkopinnan koristeluna on kohokuvio uritusta.

Astian kappale on palanut (karstaa pinnalla). Astian muoto ollut matala kulho tai lautanen.

9. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 8,2 g
Punasavikeramiikka-astian reunapalanen, jonka seinien sisäpinnalla tumman vihertävän ruskea lyijylasitus ja reunan sisäpinnalla keltainen lyijylasitus. Palan ulkopinnalla ei merkkejä lasituksesta, vaan uritusta kohokuviona koristeena. Lautanen tai matala kulho.
10. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 3 g
Astian reunakappale, jonka sisä- ja ulkopinnoilla vihreä lyijylasitus. Palan ulkopinnalla myös kohokuviona koristenuhaa.
11. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 12,5 g
Keramiikanpala, jonka ulkopinnalla hieman jälkiä vihertävästä lyijylasituksesta. Ulkopinnalla on uritusta. Pala on suorakulmainen ja teräväreunainen. Mahdollisesti pala kaakelista.
12. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4,5 g
Astian kylkipala, jonka sisäpinnalla jäänteitä vihertävän keltaisesta lyijylasituksesta. Ulkopinnalla dreijauksen jälkiä ja karstaa.
13. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 1,3 g
Astian kyljestä murunen, jonka sisä- ja ulkopinnoilla tumma vihertävän musta lyijylasitus.
14. Liitupiipun varren katkelmia 3 kpl, 11,8 g
Kolme varren katkelmaa, joissa ei yhdessäkään ole koristekuviointia. Kaikkien kolmen paksuus on 9 mm.
15. Ikkunalasia 6 kpl, 15,8 g
Vihreää ikkunalasia, jonka paksuus n. 2 mm. Lasin kappaleet ovat iridisoituneita.
16. Raha 1 kpl, 8,6 g
Vuoden 1652 (Kristiina) kuparikolikko, jonka paksuus 1 mm ja halkaisija n. 31 mm. Rahan toisella puolella esiintyy kolme kruunua ja kirjaimet "R", "C" ja "S". Kääntöpuolelle on kuvattu vaakuna, jonka sisällä on viljalyhde. Vaakunan päällä on kruunu. Rahan arvo on ¼ äyriä.
17. Rautanaulan kappale 1 kpl, 3,1 g
Naulan kappale, joka voimakkaasti ruostunut. Kappaleen pinnassa hiekanmuruja. Naulan pituus 45 mm.
18. Rautanaula 1 kpl, 11,8 g
Rautanaula, jonka pituus 76 mm. Esine pahoin korrosioitunut. Naulan kanta on pyöreä.

R4: rakennuksen pohja

Vaalea likamaakerros Y21

19. Fajanssia 1 kpl, 3,8 g
Astian reunakappale, jonka sisäpinnalla valkoinen tinalasitus. Esineen ulkopinta on pahoin rapautunut.
20. Fajanssia 1 kpl, 1,1 g
Astian reunakappaleen palanen, jossa sekä ulko- että sisäpinnalla kermanvalkoinen tinalasitus.
21. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 62,1 g
Punasavesta valmistetun suorakulmaisen esineen reunakappale, todennäköisesti kaakelin osa. Sekä ulko- että sisäpinnoilla jäänteitä kellertävästä tummanvihreästä lasituksesta.
22. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 32,6 g
Kappaleet ovat todennäköisesti peräisin kakluunista (kaakeleiden kappaleita), mutta voivat myös olla paloja keramiikka-astiasta. Toisen palan (reunapala) sisäpinnalla vihreää lyijylasitusta. Ulkopinta sen sijaan on pahoin murtunut. Pienemmän palan pinnat ovat pahoin murtuneet, mutta vihreän lasituksen jäänteitä on havaittavissa. Palan reunat ovat terävät.
23. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 9,2 g
Astian kylkipala, jonka sisäpinnalla ruskea lyijylasitus. Ei merkkejä koristelusta.
24. Liitupiipun pesän kappale 1 kpl, 1,6 g
Pesä on haljennut kahtia ja reunat ovat murtuneet.
25. Liitupiipun varsien kappaleita 6 kpl, 11,3 g
Varsien katkelmia, joista osa pahoin palaneita. Yhdessäkään ei ole koristekuviointeja. Varsien paksuus vaihtelee 6 – 11 mm välillä.
26. Lasia 2 kpl, 5,4 g
Vihreää pullolasia, jonka paksuus n. 4 mm. Lasin sisässä on ilmakuplia. Toinen paloista on voimakkaasti palanut.
27. Lasia 1 kpl, 0,7 g
Valkoista himmeää lasia, joka on palanut. Paksuus 2 mm. Esineestä.
28. Lasia 1 kpl, 3,0 g
Vihreää ikkunalasia, jonka paksuus n. 2 mm. Palaa mahdollisesti nyrhitty.
29. Rautaveitsi 1 kpl, 40,3 g
Mitat: 132x22 mm.
30. Rautanauvoja 1 kpl, 5,89 g
Naula on pyöreäkantainen, taottu sekä pahoin korrosioitunut.

31. Rautanaula 1 kpl, 5,29 g
Naula on pyöreäkantainen ja taottu.

Vaaleanharmaan savensekainen likamaakerros Y22 (R4a: peruskivien välistä)

32. Fajanssia (useita paloja) 86 g
Fajanssiastian paloja, jotka sopivat yhteen. Astian reunaa saatiin koottua, jolloin astian muodoksi paljastui laakea lautanen. Astian sisä- ja ulkopinnoilla on valkoinen tinalasitus, jossa sisäpinnalla koristeena sinistä kukka- ja lehtikoristelua. Lautasen saviaines on kellertävän vaaleaa.
33. Fajanssia 8 kpl, 11,8 g
Astian paloja, joista kolme reunapalaa ja loput kylkipaloja. Sekä ulko- että sisäpinnoilla valkoinen tinalasitus. Yhdessä palassa on myös sinistä kukkakoristelua. Astian muoto ollut mahdollisesti lautanen.
34. Fajanssia 16 kpl, 10,2 g
Astian kylkipaloja, jonka molemmilla pinnoilla valkoinen tinalasitus. Muutamissa paloissa nähtävissä myös vaaleansinistä nauhakoristelua.
35. Punasavikeramiikkaa 165 kpl, 3311,13 g
Barokkikakluunin jäänteet. Useat paloista ovat suorakulmaisia kaakelinpaloja tai pyöreitä osia. Useiden palojen sisä- ja ulkopinnoilla jäänteitä vihreästä, tummanruskeasta, keltaisesta ja kermanvalkoisesta lasituksesta. Muutamassa suorakulmaisessa palassa on myös "nystyjä", joiden päällä vihreä lasitus.
36. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 26,4 g
Astian kylkipala, jonka sisäpinnalla on kellertävä punaruskea lyijylasitus. Ulkopinnalla on uritusta ja nokea (voimakasta). Pala on todennäköisesti peräisin kolmijalkapadasta.
37. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 6,2 g
Punasavikeramiikka-astian kylkipaloja, joiden sisäpinnoilla jäänteitä viininpunaisesta ja harmaasta lasituksesta. Isomman palan sisäpinnassa myös jälkiä valkoisesta maalista.
38. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 1,6 g
Kaksi pientä palaa punasaviastiasta. Palojen toisella pinnalla on kermanvaalea lasitus, jossa punaruskeita pilkkuja koristeena. Esinekatkelmien toinen puoli on pahoin murtunut.
39. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 1,3 g
Astian pohja/kylkipala, jossa molemmilla pinnoilla jäänteitä punertavasta, kermanvaaleasta ja hopeanhohtoisesta lyijylasituksesta.
40. Liitupiipun varsien katkelmia 39 kpl, 49,9 g
Useat varsien katkelmista ovat pahoin palaneita. Yhdessäkään pätkässä ei näy koristekuviointeja. Varsien paksuus vaihtelee 4 – 11 mm välillä.
41. Lasia 1 kpl, 4,6 g

Mustan vihreää n. 6 mm paksuista lasia. Mahdollisesti esineestä.

42. Lasia 2 kpl, 5,4 g
Tummanvihreää n. 4 mm paksuista (pullo)lasia, joka osittain sulanutta.
 43. Lasia 1 kpl, 1 g
Kirkasta lasia, jonka paksuus on n. 3 mm. Esineestä. Osittain sulanutta.
 44. Lasia 35 kpl, 65,4 g
Ikkunalasia, joista osa on tummanvihreitä ja osa vaaleanvihreitä paloja. Joukossa mahdollisesti myös paloja esineistä. Paksuus vaihtelee 1 – 3 mm välillä. Osa siruista sulaneita ja osa iridisoituneita ja hilseileviä. Osa ikkunalasin paloista on nyrhitty.
 45. Rautalevykappale 1 kpl sekä 3 kpl rautanauvoja
Esineet kakluuninrakenteeseen liittyvää materiaalia. Rautalevykappaleen mitat: 76 mm/60 mm, paino 113,9 g. Naulat: a) 28 mm, paino 5,3 g, b) 59 mm, paino 6,7 g, c) 47 mm, paino 3,9 g. Kaikissa esineissä runsaasti likaa ja ruostetta.
 46. Rautanauvoja 11 kpl, 125,1 g
Eri muotoisia ja kokoisia nauvoja, jotka pahoin korrosioituneita. Osassa nauvoja on pyöreät kannat ja osassa neliskulmaiset. Taottuja.
 47. Piitä 1 kpl, 5,9 g
Vaaleanharmaata piitä.
- Erittäin voimakas musta likamaakerros Y20(R4b)
48. Lasia 1 kpl, 0,9 g
Kirkkaan vaaleanvihreää osittain sulanutta lasia, esineestä (pullosta?). Lasin seinämän paksuus 3 mm.
 49. Ikkunalasia 1 kpl, 2,6 g
Vihreää ikkunalasia, jonka paksuus n. 2 mm.
 50. Raha 1 kpl, 0,87 g
Pieni vuoden 1588 (Johan III) hopeakolikko, jonka paksuus alle 1 mm ja halkaisija n. 17 mm. Rahan toisella puolelta löytyy teksti "Moneta Nova", vaakuna (jossa mahdollisesti kolme kruunua?), sekä vuosiluku 1588. Kääntöpuolella lukee "Rex Iohannes" ja "Fyrk". Rahan keskellä on viljalyhde.
 51. Rautakahvat & helat 2 kpl, 340,1 g
Kaksi kappaletta raudasta valmistettuja ruumisarkun kantokahvoja, joissa myös helat. Toinen kahvoista ehyt, toinen rikki. Ehjän kahvan mitat: pituus 163 mm sekä leveys 133 mm.
 52. Kuparilevy 1 kpl, 3,8 g
Esine on voimakkaasti korrosioitunut. Lisäksi levy on taittunut ja murtunut.
 53. Rautanauva 1 kpl, 6,1 g

Taottu rautanaula, jonka kanta pyöreä. Pahoin korrosioitunut.

Puuroska(lampi)kerros Y18 (R4:sen aluskerros)

54. Fajanssia 6 kpl, 11,5 g
Astian paloja, joiden molemmin puolin jäänteitä valkoisesta tinalasituksesta. Kaksi paloista reunapaloja (jotka sopivat yhteen toiselta sivultaan) ja loput kylkipaloja. Kahdessa palassa kulkee myös vaaleansinisiä koristeraitoja.
55. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 34,3 g
Astian pohjapala, jonka sisäpinnalla jäänteitä vihreästä ja punaruskeasta lyijylasituksesta sekä valkoisesta maalista. Bolus-koristelua? Molemmilla pinnoilla myös karstaa. Palanut.
56. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 23,4 g
Toisessa palassa suorat reunat (kakluuni kaakelia). Myös toinen pala on tasainen. Palojen toisella pinnalla vaaleanvihreä lyijylasitus ja pienemmässä palassa myös reunoissa kermanvaalea lyijylasitus.
57. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 25,6 g
Punasaviastian kylkipala, jonka sisäpinnalla punertavan ruskea suolalasisitus. Ulkopinnalla nähtävissä dreijauksen jäljet. Peräisin mahdollisesti kolmijalkapadasta.
58. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 7,6 g
Astian kappale, jonka sisäpinnalla kellertävän ruskea suolalasisitus ja ulkopinnalla jäänteitä mustasta lasituksesta. Peräisin mahdollisesti kulhosta.
59. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 3,2 g
Pala keramiikkaa, jonka koveralla pinnalla on jäänteitä kermanvaaleasta ja vaaleanvihreästä lyijylasituksesta ja kuperalla pinnalla punaruskeasta lasituksesta ja valkoisesta maalista. Kylkipala.
60. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 3 g
Kylkipala astiasta, jonka koveralla pinnalla jäänteitä kermanvaaleasta maalista ja hopeanhoitoisesta lasituksesta. Kuperalla pinnalla vaaleaa maalia ja hopeanhoitoista lasitusta.
61. Liitupiipun varsien katkelmia 5 kpl, 14,9 g
Yhdessäkään katkelmassa ei ole koristelua. Varsien paksuus vaihtelee 6 – 10 mm välillä.
62. Lasia 2 kpl 4,2 g
Vaaleanvihreää läpinäkyvää lasia, joka "taitettu" päällekkäin. Lasin sisässä on nähtävissä ilmakuplia. Toinen paloista on esineen reunapala. Lasin paksuus n. 3 mm.
63. Lasia 1 kpl, 8,3 g
Ruskeaa läpinäkyvää (apteekki) pullolasia. Osittain sulanut. Seinämän paksuus n. 5 mm. Palan yhtä reunaa nyrhitty.

64. Lasia 1 kpl, 4,4 g
Pala tummanruskeaa (vihertävää) lasia. Peräisin pullosta/esineestä. Seinämän paksuus 6 mm. Lasimassassa nähtävissä ilmakuplia. Osittain sulanut.
65. Lasia 1 kpl, 1,7 g
Tummanvihreää lasia, esineestä. Seinämän paksuus n. 3 mm ja lasimassan sisässä ilmakuplia.
66. Lasia 1 kpl, 1,9 g
Iridisoitunutta lasia, jonka pinta hilseilee. Seinämän paksuus n. 3 mm.
67. Lasia 2 kpl, 2,1 g
Kirkasta lasia, jonka sisässä nähtävissä ilmakuplia. Seinämän paksuus n. 2 mm. Esineestä?
68. Lasia 2 kpl, 1,2 g
Vihreää ikkunalasia, jonka seinämän paksuus n. 1 mm. Isompaa palaa nyrhitty.

R5: puurakenne, katusilta?

Puiden päällä ollut likamaakerros Y30

69. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 13,5 g
Todennäköisesti katkelma kaakelistä. Palan toisella pinnalla jäänteitä tummanruskeasta maalista. Osin pahoin murtunut.
70. Liitupiipun varsien katkelmia 5 kpl, 9,3 g
Osa katkelmista palaneita. Ei koristekuviointeja. Varsien paksuus vaihtelee 5 – 10 mm välillä.
71. Lasia 1 kpl, 3,4 g
Vihreää ikkunalasia, joka pinta on iridisoitunut. Lasin pinta hilseilee voimakkaasti. Paksuus n. 2 mm.
72. Puuta 1 kpl, 3,5 g
Mahdollinen puuesine. Esineessä on kaksi erillistä ”puutikkua”, joista toinen on pidempi ja levenee yläosastaan (mitat: 70x6mm). Yläosaan on kaiverrettu esineen läpimenevä reikä (Ø 11 mm), josta toinen lyhyempi puutikku (mitat: 50x7mm) menee läpi.

KAIVANTO II (Kirkkokadun länsipuoli)

Rakenne 7: rakennuksen pohjan jäänteitä (yksittäinen kivi, jota ympäröi voimakas likamaa)

Likamaakerros Y39

73. Punasavikeramiikkaa 3 kpl, 27,4 g
Paksuseinäistä punasavikeramiikkaa, joiden sisäpinnoilla punaruskea lyijylasitus. Keramiikassa on myös kermanvaaleita koristeraitoja sekä vihreitä soikioita vyöhykekoristeina. Kyseessä on ns. bolus-koristelu. Kaksi paloista

ovat kylkipaloja ja yksi pohjapala. Pohjapalassa on jäänteitä punaruskeasta lasituksesta.

74. Punasavikeramiikkaa 29 kpl, 124,7 g
Suurin osa astian kylkipaloja, mutta joukossa myös pari reunapalaa ja muutamia pohjapaloja. Astian sisäpinta lasitettu punaruskeaksi suolalasisituksella. Joissakin paloissa myös ulkopinnoilla jäänteitä vihreän ruskeasta ja punaruskeasta lyijylasituksesta. Joidenkin palojen ulkopinta on musta (myös lasituksen alta näkyy musta pinta). Mahdollisesti ollut kolmijalkapata.
75. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 14 g
Pohjapalanen paksuseinäisestä laakeasta astiasta. Palan sisäpinnalla punaruskea lyijylasitus, jossa vaalean- ja tummanvihreitä "koristekiehkuroita" (bolus-koristelua). Ulkopinta osittain murtunut.
76. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 11,9 g
Paksuseinäistä keramiikkaa, pohjapalanen. Sisäpinnalla punaruskea lyijylasitus, jossa kermavaaleita "koristekiehkuroita" ja vihreitä läiskiä. Kyseessä on ns. bolus-koristelu. Ulkopinnalla ei jäänteitä lasituksesta.
77. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 7,8 g
Paksuseinäisen keramiikka-astian reunapala, jonka sisäpinnalla on punaruskea lyijylasitus ja reunassa kiertää kermanvaalea koristeraita. Myös ulkopinnalla jäänteitä punaruskeasta lasituksesta.
78. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 1,1 g
Astian reunan murunen, jossa sekä ulko- että sisäpinnoilla punaruskea suolalasisitus. Palassa on myös kermanvaaleita koristeraitoja.
79. Punasavikeramiikkaa 3 kpl, 15,5 g
Ohutseinäistä keramiikkaa, jonka sisäpinnoilla jäänteitä punaruskeasta ja vihertävänkeltaisesta lyijylasituksesta. Kaikki kolme ovat kylkipaloja. Ulkopinnoilla nähtävissä karstaa ja dreijauksen jäljet. Ulkopinta nokeentunut.
80. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 5,5 g
Astian kylkipala, jonka sisäpinnalla keltainen lyijylasitus. Ulkopinnalla näkyvät dreijauksen jäljet. Saviaines on vaaleanpunaista. Ohutseinäistä.
81. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 2,7 g
Keramiikka-astian kylkipala, jonka toisella pinnalla jäänteitä vihreästä ja keltaisesti maalista sekä lasituksesta, joka näkyy kiiltelevinä pisteinä keramiikan pinnassa. Palaa kiertää myös keltainen koristenauha.
82. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 0,7 g
Kylkipalan murunen, jonka toisella pinnalla keltainen lyijylasitus ja punaisenruskeita pisteitä vyöhykekoristeina. Palan toinen puoli on pinnoitettu punaruskealla maalilla.
83. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 0,8 g

Astian kylkipalan murunen, jonka yhdellä pinnalla on keltaista ja vihreää lyijylasitusta. Toinen pinta taas on pahoin murtunut.

84. Liitupiipun pesä 1 kpl, 5,8 g
Pesän pituus n. 36 mm ja leveys 17 mm. Savimateriaali on huokoista. Pesän “suuaukon” reunalla on hieman viiva-koristelua ja sitä on pyörästetty. Kannassa ei näy leimaa, vaan se näyttää tasaiselta ja se on pisaranmallinen.
85. Liitupiipun varsien katkelmia 3 kpl, 6,9 g
Katkelmissa ei koristelua. Varsien paksuus vaihtelee 9 –11 mm välillä.
86. Lasia 8 kpl, 16,8 g
Vaaleanvihreää ja tummemman vihreää ikkunalasia. Osa paloista on osin sulanut, käpristynyt kuumuuden vaikutuksesta tai iridisoitunut. Ikkunalasia ja mahdollisesti kaksi palaa esineestä. Lasin seinämän paksuus on n. 2 mm.
87. Rautanauloja 2 kpl
Esineissä kiinni likaa ja ruostetta. Naulojen mitat: a) 30 mm, paino 5,6 g, b) 31,5 mm, paino 2,9 g.

Yksittäinen likamaakuoppa

Likamaakerros Y40

88. Lasia 1kpl, 1,2 g
Vaaleanvihreää himmeää ja paksuhkoa lasia (seinämän paksuus n. 4 mm). Esineen reunapala. Lasi paksunee reunaa kohti mentäessä. Lasimassan sisässä ilmakuplia.
89. Lasia 1 kpl, 1,7 g
Vaaleanvihreää ikkunalasia, jona seinämän paksuus n. 2 mm. Lasi osittain sulanutta.
90. Raha 1 kpl, 28,5 g
Vuoden 1747 (Fredrik I) raha, jonka paksuus 4 mm ja halkaisija 33 mm. Rahan arvo on kaksi äyriä ja siinä on kirjaimet “S” ja “M”. Rahan toisella puolella on vaakuna, jonka sisässä on leijona (?). Vaakunan ylä- ja alapuolella on kruunut kuten myös molemmilla sivuilla. Rahan toisella puolella on kaksi nuolta ristissä, joiden kärjet osoittavat ylöspäin. Nuolien päällä on kruunu.

Rakenne 8: rakennuksen pohjan jäänteet kaivannon II länsiprofilissa

Vaaleanruskea likamaakerros, jossa hiiltä seassa Y43

91. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4,9 g
Keramiikka-astian kylkipala, jonka koveralla pinnalla on punaisenruskea suolalasisitus ja kermanvalkoisia koristeraitoja eli ns. bolus-koristelua. Kuperalla pinnalla tummaa maalia.
92. Liitupiipun pesä 1 kpl, 7,3 g

Pesä on muodoltaan kapeahkoja kooltaan pienehkö. Piipun saviaines on tiivistä ja jokseenkin hyvin poltettua. Pesän suuaukon reunoilla kulkee pientä viivakoristelua. Pesän alapinnalla on pieni reikä heti pyöreän kannan alapuolella (on saattanut syntyä myös rikkoutuessa). Kannassa on myös säilynyt leima, jossa on kuvattu mahdollisesti kruunu?

93. Rautanauvoja 2 kpl, 11,7 g
Pahoin korrosioituneita nauvoja, joissa pyöreät kannat. Taottuja.

Rakenne 9: rakennuksen pohjan jäänteitä

Mullansekainen tumma likamaakerros, jossa hiiltä seassa Y45 (R9a)

94. Fajanssia 2 kpl, 2,4 g
Kermanvalkoiseksi molemmiin puolin tinalasitetun astian kylkipaloja. Pienemmässä palassa pieniä ruskeita koristeiviivoja, jotka ovat ilmeisesti muodostaneet kuvion. Isommassa palassa on sen sijaan kohokuviointi koristelua (aiheesta ei saa selvää, liian vähän säilynyt). Saviaines on valkoista ja tiivistä.
95. Fajanssia 2 kpl, 0,9 g
Pahoin rapautuneita astian kylkipaloja, joiden yhdellä pinnalla valkoinen tinalasitus. Saviaines vaaleaa.
96. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 17 g
Astian kylkipala, jonka sisäpinnalla vihreän kellertävä lyijyglasitus. Ulkopinnalla näkyvät dreijauksen jäljet. Keramiikan pinta "aaltoilee".
97. Liitupiipun varsien katkelmia 4 kpl, 7,3 g
Yhdessäkään ei ole koristelua. Varsien paksuus 7 – 8 mm.
98. Lasia 2 kpl, 47,7 g
Erittäin paksua todella tummanvihreää lasia. Seinämän paksuus n. 6 – 11 mm. Lasinpalat ovat osittain sulaneita. Lasimassan sisässä havaittavissa ilmakuplia. Esineestä tai pullolasia.
99. Lasia 5 kpl, 24,2 g
Vaaleanvihreää ikkunalasia. Osa lasinpaloista on käpristynyt ja muuttunut ruskeaksi palamisen seurauksena. Osa myös iridisoitunut Lasin paksuus n. 2 mm. Osa ikkunalasin paloista on nyrhitty reunasta.
100. Rautaneula 1 kpl, 3,3 g
Neula, joka on pahoin ruostunut. Pinnassa likaa. Mitat: pituus 85,3 mm ja leveys 11 mm.
101. Rautanauvoja 3 kpl, 59,3 g
Kolme korrosioitunutta rautanaulaa, joissa neliskulmaiset päät ja varret. Taottuja. Pisin on 144 mm.

Erittäin tumma likamaakerros (palokerros) peruskivien välissä Y46

102. Fajanssia 1 kpl, 1,3 g

Keramiikka-astian pieni reunapalanen. Molemmin puolin valkoinen tinalasitus. Saviaines vaaleaa ja tiivistä.

103. Fajanssia 1 kpl, 3,5 g
Fajanssiastian kylkipala, jonka molemmin puolin valkoinen tinalasitus. Toisella pinnalla myös vaaleansinisiä koristeita (nauhaa ja mahdollisesti kukkia). Saviaines vaaleaa.
104. Fajanssia 1 kpl, 3,3 g
Paksuseinäisen keramiikka-astian kylkipala, jonka toisella pinnalla valkoinen tinalasitus. Toinen pinta rapautunut. Saviaines vaaleaa.
105. Fajanssia 1 kpl, 0,4 g
Astian lasituksen kappale. Valkoinen tinalasitus.
106. Liitupiipun varsien katkelmia 3 kpl, 6,0 g
Varsissa ei ole koristelua ja niiden paksuus vaihtelee 5 – 7 mm välillä.
107. Lasia 1 kpl, 46,6 g
Tasainen, kiiltelevä pala mustan vihreää pullolasia, jossa jäljellä myös hieman reunaa. Pohjassa nähtävissä puhalluskohta. Iridisoitunut ja hilseilevä.
108. Lasia 1 kpl, 10,1 g
Tummanvihreää (pullo)lasia, joka osittain sulanutta. Lasimassan sisässä ilmakuplia. Seinämän paksuus 3 mm.
109. Lasia 1 kpl, 6,9 g
Vaaleanvihreää (pullo)lasia, jonka sisässä ilmakuplia. Osittain sulanutta. Seinämän paksuus n. 3 mm.
110. Lasia 76 kpl, 173,9 g
Ikkunalasia vaalean- ja tummanvihreää. Osa lasinpaloista iridisoitunut ja osa sulanut ja muuttunut rusehtavaksi palamisen tuloksena. Osa paloista hilseilee pinnastaan. Seinämän paksuus n. 1 – 2 mm. Osaa paloista on nyrhitty reunoistaan (erittäin palanutta ikkunalasia).
111. Rautanaulan kappale 1 kpl, 3,8 g
Naulan kappale, jonka pinnassa ruostetta ja likaa.
112. Rautanauvoja 3 kpl, 27,7 g
Nauvoja, joissa pyöreät kannat. Varret taottu neliskulmaisiksi. Pahoin korrosioituneita.
113. Kuonaa 1 kpl, 67,9 g
Kuonamöykky, jossa seassa vaaleaa saviainesta (laastia?). Lisäksi kappaleessa kiinni tiilenmuruja sekä palaneita lasinsiruja.

Palaneen hiekan kerrosY49 (R9b)

114. Liitupiipun varren katkelma 1 kpl, 3,4 g
Palanut, ei jälkiä koristelusta. Varren paksuus 7 mm.

115. Rautanaula 1 kpl, 10,4 g
Taottu rautanaula, jonka kanta neliskulmainen. Pahoin korrosioitunut.

R10: rakennuksen pohjan jäänteet

Erittäin voimakas tumma likamaakerros (palokerros?) Y46

116. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 97,2 g
Punasavesta valmistetun kolmijalkapadan jalka, joka lohjennut kahteen osaan. Jalan pinta osittain palanut. Katkelman ulkopinnalla ei ole lasitusta, mutta sisäpinnalla on jäänteitä punaruskeasta lyijylasituksesta.
117. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 24,3 g
Kaksi suorakulmaista reunapalasta keramiikkaa, jotka todennäköisesti kaakeleiden kappaleita. Palojen toisella pinnalla on jäänteitä vihreästä lyijylasituksesta.
118. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4 g
Astian (lautanen ?) pohjapala, jonka koveralla pinnalla jäänteitä vihreästä ja tummanruskeasta lyijylasituksesta. Palassa koristeiviivoja, jotka on lasitettu. Ulkopinnalla ei ole lasitusta.
119. Liitupiipun varsien katkelmia 3 kpl, 4,6 g
Katkelmia, joiden pinnoilla ei ole koristelua. Varsien paksuus vaihtelee 6 – 7 mm välillä.
120. Lasia 4 kpl, 11,7 g
Palaneita ikkunalasin paloja, jotka iridisoituneet sateenkaarenvärisiksi pinnoiltaan. Muutaman palan pinnat hilseilevät. Vaaleanvihreää lasia, jonka paksuus n. 1 mm.
121. Rautanaula 1 kpl, 6,5 g
”Kotkattu” rautanaula, jonka pinnassa ruostetta ja likaa. Mitat: 45x24 mm.
122. Ontto metalliputki 1 kpl
Loppuun korrosioitunut esine. Poistettu.
123. Rautanauvoja 5 kpl, 33,6 g
Erimittaisia taottuja nauvoja. Naulojen kannat pyöreitä tai neliskulmaisia. Pahoin korrosioituneita.

R11: rakennuksen pohjan jäänteitä

Päällimmäinen, peruskivien päällä ollut likamaakerros Y50 (R11a)

124. Fajanssia 1 kpl, 2,3 g
Astian kylkipala, jonka molemmilla pinnoilla valkoinen tinalasitus. Palan kuperalla pinnalla myös sinistä koristelua (koristenauhaa). Saviaines vaaleaa ja tiivistä.
125. Fajanssia 1 kpl, 4,7 g

Astian kylkipala, jonka molemmilla pinnoilla valkoinen tinalasitus. Koveralla pinnalla nähtävissä myös sinistä kukkakoristelua ja oikeassa valossa koristelun ääriiviivat (mm. geometrisiä kuvioita ja kasvien oksia). Saviaines vaaleaa ja tiivistä.

126. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 5,0 g
Astian (lautanen?) reunapala, jonka molemmilla pinnoilla jäänteitä keltaisesta lyijylasituksesta. Lisäksi palan sisäpinnalla havaittavissa vihreää lyijylasitusta ja valkoista maalia. Ulkopinnalla dreijauksen jälkiä.
127. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4,1 g
Punasavikeramiikka-astian reunapala, jonka ulkopinnalla keltaruskea lyijylasitus. Ulkopinta pahoin murtunut.
128. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 11,3 g
Astian pohjapala (lautanen?), jonka sisäpinnalla punaruskeaa lyijylasitusta ja keltaista koristekuviointia ja vihreä koristenysty. Ns. bolus-koristelua. Ulkopinnalla ei koristelua, eikä lasitusta.
129. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4,5 g
Astian kylkipala, jonka yhdellä pinnalla punaruskeaa lyijylasitus ja keltaisia koristeraitoja ja toisella pinnalla kohokuvioina koristeraitoja. Edellä mainittua pintaa ei ole lasitettu.
130. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 8,8 g
Punasaviastian kylkipaloja (?), joiden koveralla pinnalla jäänteitä vaaleasta maalista. Ulkopinnat pahoin murtuneet.
131. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 0,9 g
Keramiikan murunen (astian reunasta?), jonka yhdellä pinnalla jäänteitä vihreästä ja punaruskeasta lyijylasituksesta ja vaaleasta koristenauhasta. Toinen pinta murtunut.
132. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 3,0 g
Palan yhdellä pinnalla jäänteitä punaruskeasta lyijylasituksesta. Toinen pinta murtunut.
133. Liitupiipun pesä 1 kpl, 13,2 g
51 mm pitkä ehyenä säilynyt pitkä ja suippo pesä, jonka suuaukolla pistekoristelua (painaumia). Pesän saviaines on hyvälaatuista ja hyvin kiillotettua. Pesän kannan molemmilla sivuilla näkyy selvästi Goudan kaupunkivaakunaleimat ja kannan päässä mahdollisesti jonkinlainen pisara, jonka päässä on ruusuke. Hollantilaisista alkuperää oleva piippu.
134. Liitupiipun varsien katkelmia 14 kpl, 36,6 g
Osa katkelmista palaneita. Yhdessäkään ei näy koristelua. Varsien paksuus vaihtelee 6 – 11 mm välillä.
135. Lasia 1 kpl, 2,6 g

Paksua, kirkasta ja kiilloiltaan himmeää lasia, jonka sisässä ilmakuplia.
Seinämän paksuus 5 mm. Esineestä?

136. Lasia 10 kpl, 13,8 g
Osa paloista iridisoitunut pinnoiltaan värikkääksi ja pinta hilseilevät. Vaalean vihreää ikkunalasia. Seinämän paksuus n. 2 mm.
137. Rauta-avaimen katkelma 1 kpl, 100,2 g
Esine on murtunut ja vääntynyt. Avaimen katkelman pituus 12,8 mm.
138. Rautalevyn kappale 1 kpl, 31,5 g
Esine mahdollisesti (valurauta-) arinasta. Levy on pahoin ruostunut. Esineen mitat: 56 mm/25 mm.
139. Rautanaula 1 kpl, 3,3 g
Taottu naula, jonka kanta pyöreä. Korrosioitunut.
140. Puulastu 1 kpl, 3,8 g
Fosfaatin vaaleansiniseksi värjäämä puulastu. Poistettu.

Peruskivien välissä ollut likamaakerros Y51 (R11a)

141. Posliinia 1 kpl, 2,9 g
Astian reunapala, jonka molemmilla pinnoilla valkoinen "himmeä" lasitus ja sinisiä koristekuvioita. Saviaines valkoista, tiivistä, kovaa sekä hyvin poltettua.
142. Posliinia 2 kpl, 0,7 g
Posliiniastian kaksi pientä kylkipalan murua. Toisen palan koveralla pinnalla on vaaleansinisiä pystykoristeviivoja. Molemmilla pinnoilla himmeä valkoinen lasitus. Savimassa valkoista, kovaa, tiivistä sekä hyvin poltettua.
143. Fajanssia 1 kpl, 4,3 g
Astian reunapala, jonka molemmilla pinnoilla sinertävän valkoinen lasitus. Kuperalla pinnalla myös vaalean- ja tummansinistä koristekuvioita (nauhaa, palloja ja kasveja?). Saviaines vaaleaa ja osittain sinistä, tiivistä.
144. Fajanssia 4 kpl, 26,5 g
Kolme paloista ovat reunapaloja ja yksi mahdollisesti pohjapala. Kahdessa isoimmassa palassa on sisä- että ulkopinnoilla valkoinen tinalasitus sekä sisäpinnalla vaalean- ja tummansinisiä koristekuvioita (mm. nauhaa). Pienemmistä paloista on lasitus lähtenyt pois. Saviaines on vaaleankellertävää ja kovaa, mutta jokseenkin huokoista.
145. Fajanssia 2 kpl, 2,3 g
Kaksi keramiikan palaa, joista toinen reuna- ja toinen kylkipala. Palojen molemmilla pinnoilla on sinertävän valkoinen tinalasitus, muttei koristelua. Saviaines on vaaleankellertävää.
146. Fajanssia 2 kpl, 5,3, g

Astian pohja- ja kylkipala, joiden molemmilla pinnoilla lumenvalkoinen tinalasitus. Ei koristelua. Palojen ulkopinnat osin murtuneet. Saviaines lähes valkoista ja tiivistä.

147. Fajanssia 1 kpl, 11 g
Astian (mahdollisesti lautasen) kylki/pohjapala, jonka sisä- ja ulkopinnoilla lumenvalkoinen tinalasitus. Koveralla pinnalla näkyy myös vaaleasiniisiä koristeraitoja. Saviaines vaaleankellertävää, kovaa ja osin, ilmeisesti palamisen seurauksena, mustunutta.
148. Fajanssia 6 kpl, 9,8 g
Kaikki astian kylki/pohjapaloja. Astian molempia pintoja on peittänyt sinertävän valkoinen tinalasitus. Toisella pinnalla (ulkopinnalla?) on myös sinisiä floristisia koristekuvioita. Astia on palanut, jonka seurauksena osa keramiikkapaloista on tummunut pinnoiltaan harmaiksi ja lasitus lohjennut pois. Saviaines vaaleankellertävää ja tiivistä.
149. Fajanssia? 1 kpl, 2,6 g
Keramiikan pala, jonka kummallakaan pinnalla ei ole lasitusta (mahdollisesti lohjennut pois). Saviaines valkoista, tiivistä ja kovaa.
150. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 11,6 g
Yksi kolmijalkapadan jaloista. Ei lasitusta, eikä koristelua.
151. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 162,2 g
Lautasen reuna- ja pohjapala. Astian sisäpinnalla jäänteitä keltaisesta lyijylasituksesta ja valkoisesta maalista. Myös ulkopinnalla keltaista lasitusta ja lautasen reunassa "upotettuja" koristekuvioita. Ulkopinnan pohjassa dreijauksella tehtyä uritusta koristeena. Astian ulkopinnalla reunan ja pohjan väliin jäävä yhtymäkohta profiloituu voimakkaasti ulospäin.
152. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 84,1 g
Astian kaksi reunapalaa, jonka sisäpinnoissa ja reunoissa punaruskea lyijylasitus. Ulkopinnalla ei ole lasitusta, vaan dreijauksella tehtyä uritusta koristeena. Palaneita. Mahdollisesti kolmijalkapadasta.
153. Punasavikeramiikkaa 1kpl, 92,2 g
Kulhon reunapala sisä- ja ulkopinnoilla jäänteitä vihreästä ja ruskeasta lyijylasituksesta sekä vaaleasta maalista. Ulkopinnalla voimakasta uritusta koristeena. Palanut.
154. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 35 g
Astian reunapala, jonka reuna profiloituu voimakkaasti ulospäin. joko syvä lautanen tai kulho. Sisä- ja ulkopinnoilla jäänteitä vaaleasta maalista ja sisäpinnalla kellertävästä lasituksesta. Keramiikan pinnalla tummia pisteitä, jotka syntyneet ilmeisesti palamisen seurauksena. Dreijattu.
155. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 34,3 g
Astian reunapala, jonka koveralla pinnalla sekä reunassa jäänteitä vihreästä ja hopeanhohtavasta lyijylasituksesta sekä vaaleasta ja tummasta maalista.

Ulkopinnalla voimakasta uritusta koristeena sekä tummia pisteitä savimassassa ilmeisesti palamisen tuloksena syntyneitä. Ulkopinnalla on myös uloke, joka on murtunut. Mahdollisesti astian korvan paikka.

156. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 27,3 g
Paksuseinäisen keramiikka-astian (lautanen?) reunapala. Palan reuna profiloituu voimakkaasti sisäänpäin. Sisäpinnalla ja reunassa jäänteitä punaruskeasta lyijylasituksesta. Sisäpinnalla myös keltaisia sekä valkoisia koristeraitoja. Ulkopinnalla jäänteitä vaaleasta maalista. Dreijattu.
157. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 15,3 g
Paksuseinäisen astian reunapala, jonka sisäpinnalla ja reunassa punaruskea lyijylasitus sekä sisäpinnalla keltainen koristeraita ja -kuvioita. Ulkopinta murtunut. Palanut. Lautanen?
158. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 9,6 g
Astian reunapaloja (sopivat yhteen), joiden sisäpinnalla punaruskea lyijylasitus ja keltaisia koristeraitoja. Ulkopinta murtunut. Lautanen?
159. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 8,5 g
Laakean lautasen reunapala, jonka sisäpinnalla jäänteitä läpinäkyvästä ja vihreästä lyijylasituksesta. Astiassa myös punaruskeita raitoja sekä kuin siveltimellä vedettyjä "pisteitä" vyöhykekoristeena. Ulkopinnalla jäänteitä vaaleasta maalista.
160. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 8,1 g
Astian reunapala, jonka koveralla pinnalla vaaleanvihreä lyijylasitus ja "kohoraita" koristeena. Ulkopinta käsittelemätön.
161. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 9,7 g
Reunapala, jonka sisäpinnalla ja reunassa jäänteitä vaaleanvihreästä lyijylasituksesta. Ulkopinta murtunut kuin myös osin sisäpinta. Lautanen?
162. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 15,3 g
Reunapala, jonka molemmat pinnat pahoin murtuneet. Molemmilla pinnoilla kuitenkin jäänteitä punaruskeasta lyijylasituksesta.
163. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 99,5 g
Mahdollisesti kolmijalkapadan pohjapala, jonka ulkopinta voimakkaasti palanut ja karstoittunut. Sisäpinnalla punaruskea lyijylasitus. pohja tasainen. Dreijattu.
164. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 58,2 g
Lautasen pohjapala, jonka sisäpinnalla kellertävä lyijylasitus. Myös ulkopinnalla jäänteitä samanvärisestä lasituksesta. Ulkopinta voimakkaasti palanut ja mustunut. Myös sisäpinnalla palon merkkejä.
165. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 6,1 g
Ulkopinnalla jäänteitä punaruskeasta lyijylasituksesta ja ruskeasta sekä vaaleasta maalista. Sisäpinta murtunut.

166. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 12,5 g
Pohjapala, jonka sisäpinta pahoin murtunut. Ulkopinta sileä ja palanut.
167. Punasavikeramiikkaa 2 kpl, 39,1 g
Astian kylkipaloja (lautanen?), joiden koveralla pinnalla punaruskea lasitus ja kermanvaaleita ja viininpunaisia koristekuvioita. Ulkopinnat ovat käsittelemättömiä, mutta niissä on nähtävissä tummia pisteitä, jotka ovat syntyneet ilmeisesti palamisen seurauksena. Astiassa bolus-koristelua.
168. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 22,4 g
Keramiikka-astian kylkipala, jonka toisella pinnalla on punaruskea suolalasisitus ja kellertäviä koristekuvioita, bolus-koristelua. Toinen pinta on käsittelemätön. Palanut.
169. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 10,6 g
Kylkipala, jonka koveralla pinnalla punaruskea lyijylasisitus ja keltaisia koristeraitoja. Kuperu puoli käsittelemätön ja sileä.
170. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 44,5 g
Astian kylkipala, jonka koveralla pinnalla on vaaleaa maalia ja kermanvalkoisen lasituksen jäänteitä. Kuperu pinta on käsittelemätön, mutta siinä on nähtävissä kiilteleviä hiukkasia. Dreijattu. Mahdollisesti lautanen.
171. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 30,6 g
Astian kylkipala, jonka sisäpinnalla kellertävän ruskea lyijylasisitus. Kappale on palanut. Dreijattu. Kulhosta?
172. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 23,2 g
Kylkipala, sisäpinnalla on punaruskea suolalasisitus, ulkopinta on käsittelemätön. Sekä ulko- että sisäpinnalla voimakasta urituskoristelua.
173. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 38,5 g
Pala, jonka koveralla pinnalla jäänteitä vaaleanharmaasta maalista ja punaruskeasta lasitteesta. Kuperalla pinnalla ohutta uritusta koristeena. Kappaleen reuna pahoin murtuneet ja esine on palanut. Kylkipala.
174. Punasavikeramiikkaa 3 kpl, 7,0 g
Kylkipala ja lasituksen kappaleita. Astian sisäpinnalla on ollut punaruskea lyijylasisitus ja kermanvaaleaa koristelua. Ulkopinta käsittelemätön.
175. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 11,4 g
Keramiikan toisella pinnalla on punaruskea lyijylasisitus ja toinen pinta on sileä sekä käsittelemätön. Paksuseinäistä keramiikkaa. Ei koristelua.
176. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 12,4 g
Kylkipala, jonka kuperalla pinnalla pieniä jäämiä punaruskeasta lasituksesta. Samalla pinnalla myös dreijauksen jälkiä. Koveru pinta murtunut. Kappale on palanut (ulkopinta mustunut).

177. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4,5 g
Keramiikanpala on jokseenkin tasainen kylkipala. Toisella pinnalla (sisäpinta?) on punaruskea lyijylasitus. Toinen pinta taas on käsittelemätön ja siinä on mustia pisteitä (palamisen seurausta?).
178. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 6,2 g
Pahoin palanut kappale. Keramiikan pala on tasainen ja sen yhdellä pinnalla on palanutta vaaleaa maalia. Toinen pinta on murtunut. Kylkipala.
179. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 4,4, g
Palanutta keramiikkaa, jonka kuperalla pinnalla on loivaa uritusta ja koveralla pinnalla jäämiä vaaleasta ja tummasta maalista.
180. Liitupiipun pesän katkelma 1 kpl, 4,1 g
Pesän pituus on n. 37 mm. Esineestä on toinen puoli lohjennut lähes kokonaan pois. Tämä pesä on pienikokoinen, ja muodoltaan suppilomainen. Pesä on hyvänlaatuinen ja kiillotettu sekä suun reunaa kiertää pykäläkoristelu. Kannan molemmilla sivuilla on Goudan kaupungin vaakuna. Vaakunan päälle on leimattu lisäksi s-kirjain. Kannan päässä on leima, joka esittää vaakunaa, jonka päällä on kruunu. Vaakunan sisusta on kulunut lähes kokonaan pois.
181. Liitupiipun pesän kantaosa 1 kpl, 2,2 g
Kantaosa, josta pesä on lohjennut pois lähes kokonaan. Kannan leimat ovat kuluneet pois.
182. Liitupiipun pesän kantaosa, jossa vartta mukana 1 kpl, 4,2 g
Piipun saviaines on jokseenkin heikkolaatuista ja huokoisempaa. Pesä on lohjennut lähes kokonaan pois, mutta kannasta voidaan erottaa leimat "N" ja "2".
183. Liitupiipun varsien katkelmia 44 kpl, 92,1 g
Kahdessa varren katkelmissa on nähtävissä hieman koristelua, palloja ja uritusta vyöhykekoristeina. Muissa ei koristelua. Osa palaneita. Varsien paksuus vaihtelee 4 – 10 mm välillä.
184. Lasia 1 kpl, 4,7 g
Himmeää, mutta läpinäkyvää lasia, jonka seinämän paksuus on n. 4 mm. Lasimassassa ilmakuplia. Palan toisella pinnalla "viuhkamaisia" koristekohokuvioita. Esineestä.
185. Lasia 1 kpl, 4,0 g
Vihreää lasia, jonka seinämän paksuus on n. 2 mm. Lasimassassa ilmakuplia. Esineestä, esim. pullosta.
186. Lasia 27 kpl, 227 g
Vihreää ikkunalasia. Melkein kaikki palat ovat iridisoituneet pinnoiltaan värikkäiksi ja myös hilseilevät. Seinämän paksuus n. 1 – 2 mm. Lasissa ilmakuplia. Muutamissa isoimmista paloissa näkyy reunoissa nyrhimisjäljet.
187. Ripustusrauta/-haka 1 kpl, 136,8 g

Esineen mitat: 70 mm/15 mm.

188. Saranarauta 1 kpl, 50,0 g
189. Rautanaula 1 kpl, 13,3 g
Mitat:55x10 mm. Esine erittäin korrosioitunut ja käyrästynyt S-kirjaimen muotoon.
190. Rautanaula 1 kpl, 18,7 g
Rautainen naula, joka korrosioitunut. Mitat: pituus 101 mm ja leveys 7 mm.
191. Rautakuonaa 2 kpl
Kuonan palasiin kiinnittynyt likaa mm. hiiltä. Mitat: a) 32x20 mm, paino 6,9 g, b) 73x27 mm, paino 22,8 g.
192. Rautanauvoja 3 kpl, 22,2 g
Nauvoja, jotka taottuja. Yksi nauloista pitkä ja ohut sekä pienikantainen. Kaksi muuta ovat lyhyitä ja kannat ovat neliskulmaiset. Pahoin korrosioituneita.
193. Piitä 1 kpl, 7,8 g
Harmaanvalkoista piitä.

Lautataso (R11b) puuroskakerros Y18

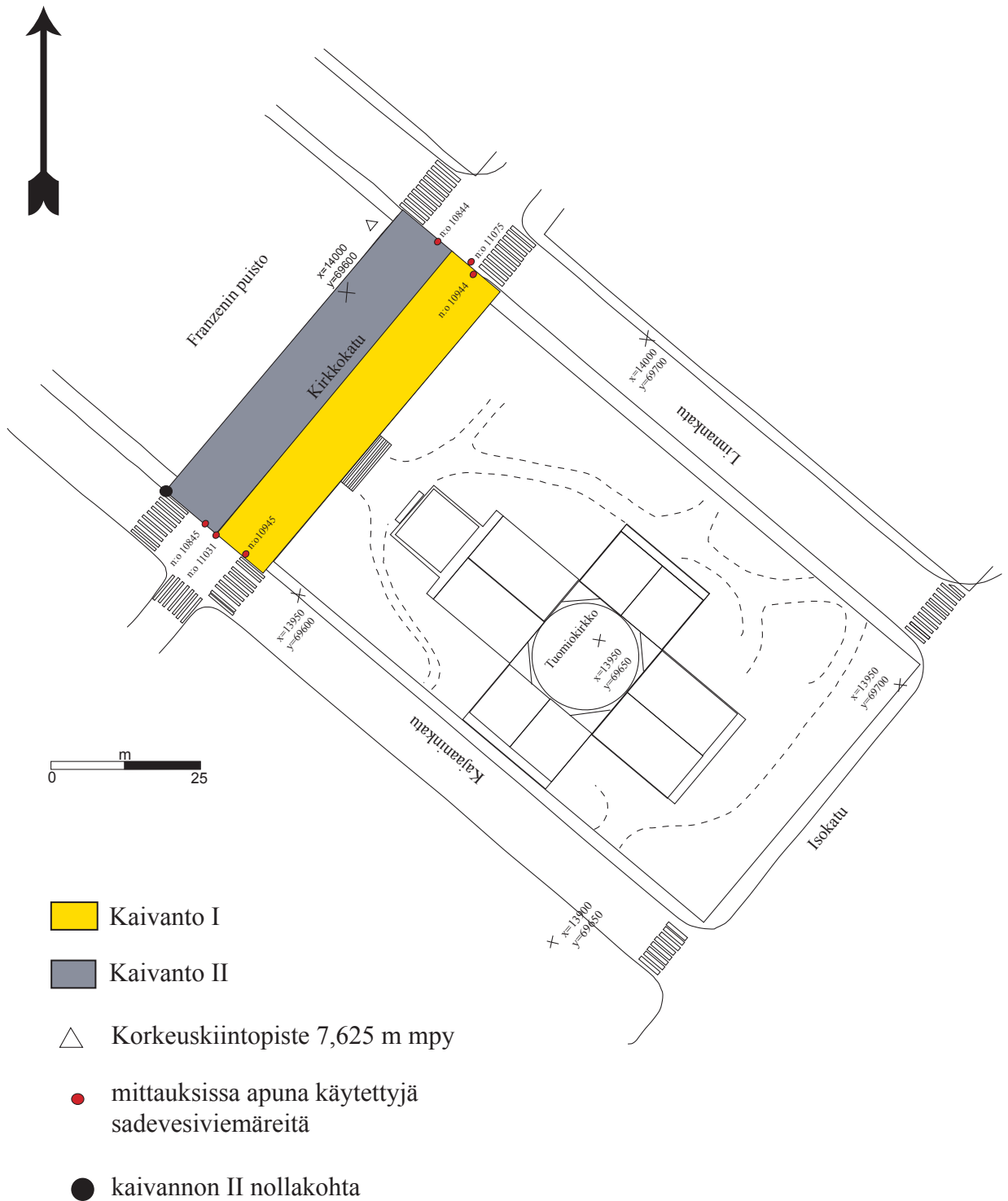
194. Rautanaula 1 kpl, 12,4 g
Taottu naula, jonka kanta pyöreä. Todella pahoin korrosioitunut.

Puulavan alus (R11c), puuroskakerros (lampikerros) Y18

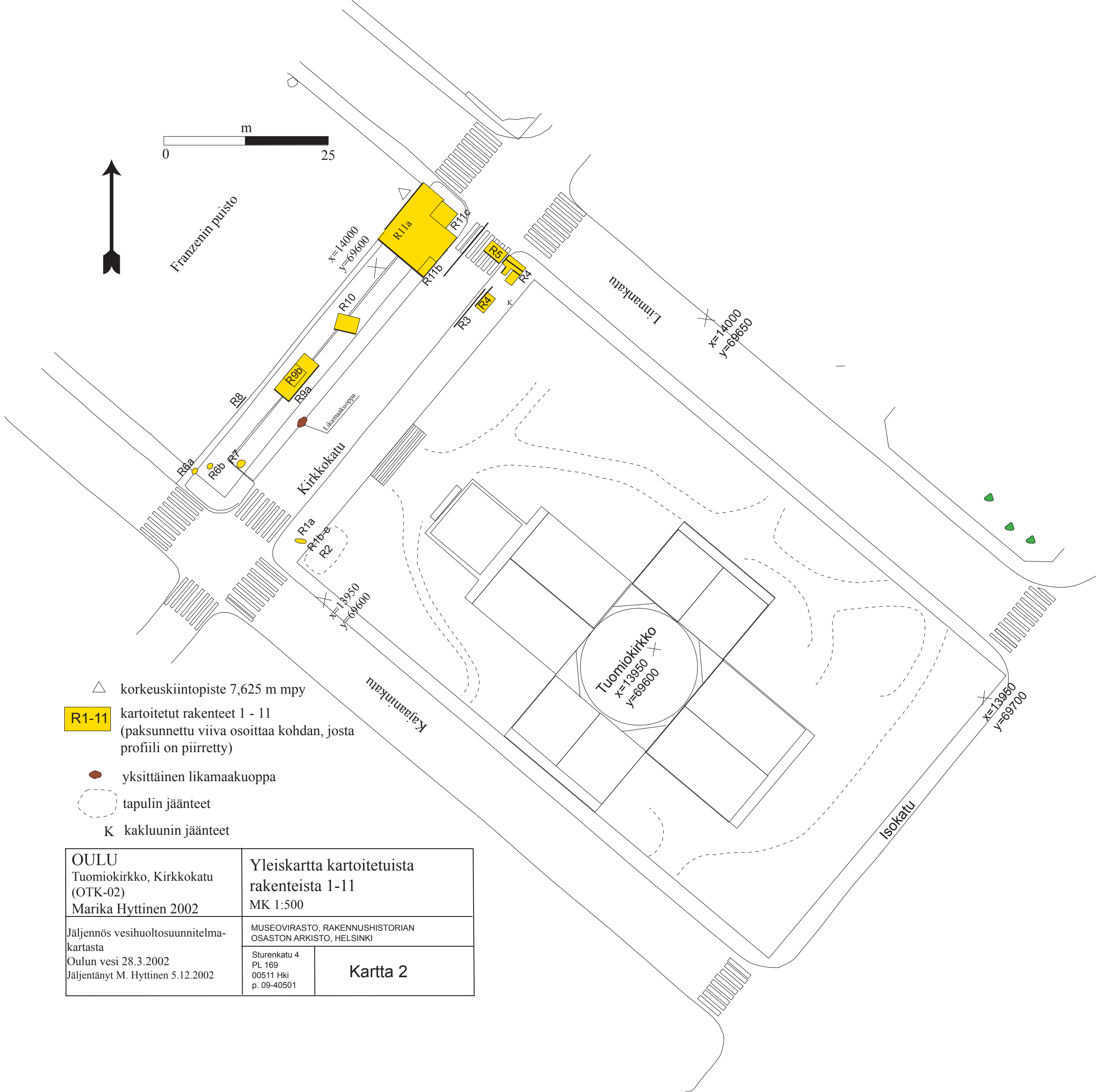
195. Fajanssia 1 kpl, 4,8 g
Fajanssi-lautasen (?) reunapala, jonka molemmilla pinnoilla lumenvalkoinen tinalasitus. Sisäpinnalla myös sinistä lehti- ja viivakoristelua. Saviaines kellertävää ja jokseenkin huokoista.
196. Fajanssia 1 kpl, 12,3 g
Astian reunapala, jonka molemmilla puolilla valkoinen tinalasitus. Ei koristelua. Palan murtumapinnat palaneet, karstoittuneet ja mustuneet. Saviaines kellertävää ja huokoista. Lautanen?
197. Punasavikeramiikkaa 1 kpl, 31,7 g
Palan koveralla pinnalla väritön lyijylasitus ja kermanvaaleita koristeraitoja palan reunassa ja alaosassa. Keramiikanpalan keskiosassa on myös reikä, josta ilmeisesti rikkimennyt astia korjattiin liittämällä palat yhteen nauhan avulla. Myös ulkopinnalla jäänteitä punaruskeasta lasituksesta. Kappaleen reuna profiloituu loivasti astian sisäänpäin. Astia on palanut. Kylkipala mahdollisesti kulhosta.
198. Liitupiipun varsien katkelmia 10 kpl, 18,8 g

Yhdessäkään varressa ei ole koristelua. Osa katkelmista palaneita. Varsien paksuus vaihtelee 4 – 9 mm välillä.

199. Lasia 1 kpl, 9,4 g
Kirkasta lasia, jonka sisässä muutamia ilmakuplia. Lasin paksuus 4 mm.
Hieman sulanutta. Esineestä.
200. Nahkaa 1 kpl
Nahasta valmistetun kengän kantapalan. Mitat: 67x70 mm, paksuus n. 3-4 mm.

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002		Yleiskartta kaivetuista alueista (kaivannot I ja II) MK 1:1000	
Jäljennös vesihuoltosuunnitelma- kartasta Oulun vesi 28.3.2002 Jäljentänyt M. Hyttinen 5.12.2002		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
		Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 1

△ korkeuskiintopiste 7,625 m mpy

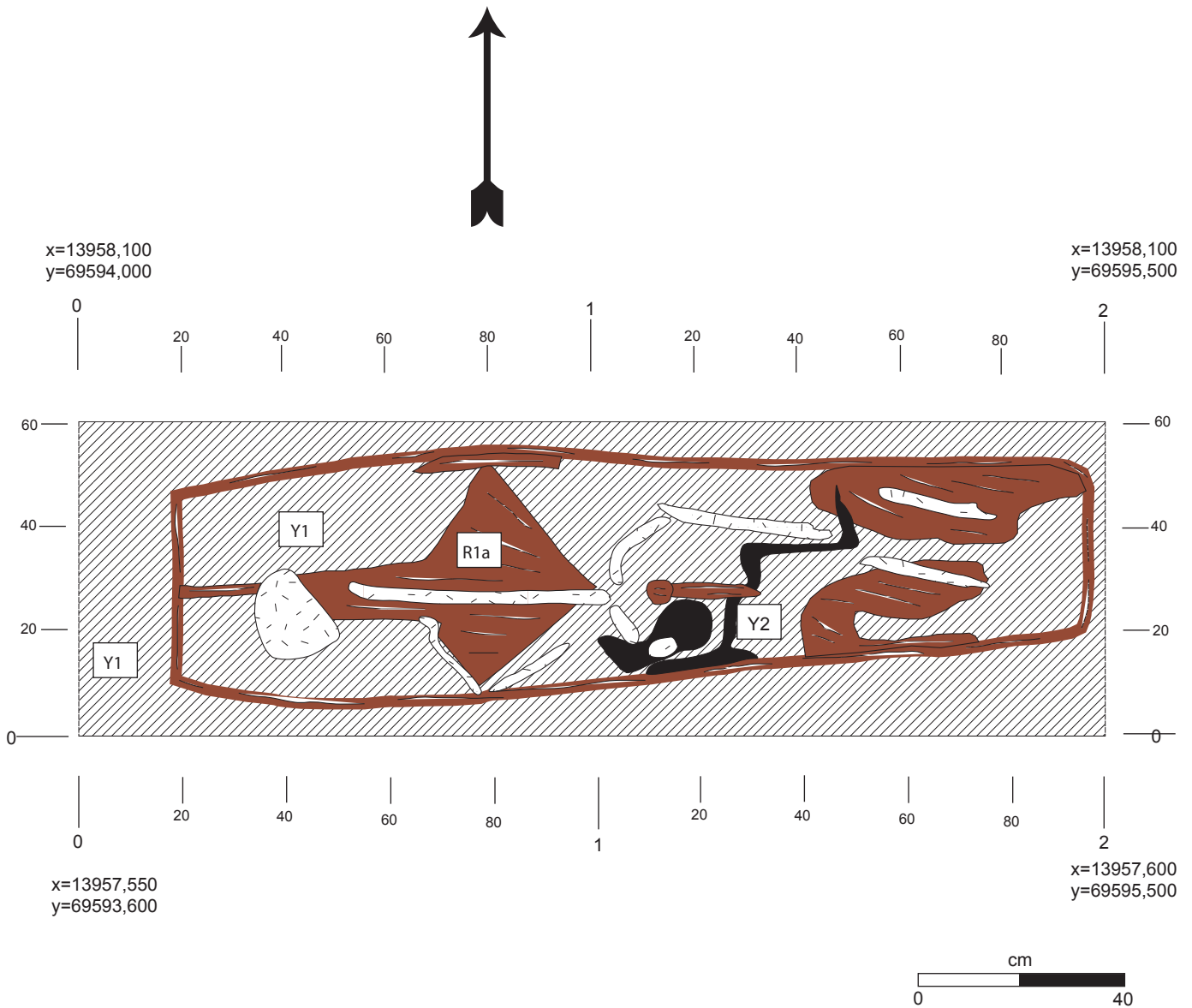
R1-11 kartoitetut rakenteet 1 - 11
(paksunnettu viiva osoittaa kohdan, josta profiili on piirretty)

● yksittäinen likamaakuoppa

○ tapulin jäänteet

K kakluunin jäänteet

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002		Yleiskartta kartoitetuista rakenteista 1-11 MK 1:500	
Jäljennös vesihuoltosuunnitelma-kartasta Oulun vesi 28.3.2002 Jäljentänyt M. Hyttinen 5.12.2002		MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
		Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 2

 erittäin kovaksi pakkautunutta hiesua (Y1)

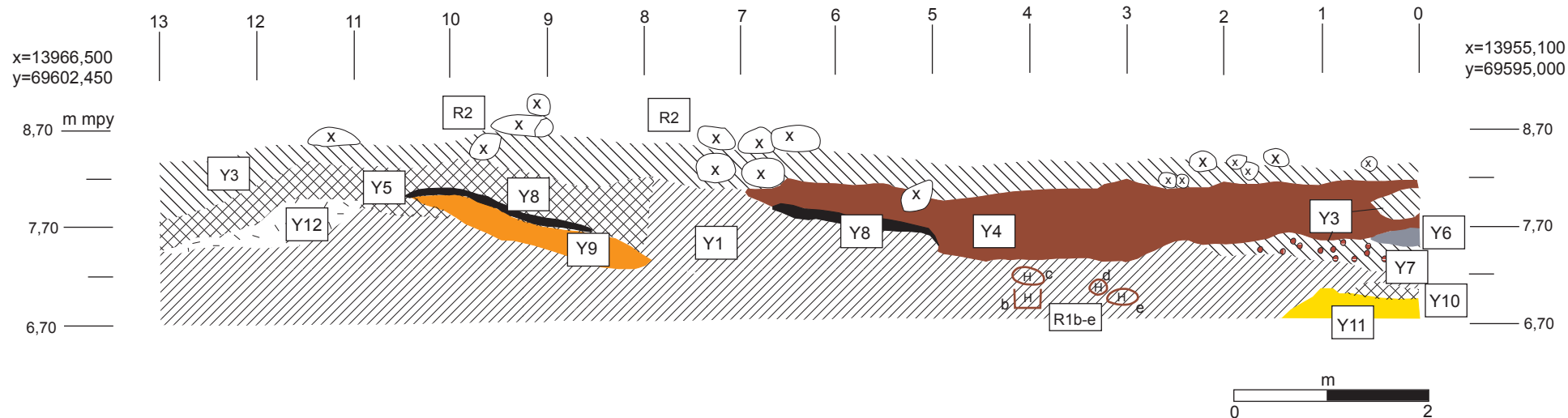
 musta mullansekainen maa (maatunutta lautaa?) (Y2)

 luuta tai luun jäänteitä

 erittäin huonosti säilynyttä puuta

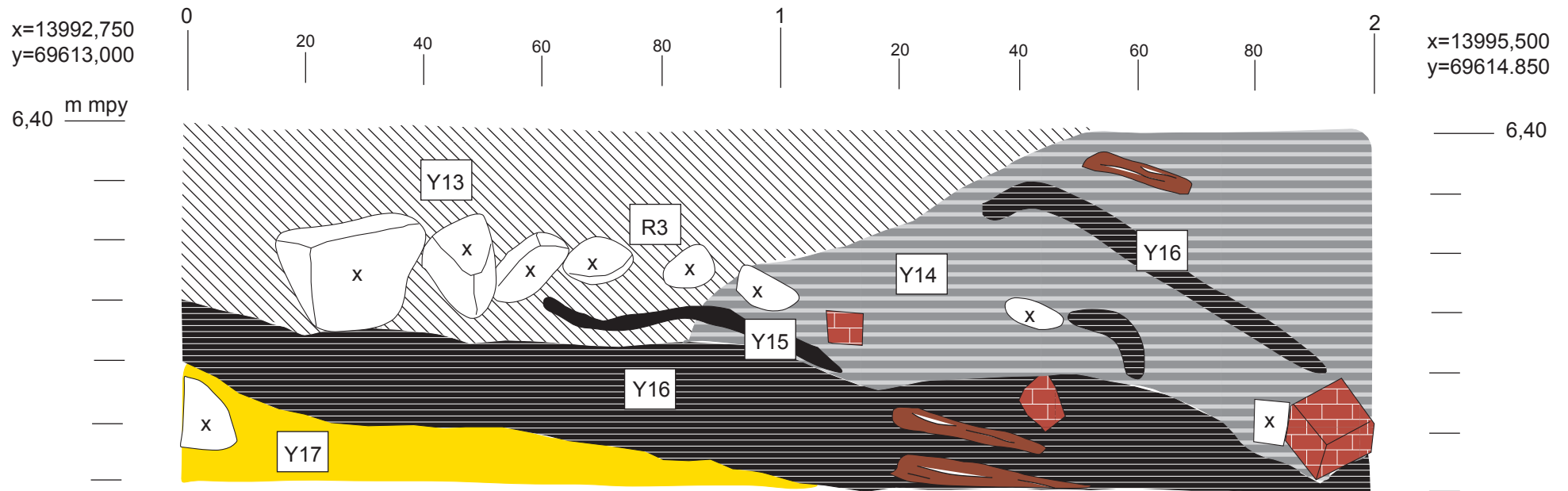
R1a: puurakenne, arkkuhautaus.

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Tasokartta, Kirkkokatu R1a: puurakenne, arkkuhautaus Taso n. 6,70 m mpy Mk 1:10</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 24.9.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 3 Kaivanto I</p>

- puhdas, valkoinen hiekka (Y11)
- vaalearuskea hiekka (Y4)
- soramaa (Y5, Y10)
- kovaa anturamaata (Y9)
- hiesua (Y1)
- tummanruskea hiekka, joka mullansekaista (Y12)
- mustaa maata (puurakenteiden jäänteitä) (Y8)
- vaaleaharmaa savi (Y6)
- tumman savimaa (Y3)
- tumma savimaa, jossa seassa tiilimurskaa (Y7)
- kivi
- tiilimurskaa
- hautaus
- R1b-e: hautauksia
- R2: kivi- ja tiilirakenne, vanhan tapulin jäänteet

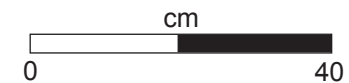
OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Profilikartta, Kirkkokatu Mk 1:50 Itäkaakkoprofiili R1 b-e: hautauksia R2: kivi- ja tiilirakenne, tapulin jäänteet	
	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 25.9.2002	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 4 Kaivanto I

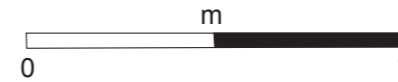
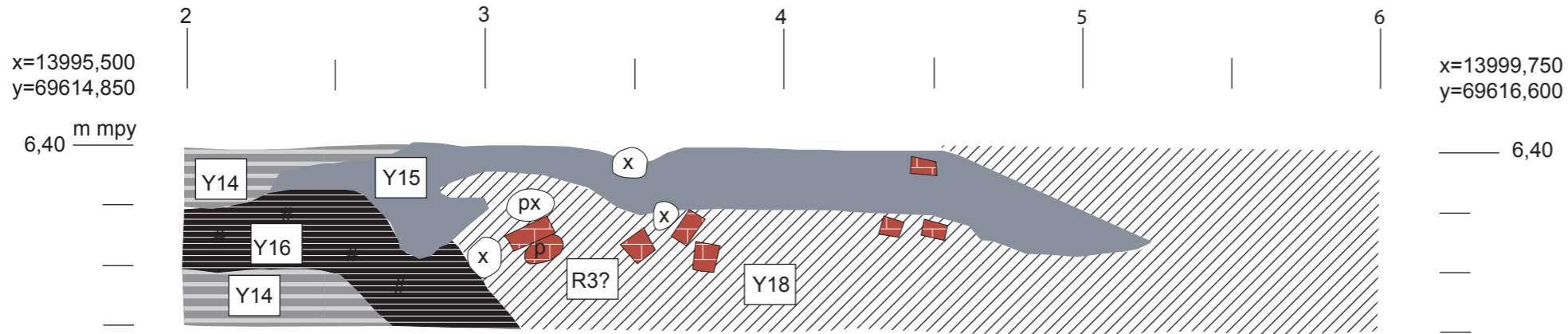
- tumma likamaa (Y13)
- harmaan savensekainen likamaa (Y14)
- hiilijuopa (Y15)
- erittäin voimakas likamaa (Y16)
- puhdas hiekka (Y17)
- puuta

- kivi
- tiili

R3: epämääräinen kivi- ja tiilirakenne, mahdollisen rakennuksen pohjan jäänteitä

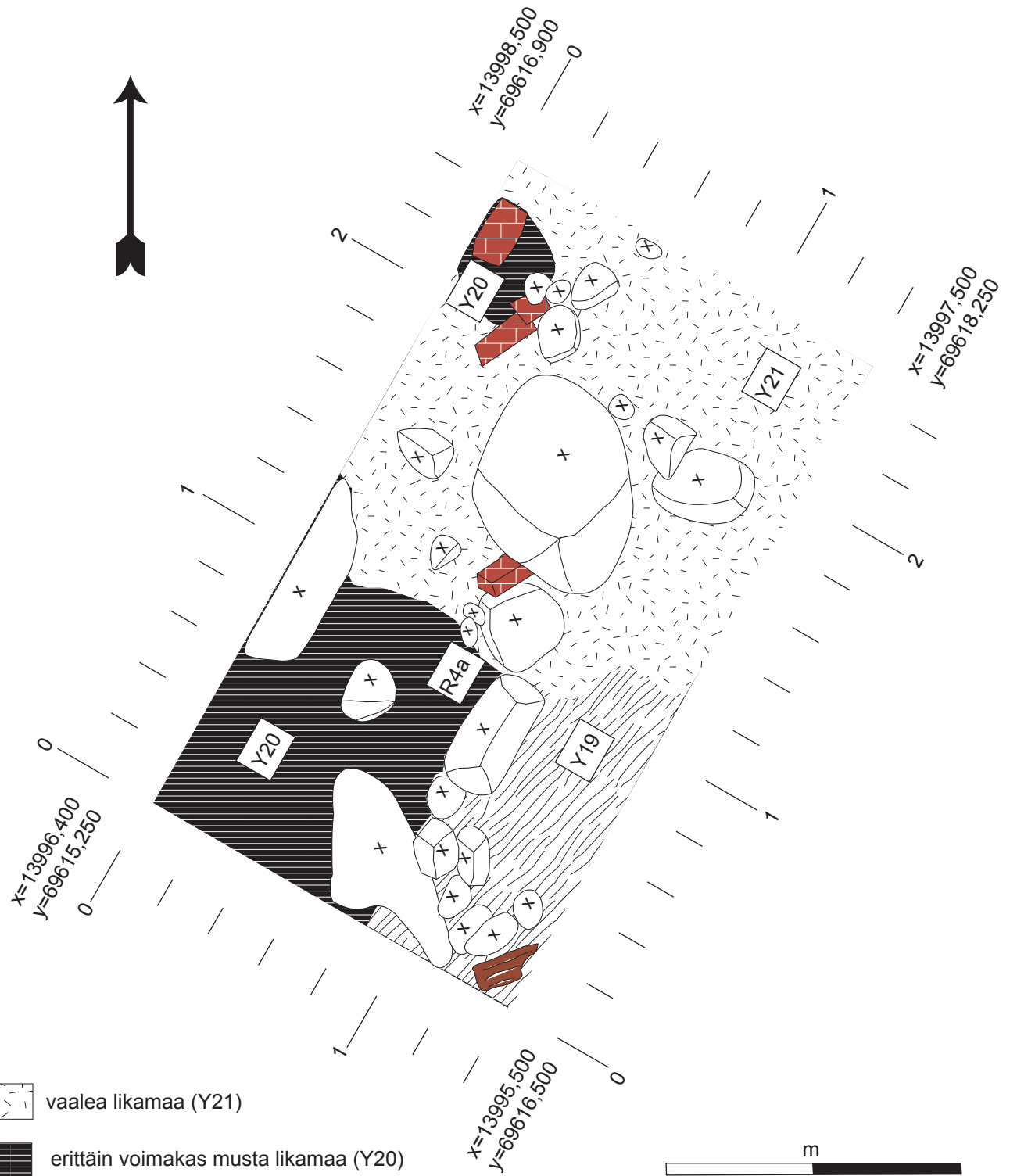
<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Mk 1:10 Länsiluodeprofiili R3: epämääräinen kivi- ja tiilirakenne, mahdollisesti rakennuksen pohjan jäänteet.</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 30.9.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	
	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 5 Kaivanto I</p>

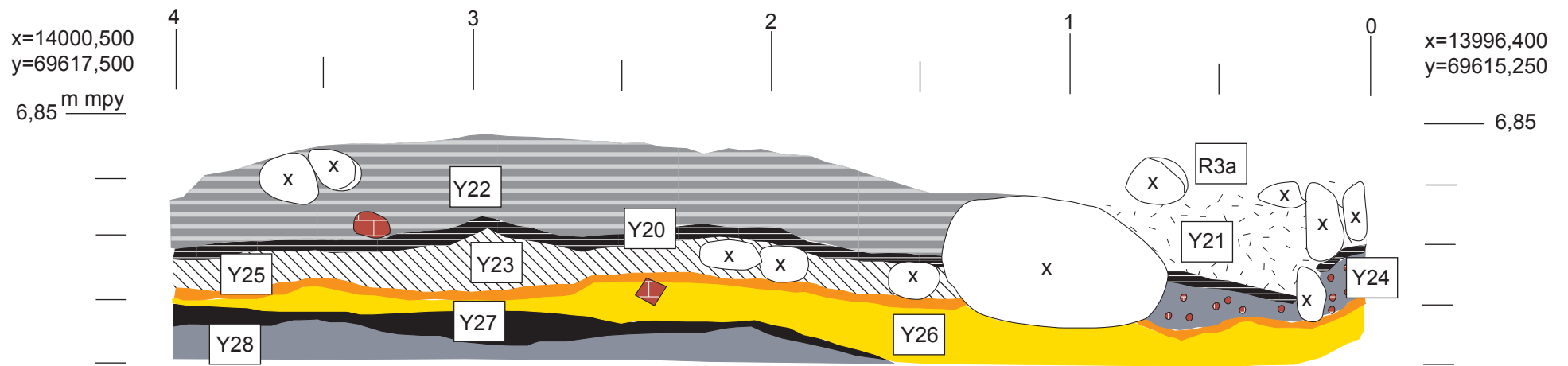
- harmaan savensekainen likamaa (Y14)
- vaaleanharmaa savi (Y15)
- erittäin voimakas likamaa, jossa seassa hiiltä ja puuroskaa (palokerros?) (Y16)
- puuroskaa ja tummaa savea (lampikerros) (Y18)
- kivi
- palanut kivi
- tiili
- palanut tiili

R3: epämääräinen kivi- ja tiilirakenne, mahdollisen rakennuksen pohjan jäänteitä

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Mk 1:20 Länsiluodeprofiili R3?: epämääräinen kivi- ja tiilirakenne, mahdollisesti rakennuksen pohjan jäänteet.</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 30.9.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 6 Kaivanto I</p>	

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Tasokartta, Kirkkokatu R4a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja Taso n. 6,80 m mpy Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 27.9.2002	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI
Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 7 Kaivanto I

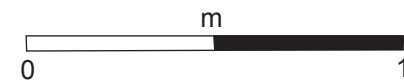

- erittäin voimakas musta likamaa (Y20)
- vaaleanharmaan savensekainen likamaa (Y22)
- valkoinen, puhdas hiekka (Y25)
- keltainen, puhdas hiekka (Y26)
- musta, mullan ja hiilensekainen kerros (Y27)
- tumman savensekainen likamaa (Y23)
- vaaleanharmaa savi (Y28)
- vaaleanharmaa savi, jossa tiilimurskaa sessa (Y24)
- vaalea hiekansekainen likamaa (Y21)

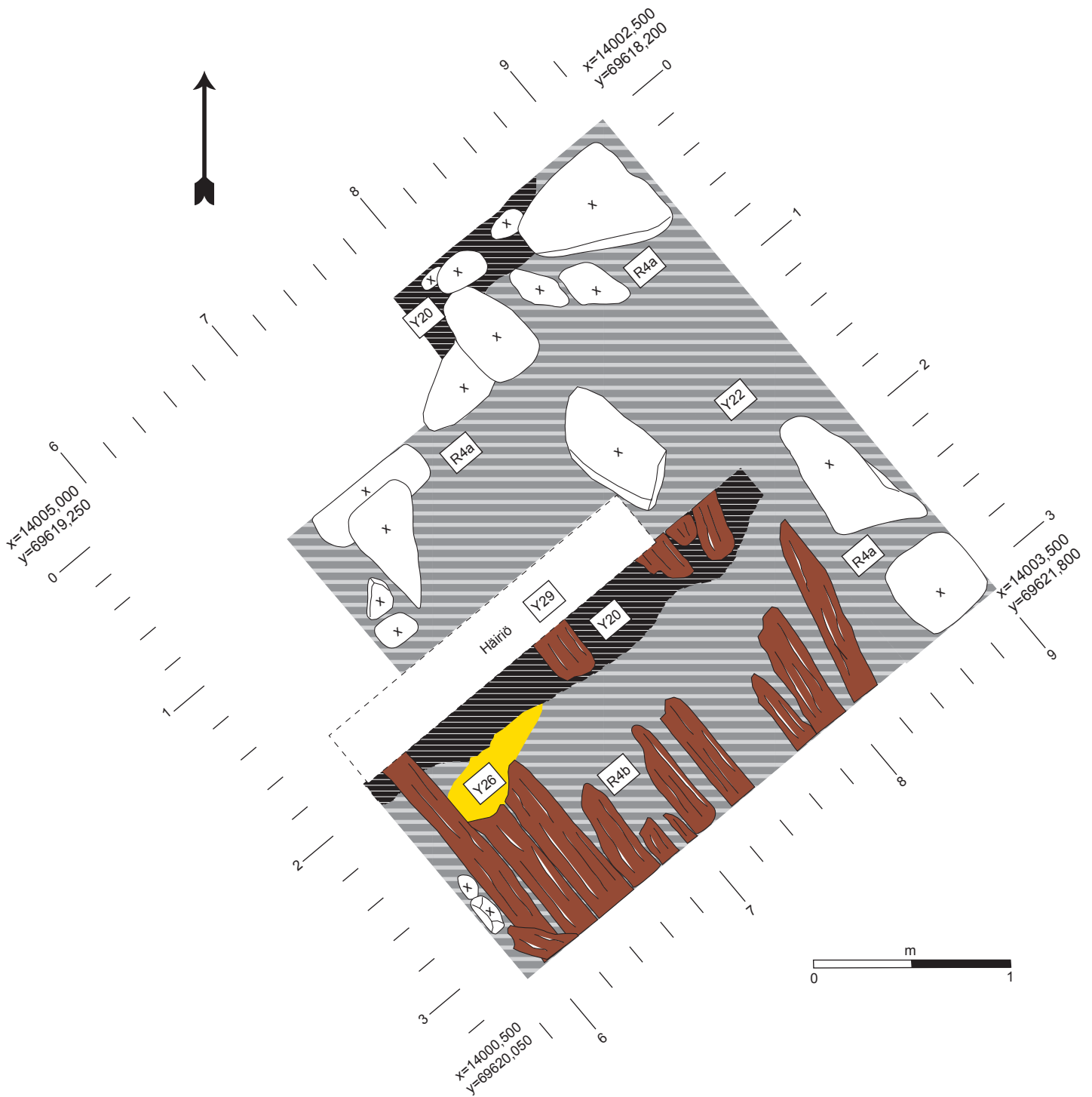
 kivi

 tiili

R4a: kivi- ja tiilirakenne,
rakennuksen pohja

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Profiilikartta, Kirkkokatu Etelälounaisprofiili R4a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja Mk 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 30.9.2002	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 8 Kaivanto I

 erittäin voimakas musta likamaa (Y20)
(tämä kohta 10 - 15 cm alempana eli n.
6,70 - 6,65 m mpy)

 vaaleanharmaan savensekainen likamaa (Y22)

 valkoinen, puhdas hiekka (Y26)

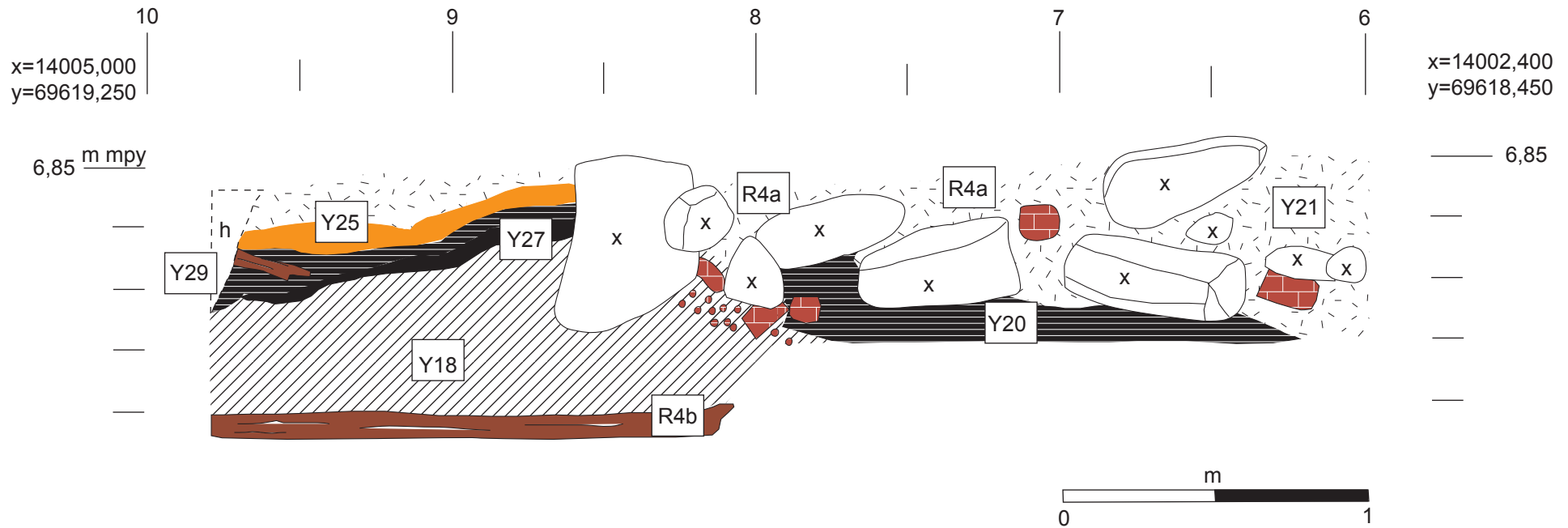
 veistettyä puuta

 kivi

R4a-b: kivi- ja puurakenne,
rakennuksen pohja

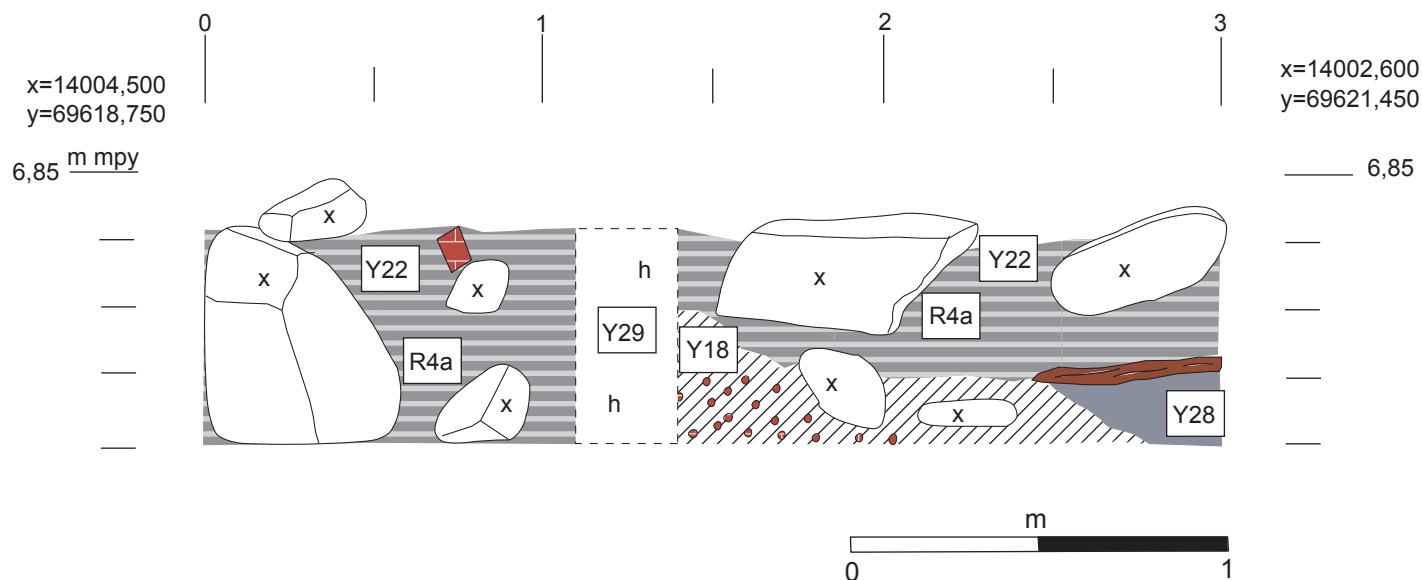
 häiriö kaapelikaivannosta
syntynyt häiriö raken-
teeseen, täytehiekkaa (Y29)

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Tasokartta, Kirkkokatu R4a-b: kivi- ja puurakenne, rakennuksen pohja Taso n. 6,80 m mpy Mk 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 1.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p style="text-align: right;">Kartta 9 Kaivanto I</p>	

- puuroskaa, jossa seassa tiilimurskaa (Y18)
- erittäin voimakas musta likamaa (Y20)
- valkoinen, puhdas hiekka (Y25)
- musta, mullan ja hiilensekainen kerros (Y27)
- vaaleanruskean hiekkansekainen likamaa (Y21)
- häiriö, täytehiekkaa (Y29)
- veistettyä puuta
- kivi
- tiili
- tiilimurskaa
- R4a-b: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja**

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Itäkaakkoprofiili R4a-b: kivi- ja puurakenne, rakennuksen pohja Mk 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 1.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	
	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 10 Kaivanto I</p>

 vaaleanharmaan savensekainen likamaa (Y22)

 vaaleanharmaa savi (Y28)

 puurooskaa, jossa seassa tiilimurskaa (Y18)

 häiriö, täytehiekkää (Y29)

 kivi

 tiili

 tiilimurskaa

R4a: kivi- ja tiilirakenne,
rakennuksen pohja

OULU
 Tuomiokirkko, Kirkkokatu
 (OTK-02)
 Marika Hyttinen 2002

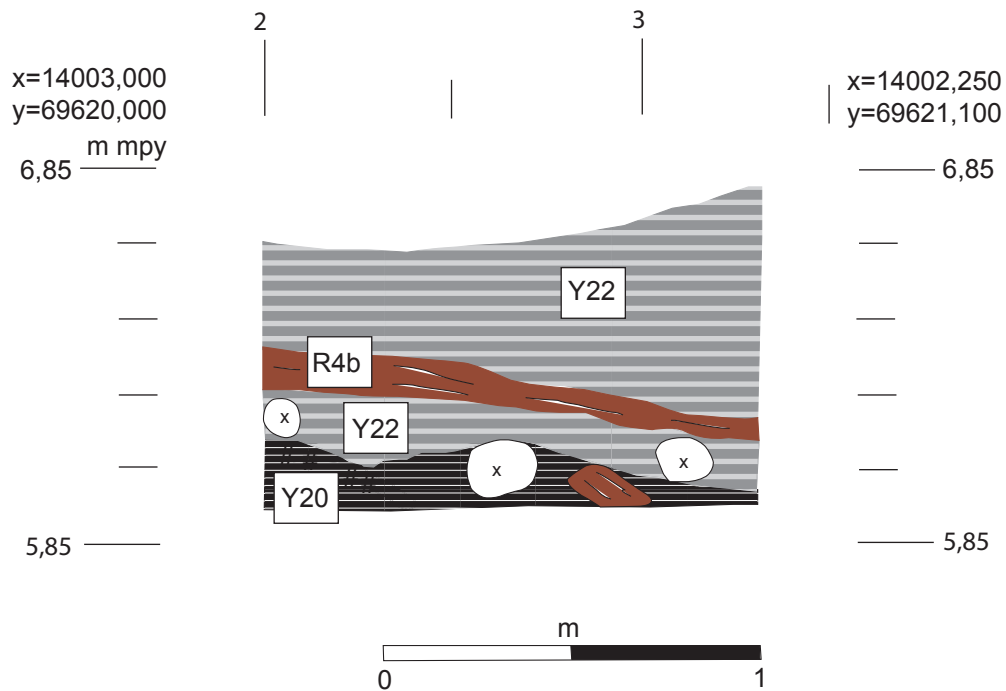
Profiilikartta, Kirkkokatu
 Koillisprofiili
 R4a: kivi- ja puurakenne, rakennuksen
 pohja Mk 1:20

MITTAUSDOKUMENTOINTI
 M. Hyttinen 1.10.2002

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN
 OSASTON ARKISTO, HELSINKI

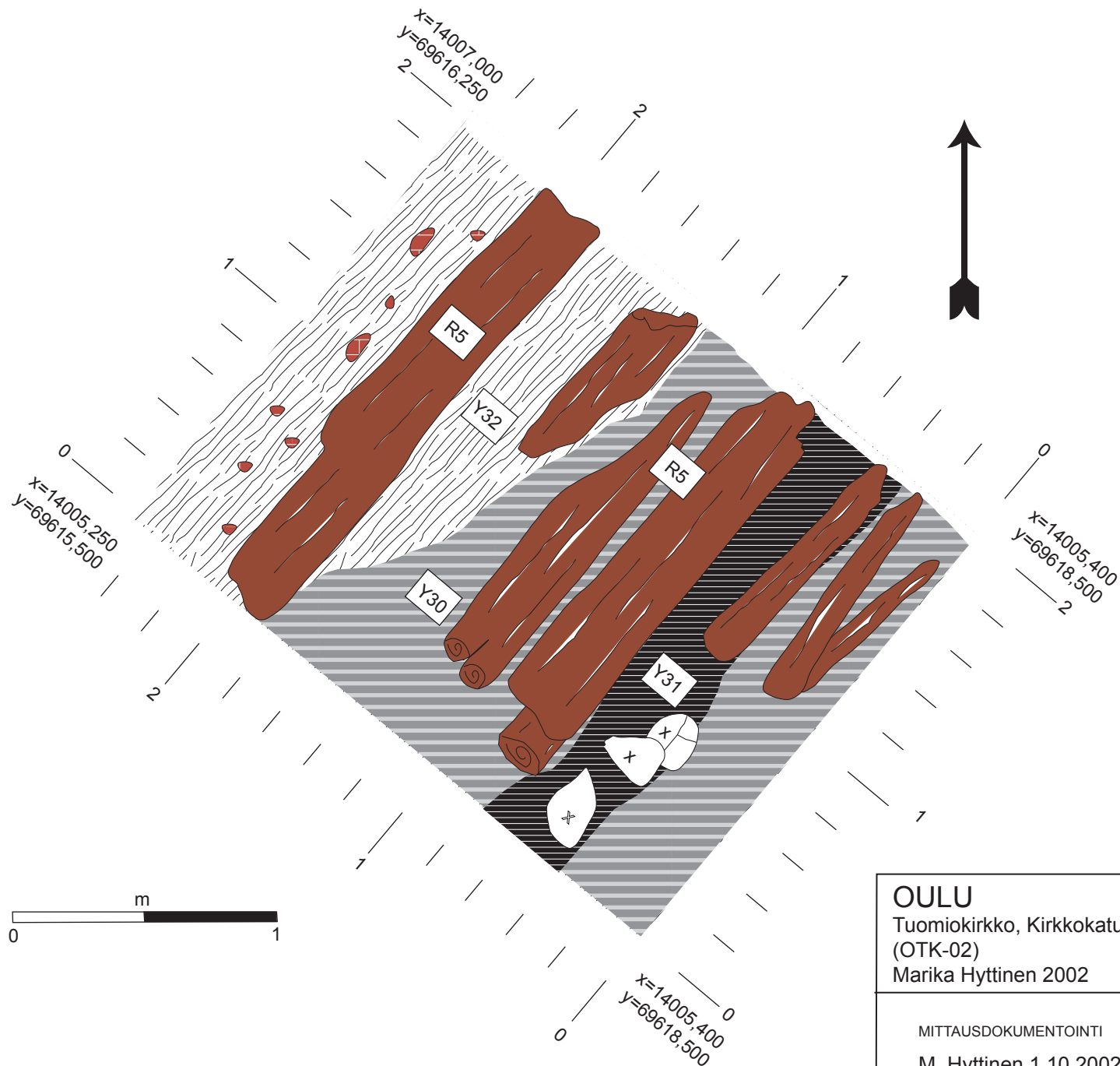
Sturenkatu 4
 PL 169
 00511 Hki
 p. 09-40501

Kartta 11
 Kaivanto I

- vaalean savensekainen likamaa (Y22)
 - puumöhnää
 - erittäin voimakas tumma likamaa (Y20)
 - # hiiltä
 - kivi
 - puuta, syyt pitkittäin kaivantoon nähden
- R4b: kivi- ja puurakenne, rakennuksen pohja

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Profiilikartta, Kirkkokatu Pätkä koillisprofiilia R4b: kivi- ja puurakenne, rakennuksen pohjan lautatason profiilia Mk 1:20	
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 1.10.2002	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	
	Kartta 12 Kaivanto I	

 tumman savensekanen likamaa (Y32)

 erittäin voimakas likamaa (Y31)

 vaaleanruskea likamaa (Y30)

 veistettyä puuta

 kivi

 tiilimurskaa

R5: puurakenne, katusilta?

OULU
Tuomiokirkko, Kirkkokatu
(OTK-02)
Marika Hyttinen 2002

Tasokartta, Kirkkokatu
R5: puurakenne, katusilta?
Taso n. 7,00 m mpy

Mk 1:20

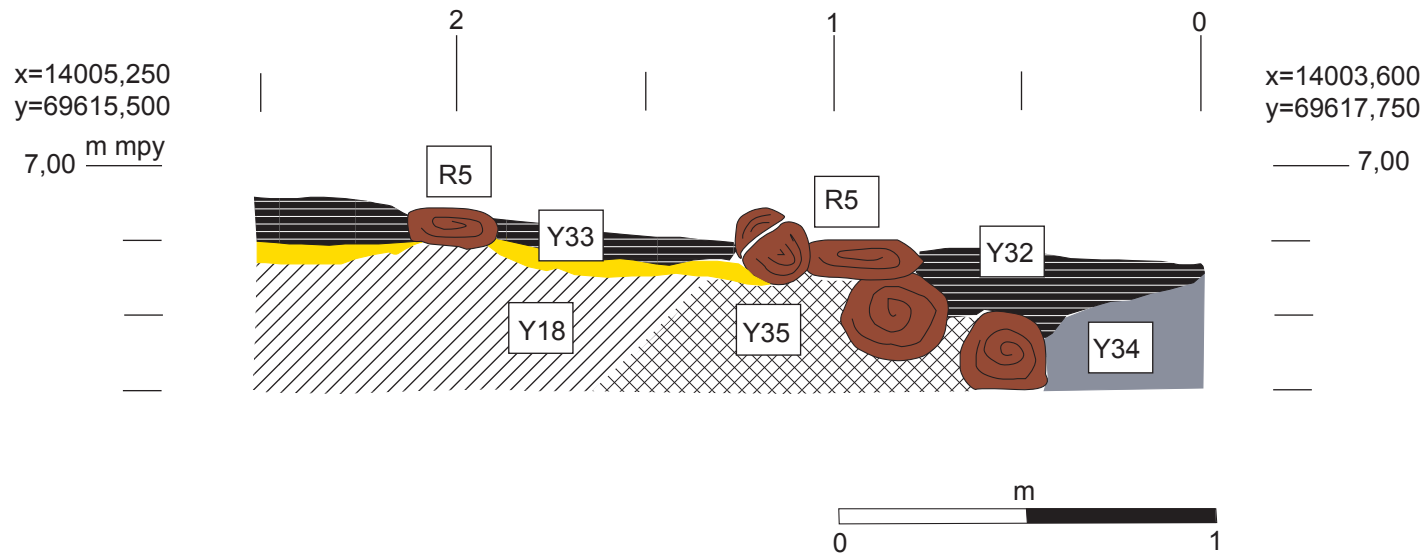
MITTAUSDOKUMENTOINTI

M. Hyttinen 1.10.2002

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN
OSASTON ARKISTO, HELSINKI

Sturenkatu 4
PL 169
00511 Hki
p. 09-40501

Kartta 13
Kaivanto I

 tumman savensekainen likamaa (Y32)

 puhdas hiekka (Y33)

 musta maa ja puuroska (Y18)

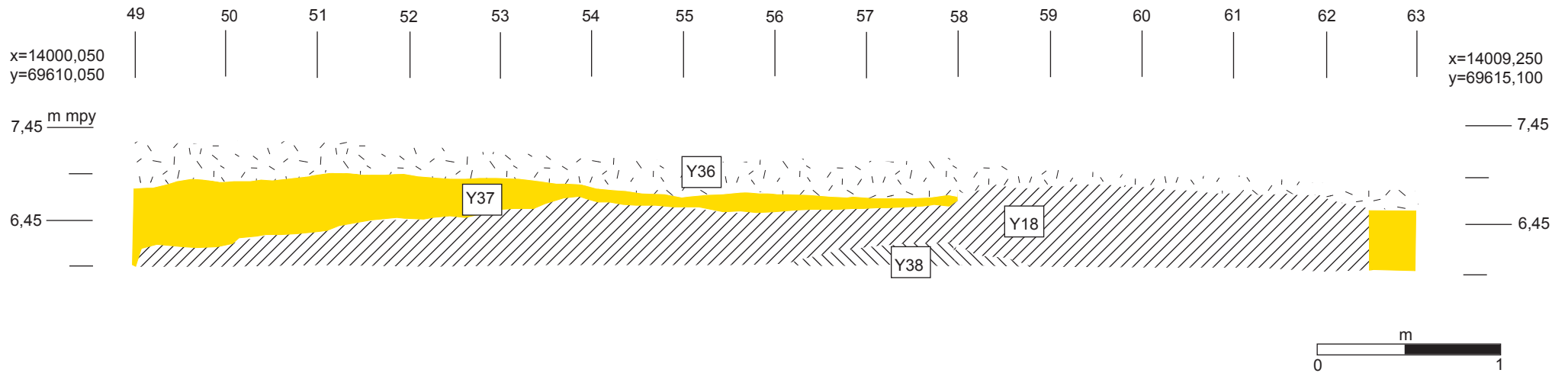
 vaaleanruskea soramaa (Y35)

 vaalea savensekainen likamaa (Y34)

R5: puurakenne, katusilta?

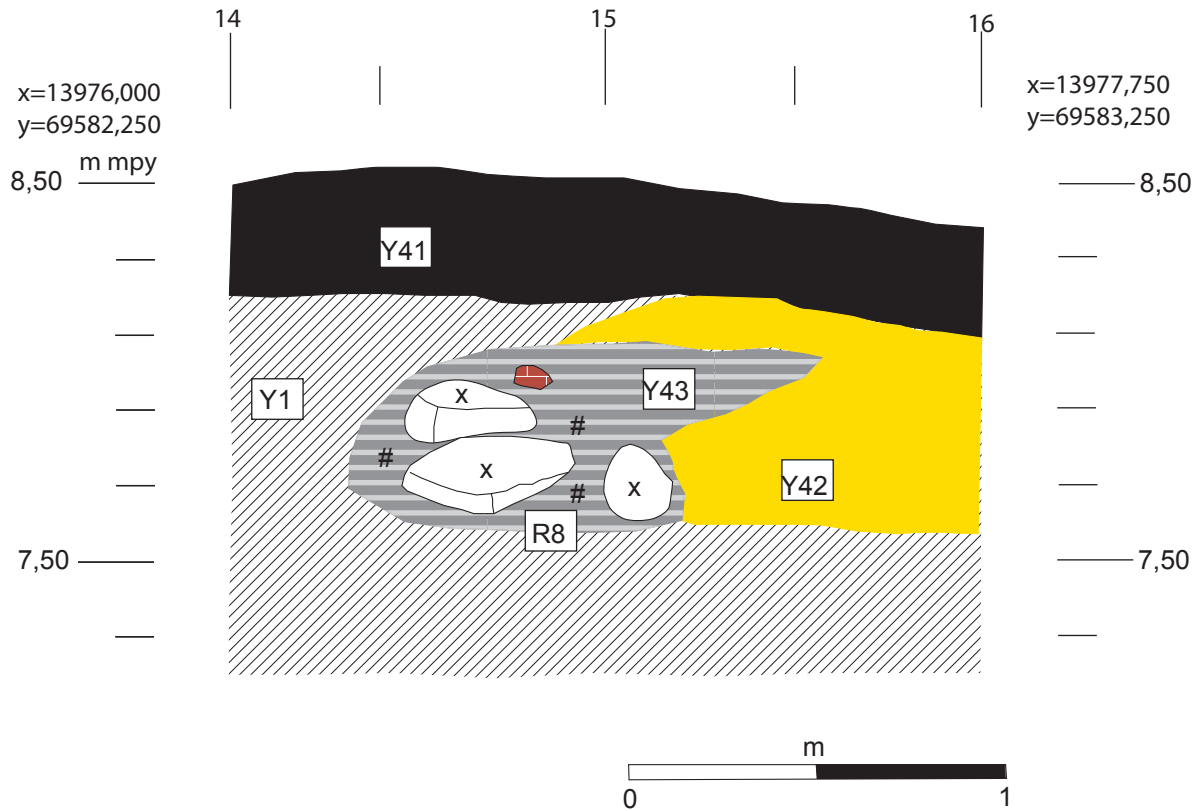
 puuta, syyt kohtisuoraan kaivantoon nŠhden

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Lounaisprofiili R5: puurakenne, katusilta? Mk 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 1.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 14 Kaivanto I</p>	

- puuroskaa ja savea (Y18)
- täytehiekka (Y37)
- tumma savimaa (Y38)
- murskettä ja soraa (Y36)

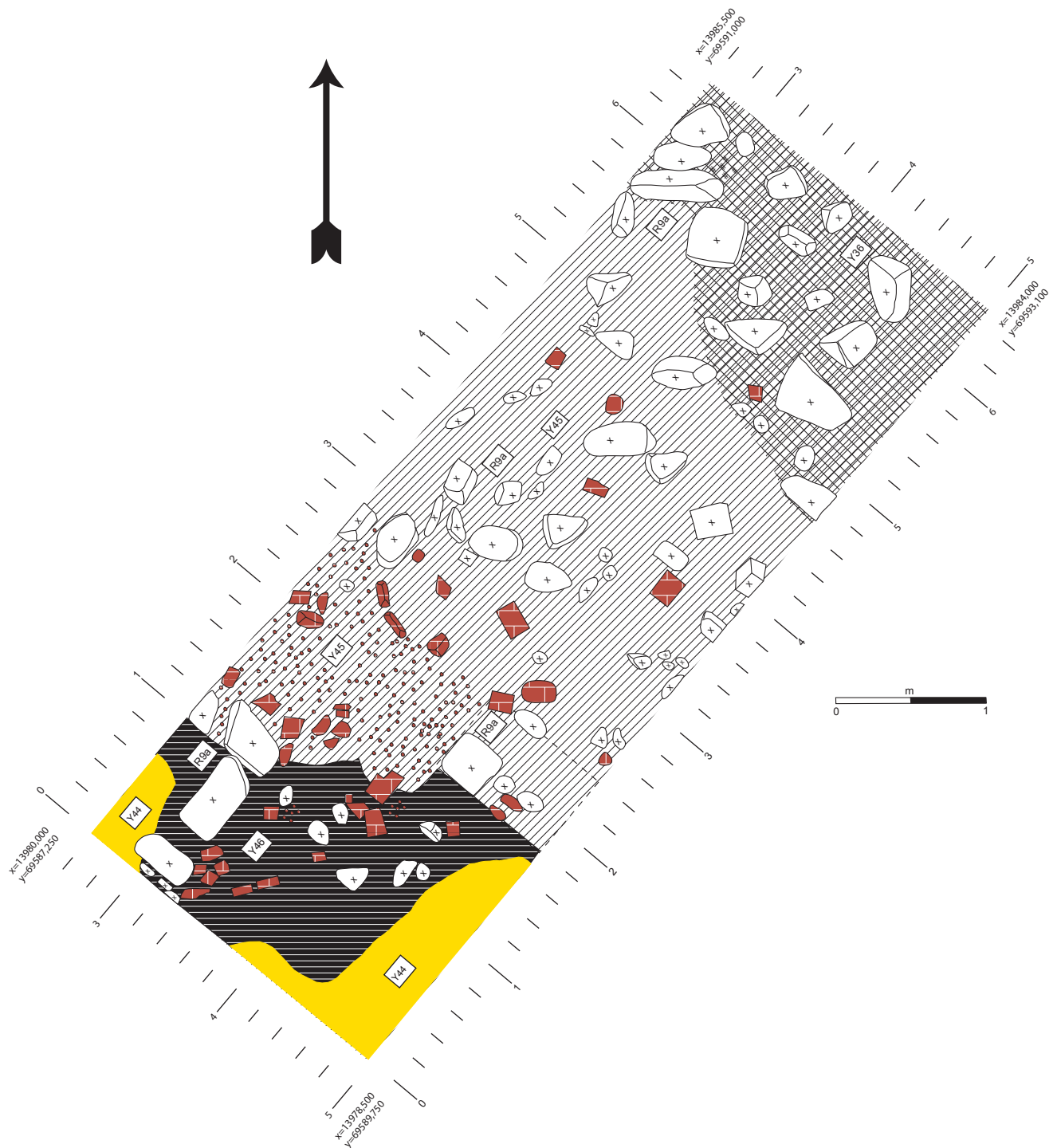
OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Profiilikartta, Kirkkokatu Länsiluodeprofiilia kaivannon I koillispäästä Mk 1:50	
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 30.9.-1.10.2002	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 15 Kaivanto I

- puhdas hiekka (Y42)
- kovaksi pakkautunutta hiesua (Y1)
- vaaleanruskea likamaa, jossa hiiltä joukossa (Y43)
- multaa (Y41)
- x kivi
- tiili

R8: kaivannon II länsiluodeprofiilista paljastunut kivirakenteen pätkä, mahdollisesti jäännös rakennuksen pohjasta

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Länsiluodeprofiili R8: kivirakenne. Pätkä rakennuksen pohjaa, joka alkoi n. 14 m päässä kaivannon II lounaiskulmassa sijainneesta nollakohdasta Mk 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 4.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	
	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 16 Kaivanto II</p>

 soramaa (Y36)

 puhdas hiekka (Y44)

 mullansekainen tumma likamaa, myös hiiltä seassa (Y45)

 erittäin voimakas tumma likamaa (Y46)

hiiltä

 kivi

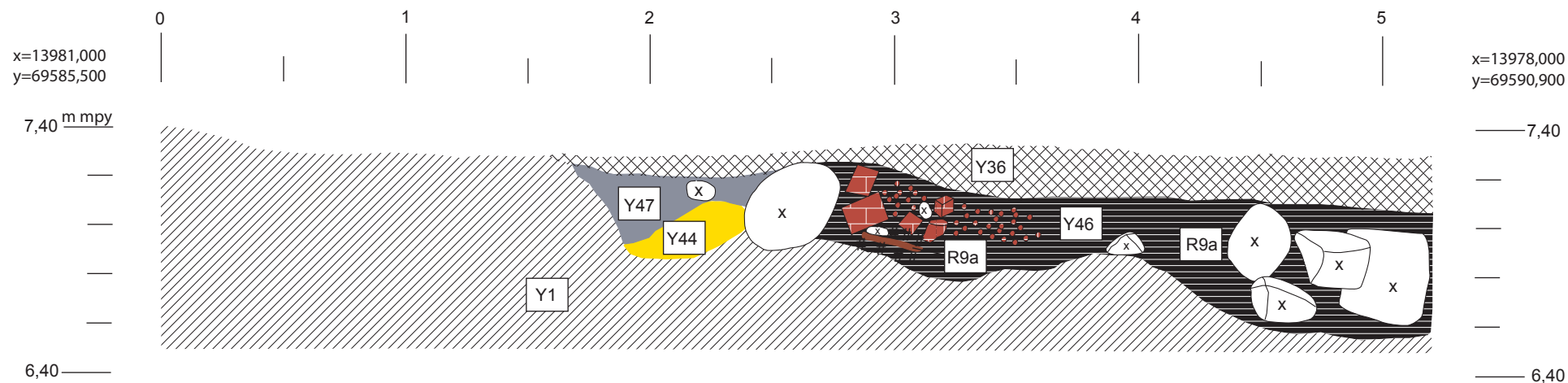
 tiili

 tiilimurskaa

 katkoviivalla merkitty alue muuta tasoa n. 10 cm matalammalla

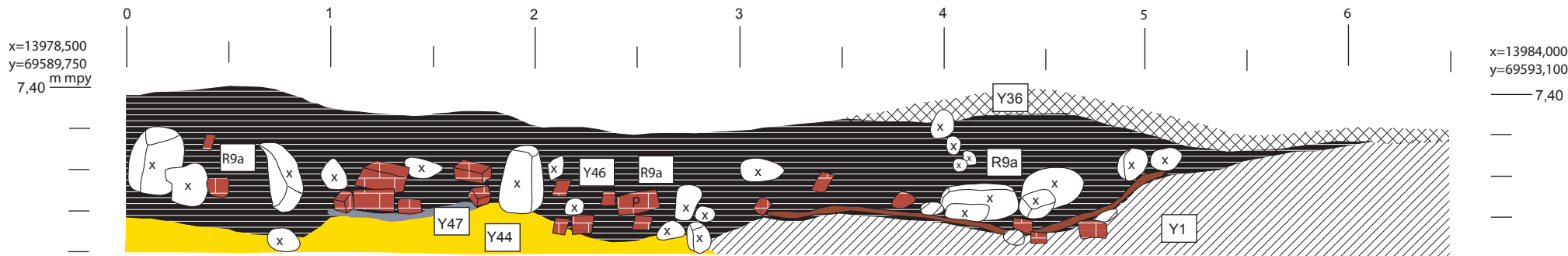
R9a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Tasokartta, Kirkkokatu R9a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja Taso n. 7,40 m mpy Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 3.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 17 Kaivanto II</p>

- soramaa (Y36)
- puhdas hiekka (Y44)
- hiesu (Y1)
- erittäin voimakas tumma likamaa (Y46)
- vaaleanharmaa savi (Y47)
- kivi
- tiili
- hiiltä
- tiilimurskaa
- R9a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohjan jäänteitä

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Mk 1:20 Lounaisprofiili R9a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja</p>			
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 4.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <table border="1" data-bbox="1641 1422 2163 1517"> <tr> <td data-bbox="1641 1422 1805 1517"> Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501 </td> <td data-bbox="1805 1422 2163 1517" style="text-align: center;"> <p>Kartta 18 Kaivanto II</p> </td> </tr> </table>		Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	<p>Kartta 18 Kaivanto II</p>
Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	<p>Kartta 18 Kaivanto II</p>			

 hieksekainen erittäin tumma likamaa (Y46)

 soramaa (Y36)

 puhdas hiekka (Y44)

 vaaleanharmaa savi (Y47)

 valkoista kiveä/savea, joka palanut muruiksi

 puumöhnää

 hiesua (Y1)

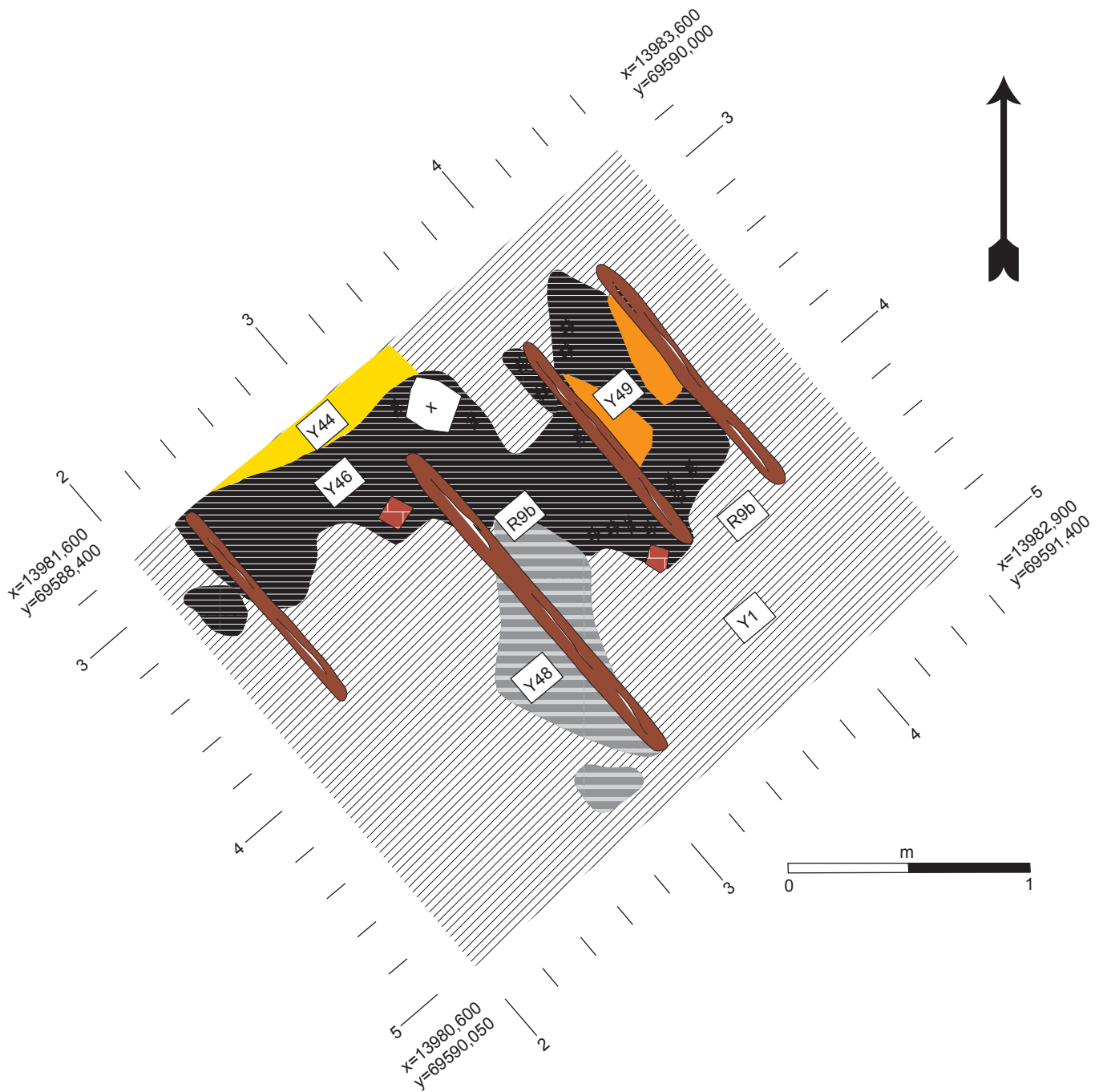
 kivi

 palanut tiili

 tiili

R9a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Mk 1:20 Länsiluodeprofiili R9a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 7.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 19 Kaivanto II</p>	

 puhdas hiekka (Y44)

 erittäin voimakas likamaa (Y46)

 vaaleanruskea likamaa (Y48)

 palanut keltainen hiekka (Y49)

 hiesua (Y1)

 veistettyä puuta

hiiltä

 kivi

 tiili

R9b: kivi- ja tiilirakenteen
alta paljastunut puurakenne.
Rakennuksen niskahirret?

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Tasokartta, Kirkkokatu R9b: kivi- ja tiilirakenteen alta paljastunut puurakenne. Taso n.6,80 m mpy Mk 1:20</p>			
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 7.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <table border="1" data-bbox="1005 2072 1548 2177"> <tr> <td data-bbox="1005 2072 1165 2177"> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> </td> <td data-bbox="1165 2072 1548 2177"> <p>Kartta 20 Kaivanto II</p> </td> </tr> </table>		<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 20 Kaivanto II</p>
<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 20 Kaivanto II</p>			

 voimakas, tumma likamaa (Y46)

 vaalearuskea likamaa (Y48)

 kivi

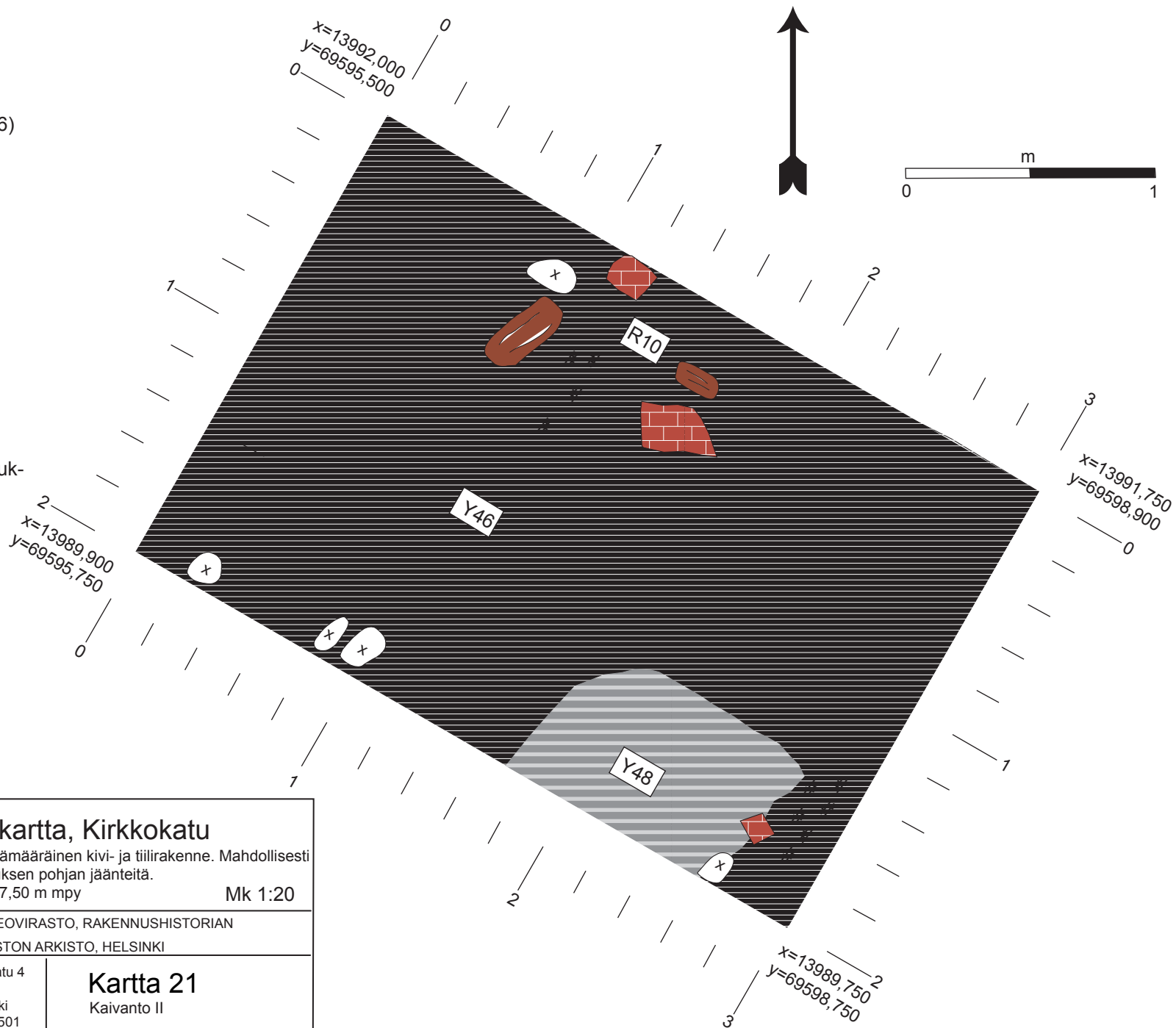
 tiili

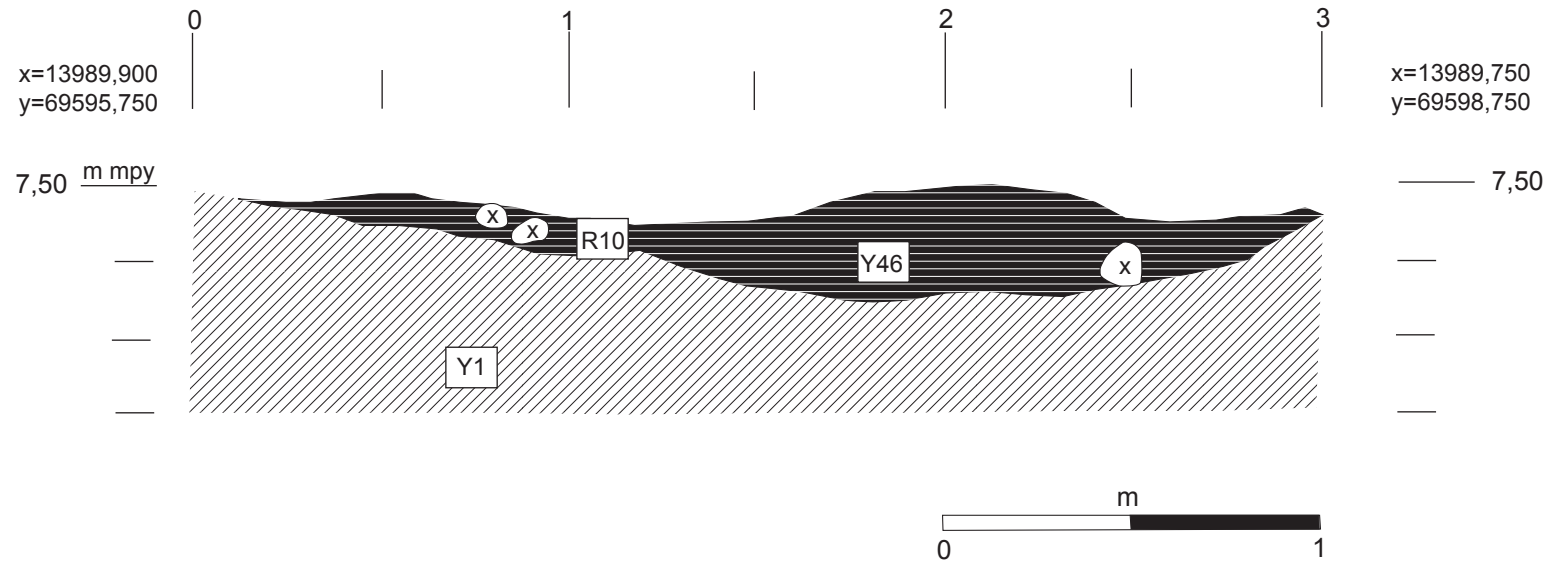
 hiiltä

 puuta

R10: epämääräinen kivi- ja tiilirakenne, mahdollisesti rakennuksen pohja

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Tasokartta, Kirkkokatu R10: epämääräinen kivi- ja tiilirakenne. Mahdollisesti rakennuksen pohjan jäänteitä. Taso n. 7,50 m mpy Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 7.10.2002	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI
	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501
	Kartta 21 Kaivanto II

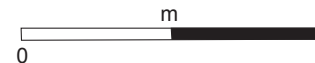
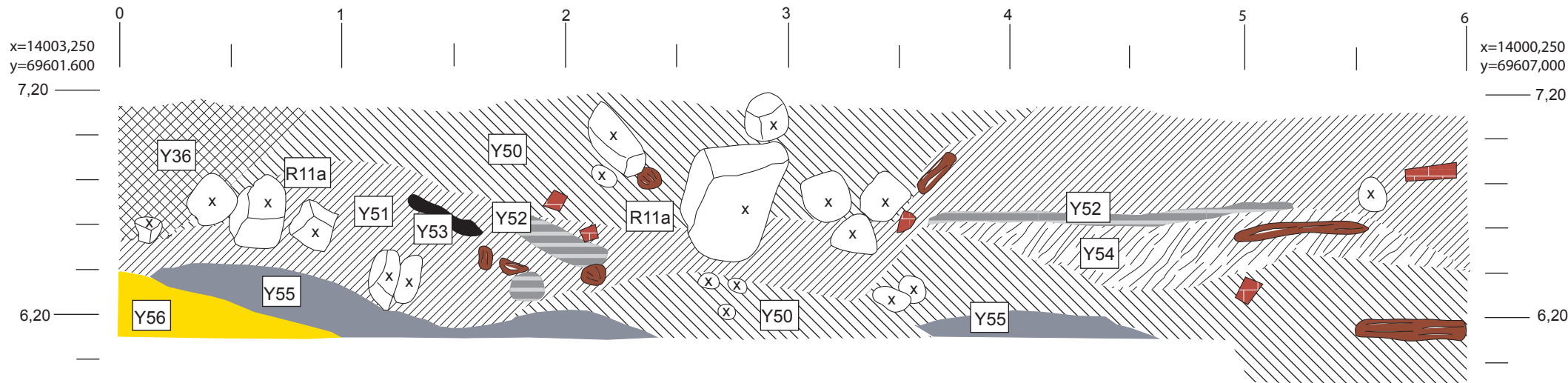

- voimakas tumma likamaa (Y46)
- kovaksi pakkautunutta hiesua (Y1)
- kivi

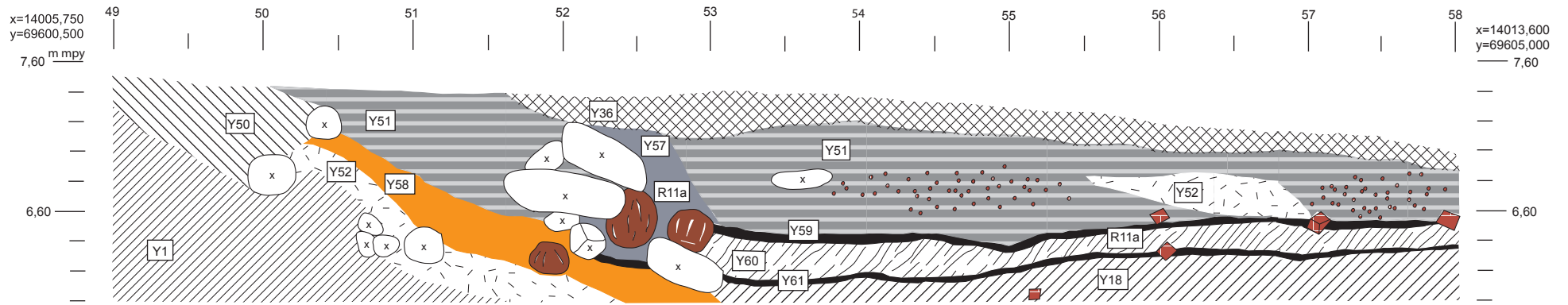
R10: epämääräinen kivirakenne, rakennuksen pohjan jäänteitä (?)

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Profiilikartta, Kirkkokatu Etelälounaisprofiili R10: epämääräinen kivirakenne, rakennuksen pohjan jäänteitä (?) Mk 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 4.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	
	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 22 Kaivanto II</p>

	soramaa (Y36)		hiilijuopa (Y53)
	puhdas hiekka (Y56)		kivi
	harmaa likamaa (Y54)		tiili
	vaalea likamaa (Y52)	R11a: kivi- ja tiilirakenne	
	vaaleanharmaa savi (Y55)		
	tumman savensekainen likamaa (Y50)		
	mullansekainen likamaa (Y51)		
	puumöhnää		

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Profiilikartta, Kirkkokatu Mk 1:20 Etelälounaisprofiili R11a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja	
	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 8.10.2002	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 23 Kaivanto II

 soramaa (Y36)

 vaalean savensekainen likamaa (Y58)

 hiesu (Y1)

 mullansekainen likamaa (Y51)

 vaalea likamaa (Y52)

 hiilijuopa (Y59 ja Y61)

 tuhkansekainen likamaa (Y57)

 tumman savensekainen likamaa (Y50)

 puurooskaa ja tummaa savea (lampikerros) (Y18)

 hiekansekainen likamaa (Y60)

 puumöhnää/huonosti säilynyttä puuta

 kivi

 tiili

 tiilimurskaa

R11a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja

OULU
Tuomiokirkko, Kirkkokatu
(OTK-02)
Marika Hyttinen 2002

MITTAUSDOKUMENTOINTI
M. Hyttinen 8.10.2002

Profiilikartta, Kirkkokatu Mk 1:20

Länsiluodeprofiili (sekä kaivannon II että R11a)
R11a: kivi- ja tiilirakenne, rakennuksen pohja,
joka alkoi n. 49 m pässä kaivannon II lounaiskul-
massa sijainneesta nollakohtasta

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN
OSASTON ARKISTO, HELSINKI

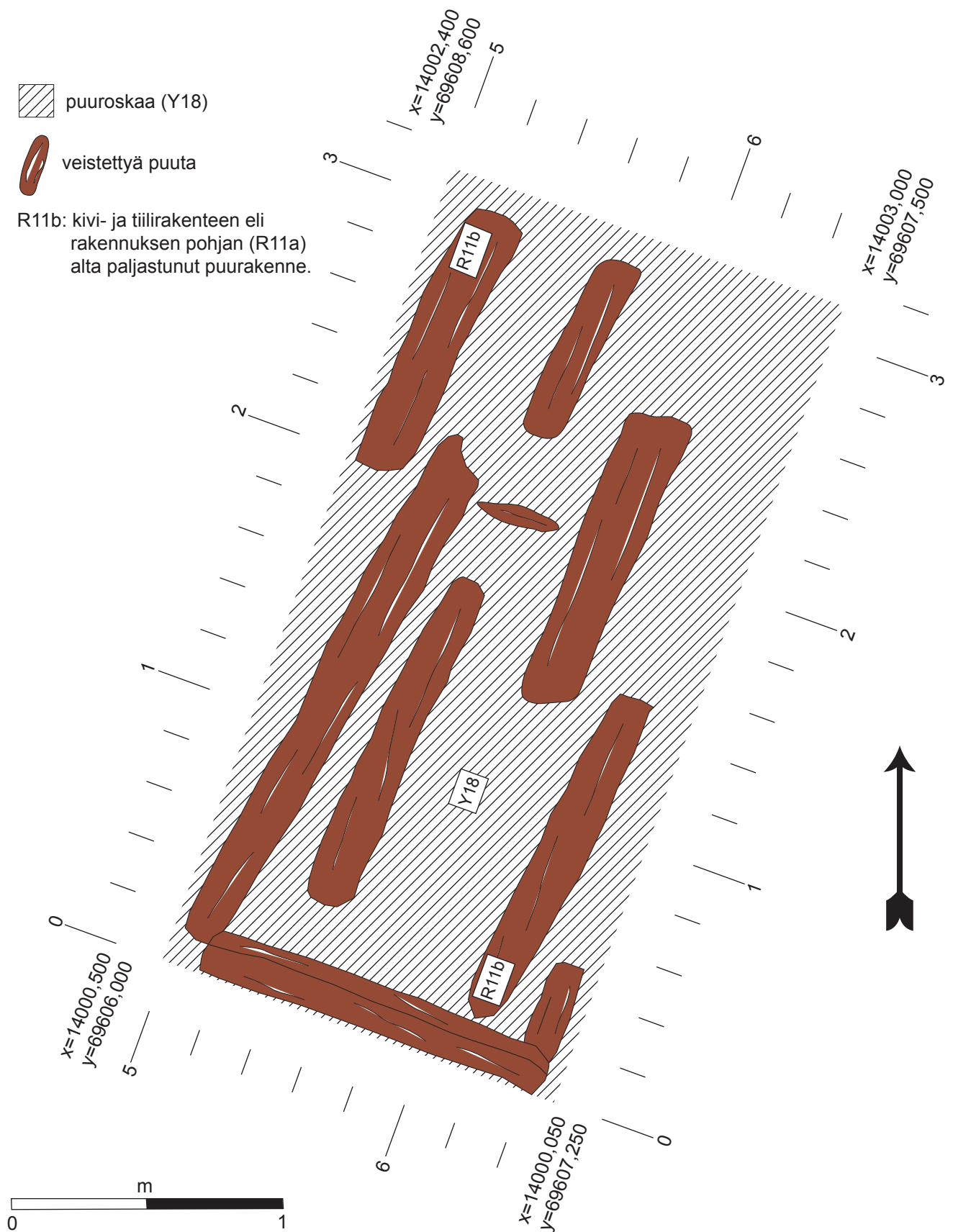
Sturenkatu 4
PL 169
00511 Hki
p. 09-40501

Kartta 24
Kaivanto II

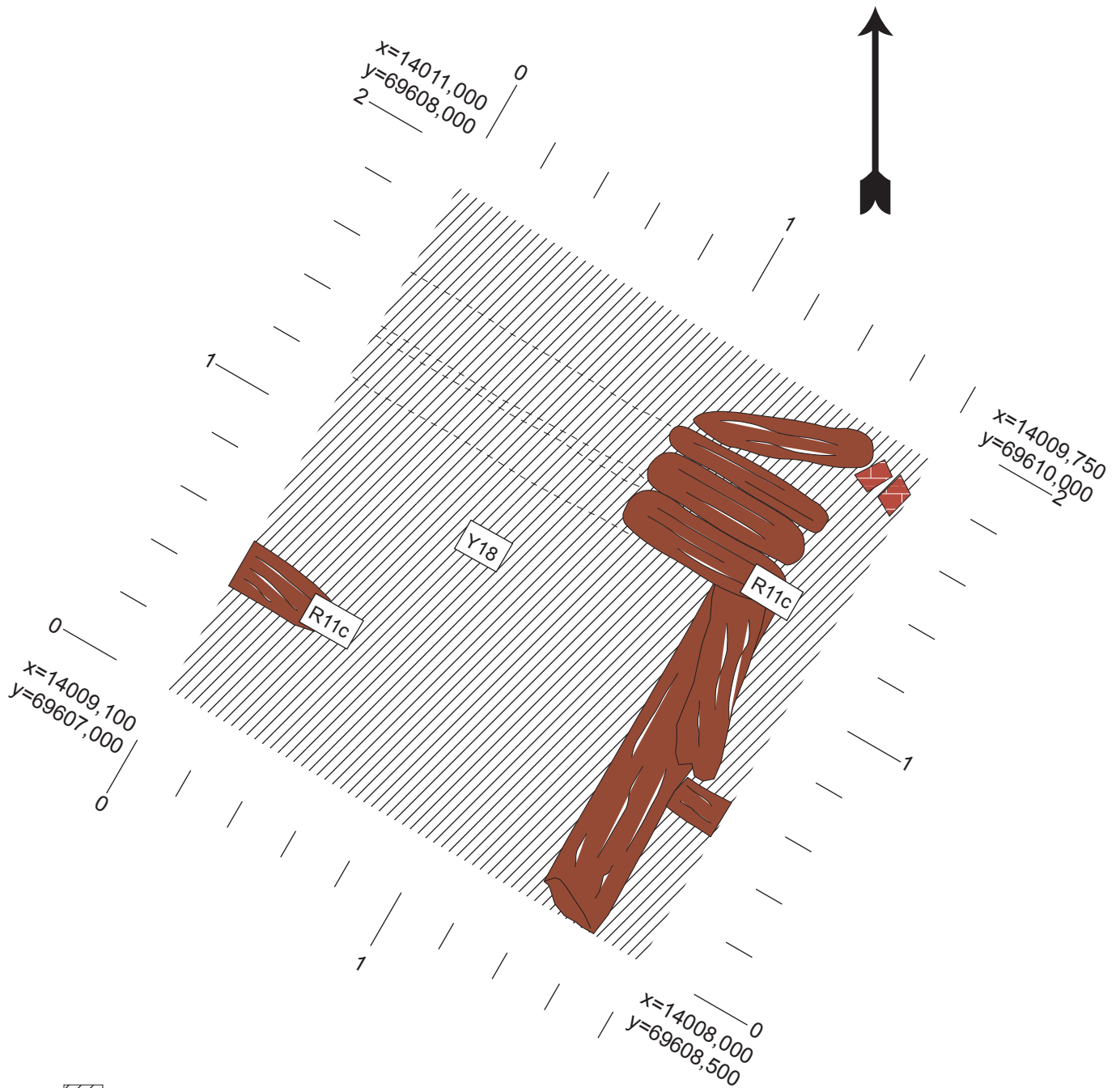
 puurooskaa (Y18)

 veistettyä puuta

R11b: kivi- ja tiilirakenteen eli rakennuksen pohjan (R11a) alta paljastunut puurakenne.

OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002	Tasokartta, Kirkkokatu R11b: kivi- ja tiilirakenteen alta paljastunut puurakenne, Taso n. 6,00 m mpy	Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 8.10.2002	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 25 Kaivanto II

 musta maa ja puuroska (lampikerros) (Y18)

 veistettyä puuta, syyt pitkittäin kaivantoon nähden

 tiili

0 1
m

R11c: puurakenne. Rakennuksen pohjaan R11 kuuluva "puulava"

 katkoviivalla merkityt kohdat osoittavat paikat, joissa puurakenne jatkui, mutta jotka kaivinkone ehti poistaa ennen dokumentointia.

<p>OULU Tuomiokirkko, Kirkkokatu (OTK-02) Marika Hyttinen 2002</p>	<p>Tasokartta, Kirkkokatu R11c: puurakenne</p> <p>Taso n. 7,20 m mpy Mk 1:20</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI M. Hyttinen 8.10.2002</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 26 Kaivanto II</p>	

OULU
Kopio Claes Claessonin kartasta vuodelta 1651

Kopio osasta maanmittari Gustaf Ulstadiuksen vuosina 1680/90 laatimasta keskeneräisestä Oulun kartasta.

OULU

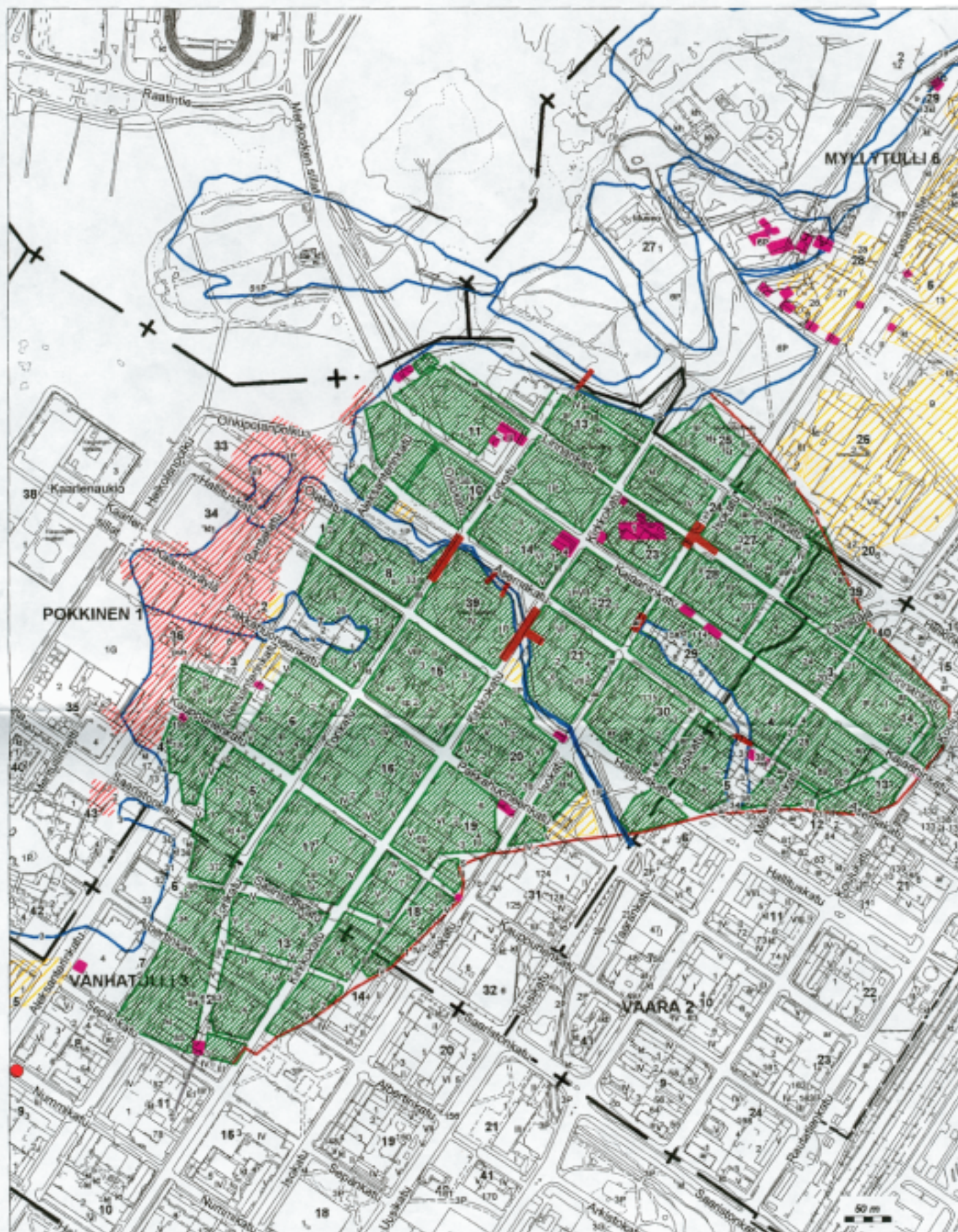
Kopio G. D. Andersin vuonna 1814 jäljentämästä kartasta, jonka pohjana oli Märten Hackzellin vuonna 1763 laatima kartta

Kantakartta © Oulun kaupungin tekninen keskus

OULU
Kartta vuodelta 1705

	= kortteli		= tulliaita
	= rakennus		= rantaviiva
	= ranta-aitta		
	= silta		

Kantakartta © Oulun kaupungin tekninen keskus

OULU

Jakob Johan Wikarin kartta vuodelta 1748

	= kortteli		= pelto
	= rakennus		= rantaviiva
	= ranta-aitta
alue		= tulliaita
	= tuulimylly		= silta